

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας:

Μεθοδολογικό πλαίσιο για την εμπειρική αξιολόγηση της δραστηριότητας των Ελλήνων βουλευτών. Η περίπτωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Επιβλέπων καθηγητής: Ζαμπετάκης Λεωνίδας

Παυλούς Ν. Γεώργιος

Χανιά 2011

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα έρευνα εντάσσεται στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας για το τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης στο οποίο φοίτησα.

Αποτελεί εγχείρημα αρκετών μηνών στο οποίο συντέλεσαν, εκτός από εμένα, κι άλλα άτομα τα οποία θα ήθελα να ευχαριστήσω.

Ο πιο σημαντικός άνθρωπος στον οποίο θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου είναι ο καθηγητής μου κ. Ζαμπετάκης Λεωνίδας. Χωρίς την αμέριστη υποστήριξη, κατανόηση και συνεργασία που μου προσέφερε τίποτα δε θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί.

Ένα ακόμη μεγάλο ευχαριστώ αξίζει στους γονείς μου Νικόλαο και Παρασκευή, στα αδέρφια μου Δημήτρη και Σεβαστή και σε αρκετούς συγγενείς μου που ήταν δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια της φοιτητικής μου ζωής και με στήριξαν τόσο υλικά όσο και ψυχολογικά.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη φίλη μου Χρυσή Πυρουνάκη, η οποία στάθηκε δίπλα μου σε όλη τη διάρκεια της υλοποίησης αυτής της εργασίας και με ενέπνευσε να συνεχίσω ακούραστα και δημιουργικά αυτή την έρευνα.

Πίνακας Περιεχομένων

Πίνακας Περιεχομένων	3
Πίνακας Πινάκων	6
Πίνακας Σχημάτων	8
Πίνακας Εικόνων	8
Κεφάλαιο 1 - Εισαγωγή	11
Κεφάλαιο 2 - Βιβλιογραφική Έρευνα	13
2.1. Αξιολόγηση Δραστηριοτήτων	13
2.1.1. Ιστορία της Αξιολόγησης	13
2.1.2. Ορισμοί	16
I. Διαδικασία Αξιολόγησης	20
II. Αποτελέσματα Αξιολόγησης	20
III. Επιπτώσεις Αξιολόγησης	20
2.1.3 Λογική της Αξιολόγησης	23
2.1.4. Είδη Αξιολόγησης	23
I. Εσωτερική Αξιολόγηση	24
II. Εξωτερική Αξιολόγηση	24
III. Προκαταρκτική Αξιολόγηση	24
IV. Διαμορφωτική Αξιολόγηση	24
V. Συνολική Αξιολόγηση	25
2.1.5. Μέθοδοι της Αξιολόγησης	25
2.1.6. Εκπαίδευση αξιολογητών	26
2.1.7. Αξιολόγηση ομαδικής απόδοσης	27

2.2. Βουλή	29
2.2.1. Γενικά για τη Βουλή - κανονισμός της Βουλής	29
2.2.2. Οργάνωση της Βουλής	32
I. Το προεδρείο της Βουλής	32
II. Διάσκεψη των Προέδρων	34
III. Κοινοβουλευτικές Ομάδες	36
IV. Ολομέλεια της βουλής	37
V. Τμήμα διακοπής των εργασιών	37
VI. Οι επιτροπές της βουλής	38
VII. Η Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής	41
2.2.3. Λειτουργία της Βουλής	42
I. Βουλευτικές Σύνοδοι	42
II. Συνεδριάσεις	43
III. Συζητήσεις	45
IV. Ψηφοφορίες	47
2.3. Σκοπός της Έρευνας	47
Κεφάλαιο 3 – Μεθοδολογία	49
3.1 Συλλογή δεδομένων	49
3.1.1. Εισαγωγή στη δειγματοληψία	49
3.1.2. Τρόπος συλλογής των δεδομένων μας	50
3.2. Στατιστικές Τεχνικές	52
3.2.1 Ανάλυση Παραγόντων	52

I. Διερευνητική Ανάλυση Παραγόντων	52
II. Επιβεβαιωτική Ανάλυση Παραγόντων	57
3.2.2. Βήματα στην Ανάλυση Παραγόντων	59
I. Ποιότητα των δεδομένων	59
II. Εξαγωγή των Παραγόντων	60
III. Περιστροφή των Παραγόντων	61
IV. Ερμηνεία	62
3.3. Independent t-test	62
3.4. Ανάλυση Διακύμανσης	63
3.4.1. Διακύμανση	63
3.4.2. Η μέθοδος της Ανάλυσης Διακύμανσης	64
3.4.3. Ανάλυση Διακύμανσης κατά ένα παράγοντα	65
3.5. Ανάλυση Κατηγορικών Δεδομένων	66
3.6. Πρόγραμμα Factor Analysis	68
3.6.1. Γενικά	68
3.6.2. Περιγραφή	68
3.6.3. Περιγραφή του Κυρίως Μενού του Προγράμματος Factor Analysis	70
3.6.4. Εισαγωγή δεδομένων	72
3.6.5. Διαμόρφωση δεδομένων	73

3.6.6. Υπολογισμός των αποτελεσμάτων	75
3.6.7. Αποτελέσματα	77
Κεφάλαιο 4 – Αποτελέσματα	78
4.1. Εισαγωγή στη στατιστική	78
4.2. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων από SPSS	79
4.2.1. Προσωπικά Δεδομένα	79
4.2.2. Υπουργεία	86
4.2.3. Πρόσθετες παρατηρήσεις	91
4.3. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων από Factor Analysis	95
4.4. Ανάλυση βαθμολογίας των παραγόντων	96
4.5. Συσχετίσεις βαθμολογίας του παράγοντα ΑΠΟΔΟΣΗ με την ηλικία των βουλευτών	98
4.6. Διαφορές στο φύλο, το πολιτικό κόμμα την εκλογική περιφέρεια, το επίπεδο εκπαίδευσης και το επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	101
4.6.1. Φύλο	101
4.6.2. Κόμμα	103
4.6.3. Εκλογική περιφέρεια	104
4.6.4. Εκπαίδευση	105
4.6.5. Τριτοβάθμια εκπαίδευση	106

Κεφάλαιο 5 - Συμπεράσματα και Συζήτηση	108
5.1. Απολογισμός	108
5.1.1 Απόδοση-Κόμμα	108
5.1.2. Απόδοση-Ηλικία	109
5.1.3. Απόδοση-Φύλο	110
5.1.4. Απόδοση-Εκπαίδευση	110
5.1.5. Απόδοση-Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	111
5.1.6. Απόδοση-Εκκλογική Περιφέρεια	111
5.2. Συζήτηση-Σχόλια	111
Βιβλιογραφία	113

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 4.2.1	80
Πίνακας 4.2.2	80
Πίνακας 4.2.3	81
Πίνακας 4.2.4	82
Πίνακας 4.2.5	83
Πίνακας 4.2.6	83
Πίνακας 4.2.7	84
Πίνακας 4.2.8	85
Πίνακας 4.2.9	88
Πίνακας 4.2.10	88
Πίνακας 4.2.11	89
Πίνακας 4.2.12	89

Πίνακας 4.2.13	89
Πίνακας 4.2.14	89
Πίνακας 4.2.15	89
Πίνακας 4.2.16	89
Πίνακας 4.2.17	90
Πίνακας 4.2.18	90
Πίνακας 4.2.19	90
Πίνακας 4.2.20	90
Πίνακας 4.2.21	90
Πίνακας 4.2.22	91
Πίνακας 4.2.23	91
Πίνακας 4.2.24	91
Πίνακας 4.3.1	91
Πίνακας 4.3.2	92
Πίνακας 4.3.3	94
Πίνακας 4.4.1	97
Πίνακας 4.4.2	97
Πίνακας 4.5.1	100
Πίνακας 4.6.1	101
Πίνακας 4.6.2	101
Πίνακας 4.6.3	103
Πίνακας 4.6.4	104
Πίνακας 4.6.5	104
Πίνακας 4.6.6	104

Πίνακας 4.6.7	105
Πίνακας 4.6.8	106
Πίνακας 4.6.9	107
Πίνακας 4.6.10	107

Πίνακας Σχημάτων

Σχήμα 4.2.1	80
Σχήμα 4.2.2	82
Σχήμα 4.2.3	83
Σχήμα 4.2.4	84
Σχήμα 4.2.5	85
Σχήμα 4.2.6	86
Σχήμα 4.2.7	87
Σχήμα 4.3.1	96
Σχήμα 4.4.1	98
Σχήμα 4.5.1	100
Σχήμα 4.6.1	103
Σχήμα 4.6.2	105
Σχήμα 4.6.3	106

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 2.1	29
Εικόνα 2.2	30
Εικόνα 2.3	32

Εικόνα 3.1	71
Εικόνα 3.2	72
Εικόνα 3.3	74
Εικόνα 3.4	75
Εικόνα 3.5	76
Εικόνα 3.6	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας διενεργείται μια έρευνα που αφορά στην απόδοση των βουλευτών του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Η σημασία της απόδοσης των βουλευτών εκφράζεται ξεκάθαρα στα κεφάλαια που ακολουθούν. Είναι σημαντικό όμως, για να δοθεί μια πρώτη εικόνα και να αποσαφηνιστούν κάποια πράγματα, και πριν ανατρέξουμε στην ανάπτυξη των κεφαλαίων, να τονίσουμε ότι, αυτή η έρευνα δεν αποσκοπεί στο να κρίσει κάποιους βουλευτές ή κάποια κοινοβουλευτική ομάδα καλύτερους από κάποιους άλλους με βάση αυτή την απόδοση. Αυτό το οποίο εξετάζει, η μελέτη που έγινε, είναι η άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου, και πιο ειδικά η τοποθέτηση των βουλευτών διαμέσου των ερωτήσεων που καταθέτουν. Και στο κομμάτι αυτό και μόνο σ' αυτό αποδίδεται ο χαρακτηρισμός «απόδοση» όπως διαπιστώνεται στη συνέχεια.

Μια από τις βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στο παρόν κείμενο είναι η αξιολόγηση. Στο δεύτερο λοιπόν κεφάλαιο γίνεται ανάλυση της έννοιας της αξιολόγησης, παραθέτοντας διάφορους ορισμούς που κατά καιρό έδωσαν διάφοροι ερευνητές οι οποίοι ασχολήθηκαν με αυτό τον τομέα. Επίσης αποτυπώνονται η λογική πάνω στην οποία στηρίζεται η αξιολόγηση, τα διάφορα είδη αξιολόγησης που υφίστανται και οι μέθοδοι που ακολουθούνται για διάφορες περιπτώσεις. Στο ίδιο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη Βουλή. Μπορεί έτσι κανείς να δει την ιστορία του κτιρίου της Βουλής, ως τι δηλαδή χρησίμευε αρχικά, τι αλλαγές υπέστη και πως έφτασε τελικά να αποτελεί το Κοινοβούλιο των Ελλήνων. Ακόμα καταγράφονται τα καθήκοντα των βουλευτών, ο τρόπος λειτουργίας της Βουλής των Ελλήνων και οι αρμοδιότητες της, ενώ παραθέτοντας στοιχεία από τη συλλογή των δεδομένων για το έργο των βουλευτών για ένα διάστημα οκτώ μηνών, ο αναγνώστης είναι σε θέση να δει σε ποιο επίπεδο βρίσκεται η απόδοση του κάθε βουλευτή και να αξιολογήσει πλέον κατά πόσο είναι ικανός και αποτελεσματικός στο κομμάτι που μελετάμε.

Στην προσπάθεια αυτή, την αξιολόγηση των βουλευτών με βάση την απόδοση τους δηλαδή, και στο τρίτο κεφάλαιο παραθέτουμε και κάνουμε χρήση κάποιων από των πλέον εύχρηστων και ευρέως διαδεδομένων

δειγματοληπτικών τεχνικών και στατιστικών τεχνικών που χρησιμοποιούνται παγκοσμίως. Γίνεται λοιπόν αναφορά και εφαρμογή της Ανάλυσης Παραγόντων και στα βήματα που ακολουθούνται, της μεθόδου t-test και της Ανάλυσης Διακύμανσης και αναφορά στην Ανάλυση Κατηγορικών δεδομένων μιας και τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί ανήκουν σε αυτή την κατηγορία.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προκύπτουν με τη χρήση των προαναφερθέντων προγραμμάτων. Επίσης παρουσιάζονται και τα αποτελέσματα από το στατιστικό πρόγραμμα SPSS και την εφαρμογή του excel, για τα οποία δε γίνεται κάποια αναφορά σε προηγούμενα κεφάλαια μιας και είναι πολύ γνωστά και τα δυο. Εμφανίζονται έτσι κατά σειρά κάποιες στατιστικές που πληροφορούν για κάποια προσωπικά χαρακτηριστικά των βουλευτών, οι συχνότητες εμφάνισης ερωτήσεων και πόσοι βουλευτές υπέβαλαν ερωτήσεις σε κάθε υπουργείο και κάποιες παρατηρήσεις άξιες προσοχής. Τα παραπάνω είναι αναγκαία για τη διεξαγωγή της ανάλυσης της απόδοσης που ακολουθεί και των διάφορων συσχετισμών που προκύπτουν.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια γενικής ανάλυσης των αποτελεσμάτων, τα οποία αντικατοπτρίζουν το κοινοβουλευτικό έργο των βουλευτών, πάντα στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου και των ερωτήσεων που κατατίθενται εκ μέρους τους, δίνουν στον αναγνώστη τη δυνατότητα να εκτιμήσει και να αξιολογήσει και από μόνος του την κατάσταση και αποτελούν τροφή για σχόλια, παρατηρήσεις και συμπεράσματα για την επικρατούσα πολιτική κατάσταση της χώρας μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Βιβλιογραφική Έρευνα

1. Αξιολόγηση Δραστηριοτήτων

1. Ιστορία της αξιολόγησης

Η ανάπτυξη του θεσμού της αξιολόγησης περιγράφεται στα ακόλουθα:

- Αν και συστηματικές διαδικασίες αξιολόγησης του ανθρώπινου δυναμικού αναφέρονται ήδη στην αρχαία Αίγυπτο και την Κίνα, η ανάπτυξη της αξιολόγησης ως επιστημονικής περιοχής εντοπίζεται στις μέρες μας (από τις αρχές της δεκαετίας του 1960) αρχικά στις ΗΠΑ και μετά στην Ευρώπη.
- Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1950 και στις αρχές της δεκαετίας του 1960, η αξιολόγηση εστιάζεται κυρίως στην Εκπαιδευτική Αξιολόγηση και διεξήχθη από ερευνητές της κοινωνικής επιστήμης σε ένα μικρό αριθμό πανεπιστημίων και οργανισμών.
- Ο Πρόεδρος Lyndon Johnson με τη μάχη του για τη φτώχεια και τα προγράμματα της Μεγάλης Κοινωνίας της δεκαετίας του 1960 ώθησαν μια μεγάλη επένδυση των πόρων σε κοινωνικά και εκπαιδευτικά προγράμματα. Ο γερουσιαστής Ρόμπερτ Κένεντι, ανησυχώντας ότι τα ομοσπονδιακά χρήματα θα δαπανηθούν και δε θα χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τα άπορα παιδιά, καθυστέρησε πέρασμα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ESEA) μέχρις ότου μια ρήτρα αξιολόγησης να περιληφθεί. Το νομοσχέδιο που προέκυψε απαιτούσε ο τοπικός οργανισμός για την εκπαίδευση να υποβάλει ένα σχέδιο αξιολόγησης, και η κρατική υπηρεσία, ένα ποσό-έκθεση. Ως εκ τούτου, οι απαιτήσεις αξιολόγησης έγιναν μέρος της κάθε ομοσπονδιακής επιχορήγησης. Οι προσδοκίες της αξιολόγησης ήταν ότι θα φωτιστούν οι αιτίες των κοινωνικών προβλημάτων μέσα με τα οποία θα διορθωνόταν αυτά τα προβλήματα.
- Δύο αμερικανικές επαγγελματικές ενώσεις αξιολόγησης προέκυψαν το 1976:
το Δίκτυο Αξιολόγησης, το οποίο ως επί το πλείστον αποτελούνταν από καθηγητές πανεπιστημίου και σχολικούς αξιολογητές, και η

Ερευνητική Αξιολόγηση, η οποία προσέλκυσε κατά κύριο λόγο κυβερνητικούς και πανεπιστημιακούς αξιολογητές. Το 1985, οι δυο αυτοί οργανισμοί συγχωνεύτηκαν για να διαμορφώσουν την Αμερικανική Σύνδεση Αξιολόγησης, στην οποία μετείχαν περίπου 3.700 άτομα από όλο τον κόσμο.

- Καθ' όλη τη δεκαετία του 1970 και του 1980, οι αυξανόμενες ανησυχίες εκφράστηκαν σχετικά με τη χρησιμότητα των πορισμάτων της αξιολόγησης και τη χρήση πειραματικών σχεδιασμών.
- Στη δεκαετία του 1980, οι τεράστιες περικοπές σε κοινωνικά προγράμματα που προέκυψαν από τον Πρόεδρο Ρόναλντ Ρίγκαν έδωσαν έμφαση σε λιγότερη κυβερνητική συμμετοχή. Η απαίτηση για αξιολόγηση είχε αφαιρεθεί ή μειωθεί από πολλές ομοσπονδιακές επιχορηγήσεις.
- Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, πολλές σχολικές περιφέρειες, πανεπιστήμια, ιδιωτικές εταιρείες, κρατικές υπηρεσίες της εκπαίδευσης, το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών (FBI), η Υπηρεσία Τροφίμων και Φαρμάκων, καθώς και το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (GAO) ανέπτυξαν εσωτερικά μονάδες αξιολόγησης.
- Στη δεκαετία του 1990, υπήρξε μια αυξημένη έμφαση σε κυβερνητικά πρόγραμμα και προσπάθειες των οργανισμών να είναι πιο απλουστευμένες, αποτελεσματικές, παγκόσμιες, και πιο ανταγωνιστικές. Η αξιολόγηση διενεργήθηκε όχι μόνο για την κάλυψη κυβερνητικών εντολών, αλλά και για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων, για την ενίσχυση της οργανωτικής μάθησης, και να ληφθούν αποφάσεις κατανομής πόρων με τεράστια ποικιλία τόσο των δημόσιων όσο και ιδιωτικών οργανισμών. Επιπλέον, ένας αυξανόμενος αριθμός των ιδρυμάτων δημιούργησε εσωτερικές μονάδες αξιολόγησης, υπό την προϋπόθεση υποστήριξης για τις δραστηριότητες αξιολόγησης ή και τα δύο.
- Η εξουσιοδότηση και πάλι του ESEA που είχε ως αποτέλεσμα το No Child Left Behind (NCLB), Νόμος του 2001, (υπογράφηκε στις 8 Ιανουαρίου 2002 από τον Πρόεδρο George W. Bush) θεωρείται η πιο εκτεταμένη μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας

εκπαίδευσης από το 1965. Έχει επαναπροσδιορίσει τον ομοσπονδιακό ρόλο στην K-12 εκπαίδευση, εστιάζοντας στο κλείσιμο της επίτευξης χάσματος μεταξύ των μαθητών που μειονεκτούν και των μειονοτικών μαθητών και των συμμαθητών τους. Οι τέσσερις βασικές αρχές του περιλαμβάνουν (1) περισσότερη λογοδοσία για τα αποτελέσματα, (2) αύξηση της ευελιξίας και του τοπικού εσωτερικού ελέγχου, (3) επέκτεινε τις επιλογές για τους γονείς, και (4) έμφαση στις αποδεδειγμένες μεθόδους διδασκαλίας. Αυτή η νομοθεσία έχει ασκήσει σημαντική επίδραση στους εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς αξιολόγησης και μεθόδους, δίνοντας έμφαση στη χρήση των τυχαίων ελεγχόμενων ομάδων πειραμάτων. Η ανησυχία για την κατάσταση αυτή οδήγησε στην ανάπτυξη μιας ανταπόκρισης του Υπουργείου Παιδείας των ΗΠΑ από την Αμερικανική Σύνοδο Αξιολόγησης (AEA), το 2003. Η απάντηση της Αμερικανικής Σύνοδο Αξιολόγησης εξέφρασε την ανησυχία ότι η νομοθεσία εκδηλώνει θεμελιώδεις παρεξηγήσεις σχετικά με (1) τα είδη των μελετών που επιτρέπουν τον προσδιορισμό της αιτιότητας, (2) τις μεθόδους που μπορούν να επιτύχουν επιστημονική αυστηρότητα, και (3) τα είδη των μελετών που υποστηρίζουν την πολιτική και τις αποφάσεις του προγράμματος (American Evaluation Association, 2003).

- Προς το παρόν, υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη συμμετοχική, συνεργατική και τη διαμορφωτική αξιολόγηση με σκοπό την μάθηση, αντί των αθροιστικών αξιολογήσεων που πραγματοποιούνται από τους μεμονωμένους αξιολογητές. Οι αξιολογητές δέχονται εύκολα ότι λίγες αξιολογήσεις είναι ελεύθερες αξιών, και, μάλιστα, οι περισσότεροι είναι πολιτικά φορτισμένοι.
- Οι εθνικές ενώσεις αξιολόγησης εδραιώνονται ανά τον κόσμο. Αυτές περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε αυτές, την Australasian Evaluation Society, την African Evaluation Association, την Canadian Evaluation Society, την European Evaluation Society, την United Kingdom Evaluation Society, την Malaysian Evaluation Society, την Central American Evaluation Association και την Japan Evaluation Society.

2. Ορισμοί

Ο ορισμός (www.tititudorancea.com) της συστηματικής αξιολόγησης είναι συχνά προβληματικός και δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η αξιολόγηση δεν χρειάζεται έναν ορισμό. Τα πρακτικά προβλήματα δεν οφείλονται στην έλλειψη ενός ορισμού, αλλά μάλλον είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας για τον καθορισμό της αξιολόγησης.

Στην προσπάθεια αυτή για τον ορισμό της αξιολόγησης έχουν συνδράμει αρκετοί ερευνητές, των οποίων οι απόψεις για το τι είναι, που αποσκοπεί και τι τελικά καταφέρνει η αξιολόγηση παρατίθενται ακολούθως.

Ο Scriven ορίζει την αξιολόγηση ως τη διαδικασία προσδιορισμού της αξίας ενός αντικειμένου. Ο ορισμός αυτός αναφέρεται στα περισσότερα εγχειρίδια αξιολόγησης και είναι αρκετά συνοπτικός και γενικός, ακριβώς για να καλύψει τις πολλές και διαφορετικές εκδοχές της αξιολόγησης.

Οι Hurteau, Houle και Mongiat (2009) υποστηρίζουν ότι μέσα σε τρεις τελευταίες δεκαετίες έχουν σημειωθεί τεράστιες θεωρητικές και μεθοδολογικές εξελίξεις στον τομέα της αξιολόγησης. Πάνω σ' αυτό ο Davidson (2005) προσθέτει πως, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλά θεμελιώδη προβλήματα που αντιμετωπίζει αυτό το πεδίο παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί. Τονίζει μάλιστα ότι, «σε αντίθεση με την ιατρική, η αξιολόγηση δεν είναι μια πειθαρχία που έχει αναπτυχθεί από την εξάσκηση των επαγγελματιών εδώ και χιλιάδες χρόνια, έτσι δεν είμαστε ακόμη στο στάδιο που μια τεράστια γκάμα από εγκυκλοπαίδειες μπορεί να μας καθοδηγήσει σε κάθε αξιολόγηση βήμα-βήμα». Ένα ακόμα βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι αξιολογητές είναι η έλλειψη σαφούς ορισμού της αξιολόγησης. Οι Hurteau, Houle και Mongiat (2009) παρατηρούν ότι η έλλειψη σαφούς ορισμού μπορεί να "υπογραμμίζει γιατί η αξιολόγηση του προγράμματος σε τακτά χρονικά διαστήματα αμφισβητήθηκε ως μια πρωτότυπη διαδικασία, της οποίας κύρια λειτουργία είναι η παραγωγή θεμιτών και αιτιολογημένων αποφάσεων, οι οποίες χρησιμεύουν ως βάσεις για σχετικές συστάσεις. Ωστόσο, ο Potter (2006) πιστεύει ότι, η αυστηρή προσήλωση σε ένα σύνολο μεθοδολογικών υποθέσεων μπορεί να κάνει τον τομέα της αξιολόγησης περισσότερο αποδεκτό για έναν κοινό.

Ο Datta (2006) αναφέρει ότι, «από ένα τεράστιο αριθμό σχετικών αξιολογήσεων και εκθέσεων, μόνο το 10%, ή λιγότερο, χρησιμοποιούνται από τους πελάτες». Οι Fournier και Smith (1993) παρατήρησαν ότι, «όταν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αμφισβητούνται ή η αξιοποίηση αποτυγχάνει, φταίει το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι και οι πελάτες βρίσκουν τις συνέπειες αδύναμες ή τις εγγυήσεις μη πειστικές». Μερικοί λόγοι για αυτή την κατάσταση, μπορεί να είναι η αποτυχία των αξιολογητών να διαμορφώνουν μια σειρά από κοινούς στόχους με τους πελάτες, ή η δημιουργία υπερβολικά φιλόδοξων στόχων, καθώς και η αποτυχία να θέσουν σε κίνδυνο και να ενσωματώσουν τις πολιτιστικές διαφορές των ατόμων και των προγραμμάτων στο πλαίσιο των στόχων και της διαδικασίας της αξιολόγησης, όπως τονίζουν οι Reeve και Peerbhoy (2007).

Ο House (2007) από τη μεριά του εξηγεί πως, «αν οι αξιολογητές δεν εξηγούν σωστά και δεν ενισχύουν την κατανόηση του κοινού για το περιεχόμενο και τη μορφή των επιχειρημάτων στα οποία αναφέρονται, η αξιολόγηση δε λαμβάνεται ως σωστή από το κοινό».

Οι St Leger και Walsworth-Bell θεωρούν την αξιολόγηση ως «κριτική εκτίμηση, κατά τον αντικειμενικότερο δυνατό τρόπο, στο βαθμό κατά τον οποίο μια υπηρεσία ή τα συστατικά του στοιχεία πληρούν τους δεδηλωμένους στόχους».

Ο Stufflebeam ορίζει την αξιολόγηση ως «μια μελέτη που σχεδιάστηκε για να βοηθήσει κάποιο κοινό να εκτιμήσει το πλεονέκτημα και την αξία ενός αντικειμένου».

Οι Stake και Schwandt υποστηρίζουν ότι «ο κύριος σκοπός της αξιολόγησης ενός προγράμματος είναι να προσδιοριστεί η ποιότητα του με σκοπό τη λήψη μιας απόφασης». Ο ορισμός αυτός αμφισβητείται από τους Reeve και Peerbhoy, καθώς υποστηρίζουν ότι «τα έργα, οι αξιολογητές και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη (συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτών) θα έχουν σημαντικά διαφορετικές ιδέες για τον καλύτερο δυνατό τρόπο αξιολόγησης ενός έργου από τη στιγμή που ο καθένας μπορεί να έχει ένα διαφορετικό ορισμό της αξίας».

Μια ακόμη άποψη των Reeve και Peerbhoy για την αξιολόγηση είναι η εξής. Θεωρούν την αξιολόγηση ως «ένα αμφισβητούμενο όρο», καθώς οι «αξιολογητές» χρησιμοποιούν τον όρο αξιολόγηση για να περιγράψουν μια εκτίμηση ή την έρευνα ενός προγράμματος, ενώ οι άλλοι καταλαβαίνουν απλά την αξιολόγηση ως συνώνυμη με την εφαρμοσμένη μελέτη». Προσθέτουν δε, ότι δεν εξυπηρετούν όλες οι αξιολογήσεις τον ίδιο σκοπό. Κάποιες αξιολογήσεις εξυπηρετούν μια λειτουργία παρακολούθησης αντί να εστιάζουν αποκλειστικά σε μετρήσιμα αποτελέσματα του προγράμματος ή πορίσματα της αξιολόγησης, κάτι το οποίο θα ήταν ένα τεράστιο κατόρθωμα για τον καθορισμό των πολυάριθμων τύπων αξιολόγησης που μπορούν να διεξαχθούν.

Πάνω σε αυτό οι Alkin και Ellett (1990) αναφέρουν ότι, «η αξιολόγηση είναι μια μεγάλη αλλά όχι ενιαία θεωρητική περιοχή. Με άλλα λόγια, δεν υπάρχει καμία συγκεκριμένη θεωρία για την αξιολόγηση που να είναι ικανή να περιγράψει, να εξηγήσει και να προβλέψει όλα τα είδη των δραστηριοτήτων αξιολόγησης».

Κατά τον Potter (2006), η αξιολόγηση είναι εκλεκτική και έχει ένα μεγάλο πεδίο. Θεωρεί πως, αυτή η διαφορετικότητα αντανακλάται στο σώμα της βιβλιογραφίας γύρω από την αξιολόγηση, όπως η λογοτεχνία «στηρίζεται σε μια σειρά από κλάδους, οι οποίοι περιλαμβάνουν τη διαχείριση και την οργανωτική θεωρία, την ανάλυση της πολιτικής, την εκπαίδευση, την κοινωνιολογία, την κοινωνική ανθρωπολογία και την κοινωνική αλλαγή». Αυτά τα επιχειρήματα καταλαμβάνουν μια σημαντική πτυχή της αξιολόγησης, ότι δηλαδή, η αξιολόγηση είναι μια θεωρητικά ενημερωμένη προσέγγιση και κατά συνέπεια, ο ορισμός της αξιολόγησης προσαρμόζεται με τη θεωρία, την προσέγγιση, τις ανάγκες, το σκοπό και τη μεθοδολογία της ίδιας της αξιολόγησης. Ως εκ τούτου, το πρόβλημα του ορισμού της αξιολόγησης δεν είναι ότι ο τομέας της αξιολόγησης δεν επιτρέπει κάποιον ορισμό, αλλά μάλλον ότι ο ορισμός της αξιολόγησης απεικονίζει την αξιολόγηση ως μια στατική έννοια και όχι ως μια ρευστή προσέγγιση όπως είναι.

Για τον Fletcher (**Fletcher, 2001**) «η αξιολόγηση της απόδοσης είναι ένας γενικός τίτλος για μια ποικιλία δραστηριοτήτων μέσω των οποίων οι

οργανώσεις προσπαθούν να εκτιμήσουν τους εργαζομένους και την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους, ενισχύοντας την απόδοση και τη διανέμοντας ανταμοιβές».

Ενώ για τους Roberts & Pregitzer (**Roberts & Pregitzer, 2007**) «η αξιολόγηση των επιδόσεων είναι μια ετήσια ιεροτελεστία της μετάβασης σε οργανισμούς που προκαλεί δέος και φόβο στους πιο έμπειρους μάνατζερ».

Η αξιολόγηση είναι μια διαδικασία με την οποία γίνεται η εκτίμηση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων ενός οργανισμού, ενός προγράμματος, του προσωπικού μιας εταιρείας κτλ., έτσι ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα τους (**Καραλής**). Βασίζεται στη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων που απαιτούνται για τη λήψη αποφάσεων και περιλαμβάνει :

- υπηρεσίες που απαιτούνται για να μάθουμε τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις στάσεις και τις συμπεριφορές που ένα πρόγραμμα πρέπει να αντιμετωπίσει
- καθορισμό στόχων του προγράμματος και λήψη συγκεκριμένων στοιχείων που αποδεικνύουν ότι οι στόχοι επετεύχθησαν
- ανάπτυξη ή συλλογή εναλλακτικών προσεγγίσεων, δοκιμή διαφορετικών προγραμμάτων ή πολιτικών και επιλογή του βέλτιστου για την επίτευξη του στόχου
- παρακολούθηση των στόχων του προγράμματος, δημιουργία συστήματος που δείχνει ποιος παίρνει τις υπηρεσίες, πόση υπηρεσία αποδίδεται, πόσο οι συμμετέχοντες εκτιμούν τις υπηρεσίες που λαμβάνουν και ποιες προσεγγίσεις είναι πιο εύκολα να εγκριθούν από το προσωπικό
- δοκιμή και εκτίμηση νέων προγραμμάτων σχεδίων που καθορίζουν το βαθμό που μια συγκεκριμένη προσέγγιση εφαρμόζεται πιστά ή προσελκύουν τους συμμετέχοντες

Μια άλλη ενδιαφέρουσα εκδοχή είναι αυτή (**Rossi και Freeman, 1993**) που ορίζει την αξιολόγηση ως την συστηματική εφαρμογή διαδικασιών κοινωνικής έρευνας για την εκτίμηση της σύλληψης, του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της χρησιμότητας των προγραμμάτων. Σύμφωνα με αυτή,

αξιολόγηση περιλαμβάνει τρία στάδια: την διαδικασία, τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις.

I. Διαδικασία Αξιολόγησης

Κατά την διαδικασία αξιολόγησης, περιγράφονται και εκτιμούνται τα υλικά του προγράμματος και οι δραστηριότητες. Η εξέταση των υλικών είναι πιθανό να συμβεί, ενώ τα προγράμματα βρίσκονται σε στάδιο ανάπτυξης, ως έλεγχος για την καταλληλότητα της προσέγγισης και των διαδικασιών που θα χρησιμοποιηθούν στο πρόγραμμα. Η εξέταση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων του προγράμματος αποτελεί μια σημαντική μορφή της διαδικασίας αξιολόγησης.

II. Αποτελέσματα Αξιολόγησης

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μελετούν τις άμεσες επιδράσεις του προγράμματος στους συμμετέχοντες. Χρειάζεται όμως ένα βάθος χρόνου έτσι ώστε τα αποτελέσματα να είναι έγκυρα. Το πεδίο εφαρμογής των αποτελεσμάτων αξιολόγησης μπορούν να επεκταθούν πέρα από τη γνώση, ωστόσο, είναι ικανά να εξετάσουν τις άμεσες επιδράσεις στη συμπεριφορά των προγραμμάτων.

III. Επιπτώσεις Αξιολόγησης

Οι επιπτώσεις αξιολόγησης στοχεύουν πέραν από τα άμεσα αποτελέσματα των πολιτικών, διδασκαλίας, ή υπηρεσιών με σκοπό να εντοπίσουν μακροπρόθεσμα τις ακούσιες συνέπειες του προγράμματος. Μπορεί επίσης να εξετάσουν τι θα συμβεί όταν διάφορα προγράμματα λειτουργούν από κοινού.

Η αξιολόγηση του προσωπικού (Personnel Assessment/ Appraisal) αναφέρεται ουσιαστικά στην αξιολόγηση της απόδοσης των εργαζομένων και εφαρμόζεται πολύ συχνά στις επιχειρήσεις, είτε επίσημα είτε ανεπίσημα (**Στεργίου**). Πέρα από την ακριβή και αντικειμενική μέτρηση της απόδοσης, επιμέρους στόχοι αυτής της διαδικασίας είναι:

- Λήψη αποφάσεων για προαγωγές, μισθολογικές αυξήσεις, απολύσεις κλπ.
- Εντοπισμός αναγκών εκπαίδευσης.
- Βελτίωση απόδοσης και ανάπτυξη των εργαζομένων.
- Διαπίστωση εγκυρότητας τεχνικών επιλογής προσωπικού.
- Βελτίωση εσωτερικής οργάνωσης της εταιρίας.
- Καθιέρωση ενός συγκεκριμένου και αποδεκτού συστήματος μέτρησης της απόδοσης.

Η αξιολόγηση της απόδοσης συνήθως δεν αποτελεί μια συνολική εκτίμηση ή ένα γενικό χαρακτηρισμό του εργαζόμενου, αλλά αφορά σε επιμέρους διαστάσεις. Οι διαστάσεις αυτές προκύπτουν από την ανάλυση της εργασίας και σχετίζονται με ξεχωριστές δεξιότητες που πρέπει να επιδείξει ο εργαζόμενος προκειμένου να ανταποκριθεί επαρκώς σε κάθε αρμοδιότητα που περιλαμβάνεται στην εργασία του.

Τέλος, για τον Σκουλά (**Σκουλάς, 2008**) η αξιολόγηση ορίζεται κάπως διαφορετικά. Κάθε εργαζόμενος, στέλεχος ή απλός υπάλληλος έχει ανάγκη να νιώθει ότι η προσφορά του αναγνωρίζεται και αμείβεται, ηθικά και υλικά, και ότι δεν είναι αντικείμενο υποκειμενικής και αυθαίρετης κρίσης. Είναι ένα από τα βασικά ανθρώπινα χαρακτηριστικά να αντιδρούμε αρνητικά, όταν θεωρούμε ότι δε μας γίνεται δίκαιη μεταχείριση από τον εργοδότη μας, τους συναδέλφους μας ή οποιοδήποτε άλλο άτομο με το οποίο αλληλεπιδρούμε και συναλλασσόμαστε. Η ανάγκη για δίκαιη μεταχείριση συνήθως εκφράζεται με τη μορφή του αιτήματος για αξιοκρατία, μια έννοια με αυτονόητο περιεχόμενο που, όμως, αν δεν οριστεί επακριβώς σε σχέση με τον κάθε εργασιακό χώρο, οδηγεί σε σοβαρές αρνητικές συνέπειες στην ψυχολογία και στην αποδοτικότητα του προσωπικού. Όμως η αναγνώριση και η επιβράβευση προσπαθειών και αποτελεσμάτων είναι εξαιρετικά δύσκολη, όταν δεν υπάρχει αντικειμενικός τρόπος μέτρησης των αποτελεσμάτων. Η αξιολόγηση λοιπόν είναι ο μόνος τρόπος να ξεπεραστεί αυτό το πρόβλημα.

Ανεξάρτητα από το είδος της αξιολόγησης, όλες οι αξιολογήσεις χρησιμοποιούν δεδομένα που συλλέγονται με συστηματικό τρόπο. Τα

δεδομένα αυτά ενδέχεται να είναι ποσοτικά ή ποιοτικά, ή ακόμα και συνδυασμός των δύο. Η επιλογή θα πρέπει να γίνεται πάντοτε σύμφωνα με τις ανάγκες.

Όποια μορφή και να έχει τελικά η αξιολόγηση και όποιο σκοπό και να υπηρετεί, είναι μια «βρώμικη» δουλειά που κάποιος πρέπει να κάνει (**Jensen, 1997**). Και στα πλαίσια της αξιολόγησης, όποιος κι αν αποφασιστεί να τελέσει αυτό το έργο, αφήνονται υπόνοιες και αμφιβολίες για το ότι αυτή η διαδικασία μπορεί να μην είναι δίκαιη ή αποτελεσματική. Ωστόσο, είτε υπάρχει κάποιο τεκμηριωμένο σύστημα αξιολόγησης είτε όχι, αξιολόγηση θα υπάρχει πάντοτε μιας και ο καθένας είναι σε θέση να ασκήσει κριτική στο έργο και στην παραγωγικότητα οποιουδήποτε υφισταμένου του, ακόμα κι αν δεν καταγράφεται κάτι ή κι αν η κριτική αυτή είναι εν μέρει λανθασμένη.

Όπως αναφέρει ο Jerry Jensen για την οργανωτική ανάπτυξη «ακόμη και στην απουσία κανόνων και κανονισμών που στην πραγματικότητα απαιτούν αυτά τα συστήματα, οι οργανισμοί καλούνται να επιδείξουν ότι οι προσωπικές τους αποφάσεις, συμπεριλαμβανομένων των μισθών, προαγωγών, πειθαρχικών ενεργειών, και καταγγελιών, γίνονται χωρίς διακρίσεις». Κάτι τέτοιο δεν εξασφαλίζει απαραίτητα ισότητα, ισονομία και ίσες ευκαιρίες για το προσωπικό ενός οργανισμού. Από την άλλη, ένα τέτοιο σύστημα μπορεί να αποδείξει πως, το επιθυμητό είναι μια οργανωμένη, ορθολογική και δίκαιη αξιολόγηση που προσφέρει όσο το δυνατόν ίσες ευκαιρίες για όλους και δε στηρίζεται σε ταμπού όπως για παράδειγμα η ηλικία, το φύλο, η εθνικότητα ή πιθανή αναπηρία.

Τόσο η οργανωτική όσο και η προσωπική ανάπτυξη είναι δυο σκοποί που εξυπηρετούνται όταν έχουν τεθεί υψηλοί λογικοί στόχοι. Αυτό σχετίζεται με το γεγονός ότι, ο εργοδότης μένει ικανοποιημένος με την απόδοση των εργαζομένων και από την άλλη ότι, οι εργαζόμενοι χρειάζονται μια αναγνώριση για τα κατορθώματά τους. Έτσι, αν κάποιος εργαζόμενος δουλεύει σκληρά για να ικανοποιήσει και δικούς του σκοπούς αλλά και των προϊσταμένων του, αλλά βλέπει πως οι κόποι του δεν ανταμείβονται, αυτομάτως αυτό τον στρέφει στη σκέψη ότι δεν έχει σημασία και αξία ότι και να κάνει και αρχίζει να χαλαρώνει μέχρι και να αδιαφορεί. Αντιστρόφως,

κανείς εργαζόμενος δε θα πρέπει να έχει απαιτήσεις και φιλοδοξίες για κάτι καλύτερο σε περίπτωση που δε «συμμορφώνεται» και δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες που έχουν προκύψει στο πρόσωπο του εκ μέρους του εργοδότη του. Η σχέση λοιπόν προϊσταμένων-υφισταμένων είναι αμφίδρομη και η αμερόληπτη και σε σωστές βάσεις αξιολόγηση ενδυναμώνει αυτή τη σχέση.

3. Λογική της αξιολόγησης

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της αξιολόγησης είναι ότι έχει μια συγκεκριμένη λογική που υποστηρίζει την πρακτική αξιολόγησης. Αυτή η λογική αναφέρεται σε συγκεκριμένες αρχές συλλογισμού ώστε να υποστηρίξει τις αποφάσεις σχετικά με το πώς κάποιος καθορίζει τις διαδικασίες και τον αντίκτυπό ενός προγράμματος. Η λογική της αξιολόγησης γενικά περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

- Τη θέσπιση κριτηρίων
- Την κατασκευή προτύπων.
- Τη μέτρηση της απόδοσης και τη σύγκριση με τα πρότυπα.
- Τη σύνθεση και ενσωμάτωση των αποδεικτικών στοιχείων στην απόφαση της αξίας.
- Η διατύπωση συστάσεων.

Σύμφωνα με τη λογική της αξιολόγησης, οι εκτιμητές και το προσωπικό του προγράμματος μπορούν να κατανοήσουν τα βήματα όταν κάποιος αναλαμβάνει την υποχρέωση για μια αξιολογική κρίση σχετικά με το προτέρημα, την αξία ή την τιμή των προς αξιολόγηση.

4. Είδη της αξιολόγησης

Η αξιολόγηση μπορεί να χωριστεί σε πέντε κατηγορίες (**Καραλής**):

- εσωτερική
- εξωτερική
- προκαταρκτική

- διαμορφωτική
- συνολική

I. Εσωτερική Αξιολόγηση

Γίνεται εκ των έσω, δηλαδή η αξιολόγηση πραγματοποιείται από τον ίδιο τον οργανισμό, την εταιρεία κτλ., και μπορεί να έχει τόσο θετικά όσο και αρνητικά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, στα θετικά συμπεριλαμβάνεται η γνώση για τυχόν δυσκολίες που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του σχεδίου και στα αρνητικά το γεγονός ότι προβλήματα που προκύπτουν κατά την ανάλυση, αντικειμενικά λύνονται πιο δύσκολα.

II. Εξωτερική Αξιολόγηση

Είναι το αντίστροφο της εσωτερικής αξιολόγησης, όπου ένας εξωτερικός παράγοντας παρεμβαίνει για να κάνει αυτή τη δουλειά. Στην περίπτωση αυτή ο αξιολογητής μπορεί να φέρει μια νέα προοπτική, να οδηγήσει σε μια καλύτερη οργάνωση και να επιφέρει υψηλότερους δείκτες απόδοσης.

III. Προκαταρκτική Αξιολόγηση

Στην προκαταρκτική αξιολόγηση γίνεται διερεύνηση των γνώσεων και των εμπειριών που έχουν τα μέλη μιας κοινότητας γύρω από ένα θέμα πριν γίνει κάποια ενημέρωση, δοκιμή ή εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν στην παρούσα φάση εξυπηρετούν δύο σημαντικούς σκοπούς: (1) να παρέχουν μια καλύτερη εικόνα στο σύστημα που θα μπορεί να προσδιορίσει νέα ζητήματα / προβλήματα για να εξετάσει, και (2) να συγκρίνουν τα αποτελέσματα του συστήματος μετά από βελτιώσεις και ακολούθως να εκτιμήσουν την αξία των εν λόγω βελτιστοποιήσεων.

IV. Διαμορφωτική Αξιολόγηση

Διαμορφωτική αξιολόγηση είναι μια μέθοδος με την οποία κρίνουμε την αξία ενός προγράμματος, ενώ οι δραστηριότητες του προγράμματος

βρίσκονται σε εξέλιξη ή διαμόρφωση. Αυτού του είδους η αξιολόγηση εστιάζει στη διαδικασία.

V. Συνολική Αξιολόγηση

Συνολική ή αθροιστική αξιολόγηση, σε αντιστοιχία με την προηγούμενη, είναι μια μέθοδος με την οποία κρίνουμε την αξία ενός προγράμματος κατά τη λήξη των δραστηριοτήτων και το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στο αποτέλεσμα.

Η αξιολόγηση συχνά διεξάγεται για να συλλέξει πληροφορίες πριν την ανάπτυξη ενός προγράμματος, όπως επιτάσσουν οι ανάγκες της ανάλυσης, για να βελτιώσουν και να τελειοποιήσουν ένα πρόγραμμα ή για να κριθεί το μέλλον ενός προγράμματος. Τα ακόλουθα είναι περιγραφές των διαφόρων ειδών αξιολόγησης.

- Θέσεις αναπτυξιακής αξιολόγησης του αξιολογητή ως μέρος ενός σχεδιασμού του προγράμματος και της αναπτυξιακής διαδικασίας. Ο αξιολογητής συλλέγει πληροφορίες και παρέχει άτυπη ανατροφοδότηση στα μέλη της ομάδας σχεδιασμού και, ενδεχομένως, στα μέλη του οργανισμού για να τους βοηθήσει ώστε το πρόγραμμα που σχεδιάστηκε να είναι έτοιμο πριν τις δοκιμές.
- Διαμορφωτική αξιολόγηση γίνεται κατά κανόνα με σκοπό την βελτίωση.
- Τελική αξιολόγηση εφαρμόζεται για τον καθορισμό του προτερήματος, της αξίας ή της τιμής των προς αξιολόγηση με τρόπο που οδηγεί στη δημιουργία μιας τελικής αξιολογικής κρίσης. Συνήθως διεξάγεται μετά από μια ολοκλήρωση του προγράμματος.

5. Μέθοδοι της αξιολόγησης

Οι μέθοδοι αξιολόγησης (**Στεργίου**) μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες:

- Οι αντικειμενικές μέθοδοι βασίζονται σε μετρήσιμα κριτήρια και στοιχεία (π.χ. ποσοστά πωλήσεων, αριθμός παραγόμενων προϊόντων, αριθμός λαθών κλπ). Βασικό μειονέκτημα των αντικειμενικών μεθόδων είναι ότι δε μπορούν να εφαρμοστούν σε επαγγέλματα που το

παραγόμενο έργο έχει ποιοτικό χαρακτήρα (π.χ. γραμματέας, διοικητικό στέλεχος κλπ), αλλά και όταν αστάθμητοι παράγοντες-εκτός του ελέγχου του ατόμου- επηρεάζουν το παραγόμενο έργο.

- Οι υποκειμενικές μέθοδοι, οι οποίες εφαρμόζονται πολύ συχνότερα, αφορούν στη χρήση κάποιων κρίσεων που κάνουν συνήθως οι προϊστάμενοι για το υφιστάμενο προσωπικό τους. Ωστόσο, οι υποκειμενικές μέθοδοι δε μπορούν να διασφαλίσουν επίσης την απόλυτη ακρίβεια του αποτελέσματος της αξιολόγησης, καθώς μπορούν να επηρεαστούν από τις προκαταλήψεις και μεροληψίες των αξιολογητών. Για παράδειγμα, ένας αξιολογητής μπορεί να επηρεαστεί από μια μόνο διάσταση, είτε θετική είτε αρνητική, της εικόνας του αξιολογούμενου και η κρίση αυτή να επηρεάσει όλες τις άλλες διαστάσεις. Επίσης, συχνά οι προϊστάμενοι θέλοντας να δείξουν επιείκεια ή να αποφύγουν τη δυσaréσκεια των υφισταμένων τους, κάνουν λιγότερο αρνητικές αξιολογήσεις ή τείνουν να βαθμολογούν όλους τους υφισταμένους προς το μέσο όρο.

6. Εκπαίδευση αξιολογητών

Τρεις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις έχουν κυριαρχήσει (**Kline & Sulsky, 2009**): 1) το λάθος του αξιολογητή (rater error training, RET), 2) η παρατήρηση της συμπεριφοράς (behavioural observation training, BOT), και 3) το πλαίσιο του κύκλου αναφοράς (frame-of-reference training, FOR).

Ο στόχος της RET είναι να εισαγάγει τους βαθμολογητές σε κοινά σφάλματα αξιολόγησης, όπως σφάλμα περί επιείκειας κτλ. Η υπόθεση σε αυτή την εκπαίδευση είναι ότι η συζήτηση αυτών των θεμάτων θα μετριάσει τις επιπτώσεις τους στην βαθμολογική διαδικασία. Η προσέγγιση αυτή έχει αποδειχθεί αποτελεσματική για τη μείωση των σφαλμάτων αξιολόγησης, ωστόσο, αυτό θα μπορούσε να έχει ανεπιθύμητα αποτέλεσμα για το κύρος της βαθμολογίας.

Για παράδειγμα, αν όλοι οι εργαζόμενοι είναι πραγματικά εξαιρετικοί και αξίζουν ομοιόμορφα υψηλές αξιολογήσεις, η διδασκαλία των αξιολογητών να

αποφύγουν να δώσουν ομοιόμορφα υψηλές βαθμολογίες θα μπορούσε, πράγματι, να έχει ακούσια δυσμενή επίδραση στην ποιότητα των αξιολογήσεων. Εν ολίγοις, η RET προϋποθέτει μια κανονική κατανομή των επιδόσεων των διαφόρων υπαλλήλων.

Για την BOT, ο στόχος είναι να μεγιστοποιηθεί η ποιότητα και η ακρίβεια της παρατήρησης της απόδοσης των εργαζομένων από τη μεριά των αξιολογητών. Η εκπαίδευση των αξιολογητών στην αποφυγή σφαλμάτων κατά τη στιγμή της αρχικής παρατήρησης της απόδοσης θα πρέπει να οδηγήσει σε πιθανές βελτιώσεις στην ποιότητα της απόδοσης των αξιολογήσεων.

Τέλος, η FOR, είναι η τρίτη σημαντική προσέγγιση κατάρτισης, και είναι επίσης συνεπής με γνωστικά μοντέλα επεξεργασίας των πληροφοριών αξιολόγησης των επιδόσεων. Ο στόχος εδώ είναι να εξασφαλιστεί ότι οι αξιολογητές είναι σε θέση να διατυπώνουν σωστές εντυπώσεις σχετικά με την απόδοση των εργαζομένων. Ακόμη κι αν οι αξιολογητές ξεχνούν συγκεκριμένες λεπτομέρειες για το τι έκανε κάποιος υπάλληλος (ή δεν έκανε) κατά τη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης, θα πρέπει να εξακολουθούν να είναι σε θέση να υπενθυμίσουν τις εντυπώσεις. Εφ' όσον οι εντυπώσεις είναι ακριβείς, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της ποιότητας των αξιολογήσεων.

7. Αξιολόγηση ομαδικής απόδοσης

Οι ομάδες συγκροτούνται για να εξυπηρετήσουν κάποιους σκοπούς. Κάποιες σχηματίζονται για να ασχοληθούν με ένα μόνο έργο, κάποιες άλλες λειτουργούν μακροχρόνια σε ένα οργανισμό, ενώ άλλες ενώνονται για να διεκπεραιώσουν επαναλαμβανόμενες παραστάσεις. Σύμφωνα με τα προηγούμενα είναι δύσκολο να απαντήσουμε στο ερώτημα «Πώς μετράμε την απόδοση της ομάδας».

Ένα πρώτο βήμα, για την απάντηση του ερωτήματος που προέκυψε παραπάνω, θα ήταν να καθοριστεί ο στόχος της ομάδας. Αυτό βρίσκεται ζητώντας από τους ενδιαφερόμενους φορείς τις απόψεις τους για τα

αποτελέσματα της ομάδας. Τους φορείς αυτούς απαρτίζουν οι διευθυντές, άλλα μέλη των οργανισμών καθώς και οι πελάτες. Οι διευθυντές μπορούν να βοηθήσουν στο να διασφαλίσει ότι η στρατηγική των επιχειρήσεων του οργανισμού διαβιβάζεται προσεκτικά στην ομάδα, έτσι ώστε οι στόχοι της ομάδας να ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της οργάνωσης. Τα μέλη της ομάδας είναι επίσης μια καλή πηγή πληροφοριών για το έργο της ομάδας. Τα μέλη με εμπειρία μπορούν περιγράψουν τι λειτούργησε καλά στο παρελθόν και τι λείπει αυτή τη στιγμή από την ομάδα, ενώ τα νεότερα μέλη είναι ικανά να προωθήσουν νέες ιδέες.

Παρ' όλα αυτά, όποια και να είναι η φύση τους, όλες οι ομάδες παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Αυτά είναι οι διαδικασίες και τα αποτελέσματα. Οι διαδικασίες περιλαμβάνουν θέματα όπως το πόσο καλά: 1) η ομάδα λαμβάνει αποφάσεις, 2) τα μέλη της ομάδας επικοινωνούν μεταξύ τους, 3) η ομάδα δίνει και δέχεται ανατροφοδότηση, 4) η ομάδα δείχνει ηγεσία, και 5) τα μέλη της ομάδας κρατούν στάση ο ένας απέναντι στον άλλον και στο έργο τους. Τα ομαδικά αποτελέσματα συνήθως επικεντρώνονται στην ποιότητα και στην ποσότητα των αγαθών ή υπηρεσιών που παρέχονται από την ομάδα.

Το επόμενο ερώτημα στο οποίο πρέπει να απαντήσουμε είναι «Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις μετρήσεις της ομαδικής απόδοσης». Σε ατομικό επίπεδο, οι επιδόσεις συχνά χρησιμοποιούνται για να παρθούν αποφάσεις για μισθολογικές αναπροσαρμογές, προαγωγές ή καταγγελίες. Η προσέγγιση αυτή δεν μεταφράζεται εύκολα σε ομάδες. Ωστόσο, οι μετρήσεις της απόδοσης μπορούν και πρέπει να χρησιμοποιούνται για να προσδιοριστούν οι τομείς της δύναμης και αδυναμίας στην απόδοση μιας ομάδας. Εν προκειμένω, η χρήση είναι παρόμοια με εκείνη του ατομικού επιπέδου με την αξιολόγηση των επιδόσεών τους.

2. Βουλή

1. Γενικά για τη Βουλή – Κανονισμός της Βουλής

Η Βουλή των Ελλήνων αποτελεί μέρος του θεσμού της δημοκρατίας. Μέλη της είναι οι βουλευτές, τους οποίους εκλέγει ο λαός (εκτός των βουλευτών επικρατείας) κάθε τέσσερα χρόνια με μυστική ψηφοφορία για να τον αντιπροσωπεύουν. Είναι μια από τις τρεις εξουσίες, η νομοθετική, και αποτελείται από ένα σώμα, ενώ κατά περιόδους στο παρελθόν την πλαισίωνε η Γερουσία.

Εικόνα 1. Η αίθουσα της Ολομέλειας της Βουλής.

Στο σύνολο της η Βουλή απαρτίζεται από 300 βουλευτές, ενώ αυτή τη στιγμή υπάρχουν 5 κόμματα, ανάμεσα τους και ανεξάρτητοι βουλευτές. Σύμφωνα με το ισχύον εκλογικό σύστημα και τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές (4 Οκτωβρίου 2009), το ΠΑΣΟΚ κατέχει 156 έδρες, η ΝΔ 86, το ΚΚΕ 21, το ΛΑΟΣ 15, το ΣΥΡΙΖΑ 9 και οι Ανεξάρτητοι 13.

Εικόνα 2. Το κτίριο της Βουλής όπως φαίνεται το βράδυ.

Η εγκυρότητα της Βουλής διασφαλίζεται από τον Κανονισμό της. Αποτελεί ένα μέτρο της ίδιας της Βουλής για την κάθε είδους αυτονομία της. Είναι ένα σύνολο από κανόνες, διατυπώσεις και διαδικασίες που αποσκοπούν στην ομαλή λειτουργία και οργάνωση της και εφαρμόζεται από τα μέλη της. Ειδικότερα χωρίζεται σε έξι (6) ενότητες. Επιγραμματικά η 1^η ενότητα αφορά στην οργάνωση και στη λειτουργία της Βουλής, η 2^η στις διαδικασίες που σχετίζονται με το νομοθετικό έργο, η 3^η στις διαδικασίες που σχετίζονται με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, η 4^η σε ειδικές διαδικασίες, η 5^η στην επιστημονική υπηρεσία της Βουλής και η 6^η σε τελικές και μεταβατικές διατάξεις (**Κανονισμός της Βουλής και Σύνταγμα της Ελλάδας, Προεδρία Φίλιππου Πετσάλνικου**).

Σε μια προσπάθεια απόδοσης ορισμού στον Κανονισμό της Βουλής θα λέγαμε ότι, «ο Κανονισμός της Βουλής είναι ο ειδικός κώδικας που καταρτίζεται από μόνη τη Βουλή και ο οποίος ρυθμίζει την οργάνωση και λειτουργία της και των υπηρεσιών της» (**Δημητρόπουλος, 2004**). Μια άλλη εκδοχή θα ήταν ότι, «ο Κανονισμός της Βουλής είναι ένα σύστημα γραπτών κανόνων δικαίου που έχουν γενικό και αφηρημένο χαρακτήρα, η ψήφιση και η δημοσίευση του οποίου προβλέπεται από το Σύνταγμα και ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Βουλής, η οποία επεκτείνεται στη συγκεκριμένη και περιορισμένη αυτή ύλη» (**Βενιζέλος, 1991**).

Ο πιο πρόσφατος Κανονισμός έχει ισχύ από την 16^η Ιουλίου 2010, όπου η Βουλή προέβη σε μεταρρυθμίσεις του προηγούμενου Κανονισμού, έτσι ώστε να ενισχύσει τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη των πολιτών στους δημόσιους θεσμούς, καθώς και να βελτιώσει την ποιότητα του κοινοβουλευτικού έργου. Με αυτόν τον τρόπο συντελέστηκαν αρκετές αλλαγές, με κυριότερη την ανάδειξη του κοινοβουλίου σε χώρο ουσιαστικής διαβούλευσης και κατά συνέπεια σε ουσιαστικές τομές της νομοθετικής διαδικασίας. Στην εισαγωγή του ο Φίλιππος Πετσάλνικος ως Πρόεδρος της Βουλής αναφέρεται σε αυτές τις μεταρρυθμίσεις που έχουν γίνει και ξεχωρίζουν.

Τα χαρακτηριστικά του Κανονισμού είναι τα κάτωθι:

- Ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής και όχι από τμήμα αυτής, είτε αναφέρεται στον τρόπο εργασίας της Ολομέλειας, είτε σε αυτόν του τμήματος, είτε των επιτροπών.
- Ψηφίζεται όπως και οι νόμοι, δηλαδή εφάπαξ κατ' αρχήν, άρθρο και σύνολο.
- Δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως όπως οι νόμοι με παραγγελία του Προέδρου της Βουλής και όχι του Προέδρου της Δημοκρατίας.
- Καταρτίζεται μόνο από τη Βουλή και τροποποιείται με νέο κανονισμό και όχι με νόμο.
- Στη διαδικασία θέσπισης του δεν μετέχουν όργανα της εκτελεστικής εξουσίας και δεν έχει την σχετική πρωτοβουλία η Κυβέρνηση όπως ισχύει για τους νόμους. Για τον Κανονισμό την πρωτοβουλία έχουν μόνο οι βουλευτές, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι υπουργοί με βουλευτική ιδιότητα.

Εικόνα 3. Η βόρεια είσοδος της Βουλής και ο ανδριάντας του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Το μοναδικό αρμόδιο όργανο λοιπόν για τη ψήφιση του είναι η Βουλή, τηρώντας με αυτόν τον τρόπο την αυτονομία της που ήδη αναφέρθηκε. Εκτός από τη ψήφιση του Κανονισμού, η Ολομέλεια της Βουλής έχει την ευχέρεια να τροποποιεί, να διαμορφώνει και να καταργεί κάποιον Κανονισμό, ο οποίος ισχύει έως την επόμενη περίοδο της Βουλής.

2. Οργάνωση της Βουλής

Ι. Το Προεδρείο της Βουλής

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, μέλη του Προεδρείου της Βουλής είναι οι βουλευτές και χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι η διακομματική του σύνθεση. Σύμφωνα πάλι με τον Κανονισμό της Βουλής, το Προεδρείο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, 7 Αντιπροέδρους, 3 κοσμήτορες και 6 Γραμματείς. Σημειώνεται δε ότι, κάποιος βουλευτής της κυβέρνησης δε μπορεί να είναι ταυτόχρονα μέλος του Προεδρείου και Υπουργός ή Υφυπουργός.

Με την εκλογή του Προεδρείου η Βουλή συγκροτείται σε σώμα και ξεκινά η λειτουργία της. Από την πρώτη συνεδρίαση της Βουλής, αμέσως μετά τις εκλογές, μέχρι και την εκλογή του Προέδρου της Βουλής, χρέη προσωρινού Προέδρου αναλαμβάνει κάποιος από τους προηγούμενους Αντιπροέδρους, επικουρούμενος με 4 Γραμματείς. Την επομένη της ορκωμοσίας των βουλευτών, ο προσωρινός Πρόεδρος καλεί το Κοινοβούλιο να εκλέξει νέο Πρόεδρο που αμέσως αναλαμβάνει δράση για την εκλογή των υπόλοιπων

μελών. Για την εκλογή του Προέδρου δεν τίθεται θέμα υποψηφιότητας. Γίνεται με μυστική ψηφοφορία και αν δεν υπάρξει απόλυτη πλειοψηφία η διαδικασία επαναλαμβάνεται για τους 2 πρώτους σε ψήφους βουλευτές και εκλέγεται αυτός που βγήκε πρώτος σε ψήφους.

Η θητεία του Προέδρου και των Αντιπροέδρων διαρκεί όσο και η βουλευτική περίοδος, ενώ των υπολοίπων μελών όσο και η τακτική σύνοδος για την οποία εκλέχθηκαν. Σε περίπτωση που κάποια θέση μέλους χηρέψει, αναπληρώνεται αμέσως με την εκλογή νέου μέλους, ενώ είναι δυνατή και η προσωρινή αντικατάσταση κάποιου μέλους που για οποιοδήποτε λόγο κωλύεται να ασκήσει το καθήκον του.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού, ο Πρόεδρος της Βουλής διευθύνει και συντονίζει το σύνολο των δραστηριοτήτων της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των Επιτροπών της. Επίσης, μέσα στις αρμοδιότητες του Προέδρου, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, είναι και τα κάτωθι:

- Έχει όλες τις εξουσίες για τη διεύθυνση των συνεδριάσεων της Βουλής και τη διασφάλιση της απρόσκοπτης διεξαγωγής των εργασιών της
- Προϊσταται στις υπηρεσίες της Βουλής και συντονίζει τη δραστηριότητα τους
- Μεριμνά για την εσωτερική και εξωτερική ασφάλεια της Βουλής και των χώρων της
- Ενημερώνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τη σύνθεση και τις ουσιαστικές αλλαγές των Κοινοβουλευτικών Ομάδων
- Εκπροσωπεί τη Βουλή δικαστικώς και εξωδίκως
- Δύναται να αναθέσει κάποια από τα καθήκοντα του σε ένα ή περισσότερα μέλη του Προεδρείου

Ενώ, σύμφωνα με το Σύνταγμα, ο Πρόεδρος της Βουλής:

- διευθύνει τις εργασίες του σώματος
- μέριμνα για τη διασφάλιση της ανεμπόδιστης διεξαγωγής των εργασιών του

- μέριμνα για την κατοχύρωση της ελεύθερης γνώμης και έκφρασης των βουλευτών και την τήρηση της τάξης
- μπορεί να λάβει και πειθαρχικά μέτρα σύμφωνα με όσα ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής εναντίον κάθε βουλευτή που παρεκτρέπεται
- αναπληρώνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αν αυτός πεθάνει ή απουσιάζει στο εξωτερικό για περισσότερο από 10 ημέρες ή αν κηρυχθεί έκπτωτος ή αν κωλύεται για οποιονδήποτε λόγο να ασκήσει τα καθήκοντά του.
- ανακοινώνει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τη δύναμη των κομμάτων στη Βουλή και
- συνυπογράφει το διάταγμα με το οποίο προκηρύσσεται δημοψήφισμα για νομοσχέδιο

Το έργο των υπολοίπων μελών του Προεδρείου είναι κυρίως επικουρικό, αλλά δεν παύει να είναι ουσιαστικό και σημαντικό.

II. Διάσκεψη των Προέδρων

Η Διάσκεψη των Προέδρων είναι ένα διακομματικό συλλογικό όργανο της Βουλής με βασική αποστολή την καλύτερη οργάνωση και διεξαγωγή των εργασιών της Βουλής, μέσα από τη συνεργασία του Προέδρου της Βουλής και όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

Αποτελείται από τον Πρόεδρο και τους διατελέσαντες Προέδρους της Βουλής, εφόσον έχουν εκλεγεί Βουλευτές, τους Αντιπροέδρους της Βουλής, τους Προέδρους των διαρκών επιτροπών, τον Πρόεδρο της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και έναν ανεξάρτητο Δουλευτή, ως εκπρόσωπο των ανεξαρτήτων, εφόσον ο αριθμός αυτών είναι τουλάχιστον πέντε (5). Πρόεδρος της Διάσκεψης των Προέδρων είναι ο Πρόεδρος της Βουλής.

Η Διάσκεψη των Προέδρων συγκαλείται σε τακτική συνεδρίαση από τον Πρόεδρό της κάθε εβδομάδα αλλά και εκτάκτως. Οι αποφάσεις της Διάσκεψης

των Προέδρων λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της και σε περίπτωση ισοψηφίας υπερिσχύει η ψήφος του Προέδρου.

Η Διάσκεψη των Προέδρων:

- Εξετάζει την ημερήσια διάταξη της επόμενης εβδομάδας ή των επόμενων εβδομάδων με σκοπό την καλύτερη οργάνωση των εργασιών της Βουλής
- Καθορίζει τη διαδικασία και τη διάρκεια συζήτησης των νομοσχεδίων ή προτάσεων νόμων στην Ολομέλεια της Βουλής και στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής, καθώς και τη συνολική διάρκεια των γενικών συζητήσεων μέσα στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της ημερήσιας διάταξης, λαμβάνοντας υπόψη την εισήγηση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής
- Αποφασίζει για τη διεξαγωγή οργανωμένης συζήτησης πάνω σε οποιοδήποτε θέμα νομοθετικού έργου ή κοινοβουλευτικού έλεγχου σύμφωνα με το άρθρο 107 του Κανονισμού της Βουλής
- Επιλέγει με εισήγηση του Προέδρου της Βουλής ομοφώνως, άλλως με πλειοψηφία των 4/5 των μελών της, τα μέλη των κατά το άρθρο 101 Α του Συντάγματος Ανεξάρτητων Αρχών και μπορεί σε όσες περιπτώσεις το προβλέπει ο νόμος να ανακαλεί την επιλογή και να αποφασίζει την αντικατάσταση μέλους ή του συνόλου των μελών ανεξάρτητης αρχής, με την ίδια πλειοψηφία ή να αποφασίζει την έκπτωσή τους συνεπεία τελεσίδικης καταδίκης για τις αναφερόμενες στο άρθρο 3 παρ.4 του ν.3051/2002 πράξεις ή την αποδοχή της παραίτησής τους
- Καλεί, όταν το κρίνει αναγκαίο, οποιαδήποτε ανεξάρτητη αρχή για θέματα σχετικά με την κατά το Σύνταγμα εκπλήρωση της αποστολής της και υποβάλλει, όταν επίσης το κρίνει αναγκαίο, σχετικές εκθέσεις και προτάσεις στην Ολομέλεια της Βουλής
- Αποφασίζει, προτείνει ή διατυπώνει γνώμη ή αναθέτει το έργο τούτο σε άλλο όργανο, επιτροπή ή υποεπιτροπή της Βουλής για όσα θέματα προβλέπεται σχετική αρμοδιότητα της Βουλής ή οργάνου της ρητά από το Σύνταγμα, τον Κανονισμό ή νόμο

III. Κοινοβουλευτικές ομάδες

Γενικά, ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός Βουλευτών για τη συγκρότηση μιας Κοινοβουλευτικής Ομάδας ορίζεται σε δέκα (10), με κάποιες εξαιρέσεις.

Κάθε Βουλευτής μπορεί να ανήκει σε μία μόνο Κοινοβουλευτική Ομάδα και οι Βουλευτές που δεν ανήκουν σε καμία Κοινοβουλευτική Ομάδα θεωρούνται ανεξάρτητοι. Αυτό είναι εφικτό αν δηλώσουν ενυπόγραφα διαφορετική προτίμηση στον Πρόεδρο της Βουλής οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου. Οι Βουλευτές επίσης μπορούν να ιδρύσουν Κοινοβουλευτική Ομάδα υποβάλλοντας στον Πρόεδρο της Βουλής σχετική δήλωση, που περιέχει τον τίτλο του Κόμματος και τα ονόματα των μελών και του Προέδρου της.

Οποιαδήποτε μεταβολή στη σύνθεση Κοινοβουλευτικής Ομάδας γνωστοποιείται στον Πρόεδρο της Βουλής με ενυπόγραφη δήλωση και καταχωρείται στα Πρακτικά.

Ο Πρωθυπουργός και ο Πρόεδρος της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης μπορούν να ορίσουν έως και τρεις αναπληρωτές-εκπροσώπους, ενώ οι Πρόεδροι των υπολοίπων Κοινοβουλευτικών Ομάδων μόνο δύο. Ο ορισμός αυτός μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε και μόνο ένας εξ αυτών αναλαμβάνει καθήκοντα και υποχρεώσεις.

Στην αρχή κάθε κοινοβουλευτικής περιόδου ή σε περίπτωση συγκρότησης νέας Κοινοβουλευτικής Ομάδας ο Πρόεδρος της Βουλής καλεί τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων για να προσδιοριστούν οι θέσεις των μελών τους στην αίθουσα συνεδριάσεων και για να παραχωρηθούν αίθουσες και γραφεία του βουλευτηρίου. Η χωρητικότητα των αιθουσών είναι ανάλογη με τον αριθμό των μελών της και τα γραφεία προορίζονται για τους Προέδρους.

IV. Ολομέλεια Βουλής

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Βουλή συγκροτείται από τους Βουλευτές, οι οποίοι στο σύνολο τους αποτελούν την Ολομέλεια της Βουλής. Εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των μελών της και της πληθώρας των καθηκόντων της η Ολομέλεια διαιρείται σε Τμήματα για τον καταμερισμό των εργασιών και την άσκηση των νομοθετικών αρμοδιοτήτων της. Κατά τη διάρκεια μιας βουλευτικής περιόδου, που ορίζεται ως το διάστημα μεταξύ δύο εκλογικών αναμετρήσεων, η ολομέλεια συνέρχεται σε τακτικές, έκτακτες και ειδικές συνόδους.

Σε τακτική σύνοδο η Ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων συνέρχεται αυτοδικαίως την πρώτη Δευτέρα του μηνός Οκτωβρίου κάθε έτους για τη ψήφιση του προϋπολογισμού και μέσα σε τριάντα ημέρες από τη διεξαγωγή των γενικών βουλευτικών εκλογών, με διάρκεια τουλάχιστον πέντε (5) μηνών. Σε έκτακτη σύνοδο συγκαλείται η Βουλή των Ελλήνων με τη διάρκεια και το θέμα της έκτακτης συνόδου να καθορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Τέλος, σε ειδική σύνοδο συνέρχεται υποχρεωτικά η Βουλή των Ελλήνων όταν συντρέξουν ορισμένες περιστάσεις, για να ασκήσει μια ειδική συνταγματική αρμοδιότητά της.

Η Ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων ασκεί αρμοδιότητες κυρίως νομοθετικού έργου και κοινοβουλευτικού ελέγχου καθώς και κάποιες άλλες αρμοδιότητες.

V. Τμήμα διακοπής των εργασιών

Η Βουλή διακόπτει τις εργασίες της στο χρονικό διάστημα μεταξύ δυο συνόδων, τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβρη, και μέρος του νομοθετικού έργου και του κοινοβουλευτικού ελέγχου ασκείται από τα Τμήματα διακοπής των εργασιών. Αυτά αποτελούνται από το 1/3 του συνόλου των βουλευτών και είναι 3 για καθένα από αυτούς τους μήνες.

Τις συνεδριάσεις του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής διευθύνει ο Πρόεδρος της Βουλής και σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος ένας από τους Αντιπροέδρους της Βουλής. Οι αποφάσεις παίρνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τα 2/5 του όλου αριθμού των μελών του.

VI. Οι επιτροπές της Βουλής

Η σύσταση και η λειτουργία των επιτροπών προορίζονται για τη διευκόλυνση του έργου της Βουλής. Χωρίζονται σε δύο γενικές κατηγορίες, 1) στις κοινοβουλευτικές που εξετάζουν και επεξεργάζονται τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων που υποβάλλονται και 2) στις εξεταστικές που εξετάζουν ειδικά ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος.

i. Διαρκείς επιτροπές

Είναι διακομματικές επιτροπές με το κυβερνών κόμμα να υπερισχύει και δραστηριοποιούνται με την επεξεργασία και την εξέταση σχεδίων και προτάσεων νόμων, ενώ από το 2001 μπορούν να ασκήσουν νομοθετικό έργο και κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Προβλέπονται έξι (6) διαρκείς επιτροπές:

- Επιτροπή μορφωτικών υποθέσεων
- Επιτροπή εθνικής άμυνας και εξωτερικών υποθέσεων
- Επιτροπή οικονομικών υποθέσεων
- Επιτροπή κοινωνικών υποθέσεων
- Επιτροπή δημόσιας διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης
- Επιτροπή παραγωγής και εμπορίου

Υπάρχουν επίσης και δύο (2) ειδικές διαρκείς επιτροπές:

- Επιτροπή του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους και ελέγχου της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους
- Επιτροπή ευρωπαϊκών υποθέσεων

Η πρώτη ειδική διαρκής επιτροπή εξετάζει τον απολογισμό και το γενικό ισολογισμό του Κράτους, καθώς και την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους και η δεύτερη ασχολείται με 1) θεσμικά θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2) θέματα συνεργασίας μεταξύ της Βουλής των Ελλήνων και των άλλων εθνικών Κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Συνδιάσκεψης των Επιτροπών Ευρωπαϊκών Υποθέσεων των Κοινοβουλίων των Κρατών-Μελών (COSAC), 3) θέματα ευρωπαϊκής πολιτικής και 4) πράξεις των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κανονιστικό περιεχόμενο.

ii. Ειδικές επιτροπές

Συνιστώνται από τον Πρόεδρο της Βουλής, μετά από πρόταση της Κυβέρνησης, με σκοπό να επεξεργασθούν και να εξετάσουν συγκεκριμένα σχέδια νόμων ή προτάσεις νόμων. Η λειτουργία τους διαρκεί εωσότου πάρουν οριστική απόφαση σχετικά με την επεξεργασία και εξέταση των νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμων για τα οποία συστάθηκαν.

iii. Ειδικές μόνιμες επιτροπές

Προβλέπονται οκτώ (8) μόνιμες ειδικές επιτροπές:

- Μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας
- Μόνιμη επιτροπή Ελληνισμού της Διασποράς
- Μόνιμη επιτροπή προστασίας περιβάλλοντος
- Μόνιμη επιτροπή έρευνας και τεχνολογίας
- Μόνιμη επιτροπή ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου
- Μόνιμη επιτροπή περιφερειών
- Μόνιμη επιτροπή οδικής ασφάλειας
- Μόνιμη επιτροπή κοινοβουλευτικής δεοντολογίας

Η πρώτη συνιστάται στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου και λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια της, ενώ οι υπόλοιπες συνιστώνται στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου.

iv. Επιτροπές εσωτερικών θεμάτων της Βουλής

Προβλέπονται τρεις (3) επιτροπές εσωτερικών θεμάτων της Βουλής:

- Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής
- Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής
- Επιτροπή Βιβλιοθήκης της Βουλής

Η πρώτη συνιστάται στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου, ενώ οι υπόλοιπες συνιστώνται στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου της Βουλής και ασχολούνται με πάγια εσωτερικά θέματα της λειτουργίας της Βουλής.

v. Επιτροπή δημοσίων επιχειρήσεων, τραπεζών, οργανισμών κοινής ωφελείας και φορέων κοινωνικής ασφάλισης

Η επιτροπή μπορεί να διατυπώνει τη γνώμη της για την καταλληλότητα των προτεινόμενων προς διορισμό, επαναδιορισμό, ή ανανέωση θητείας σε θέσεις προέδρου ή διευθύνοντος συμβούλου δημοσίων επιχειρήσεων, τραπεζών, οργανισμών κοινής ωφελείας και φορέων κοινωνικής ασφάλισης και για τη διαχείριση και την πορεία τους, λαμβάνοντας υπόψη τα στρατηγικά και επιχειρησιακά σχέδιά τους και υποδεικνύει στους εποπτεύοντες Υπουργούς τα μέτρα, πράξεις και πρακτική, που αυτή κρίνει κατάλληλα και επωφελή για το δημόσιο συμφέρον. Μπορεί ακόμα να καλεί σε ακρόαση οποιοδήποτε από τα προηγούμενα πρόσωπα μετά την πάροδο 6 μηνών από το διορισμό του ή από την προηγούμενη ακρόασή του.

vi. Επιτροπές για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα

Με την απόφαση της σύστασης της επιτροπής η Βουλή προσδιορίζει το αντικείμενο με το οποίο θα ασχοληθεί η επιτροπή και καθορίζει την προθεσμία υποβολής της σχετικής έκθεσης.

vii. Επιτροπές διεθνών σχέσεων της Βουλής

Ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί τις επιτροπές, τις αντιπροσωπεΐες και τις αποστολές βουλευτών που προβλέπονται από τις διεθνείς συνθήκες ή που κρίνει ότι είναι απαραίτητες για την προώθηση των σχέσεων και την προαγωγή της διεθνούς συνεργασίας της Βουλής με το Ευρωκοινοβούλιο, με τα κοινοβούλια άλλων χωρών και με διεθνείς οργανισμούς.

VII. Η Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής

Η Βουλή έχει στις τάξεις της το Επιστημονικό Συμβούλιο και την Επιστημονική Υπηρεσία, δύο όργανα τα οποία παρέχουν επιστημονική ενημέρωση και νομοτεχνική ικανότητα για την παραγωγή νόμων.

Το Επιστημονικό Συμβούλιο αποτελείται από καθηγητές Πανεπιστημίου και έχει σαν ρόλο το συντονισμό και την εποπτεία της Επιστημονικής Υπηρεσίας της οποίας προΐσταται.

Αρμοδιότητες του Επιστημονικού Συμβουλίου είναι:

- Ο προγραμματισμός, η εποπτεία και ο απολογισμός των εργασιών της Επιστημονικής Υπηρεσίας
- Η εποπτεία της βιβλιογραφικής ενημέρωσης της Βιβλιοθήκης της Βουλής
- Η διεξαγωγή σεμιναρίων στις διευθύνσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας
- Η εισήγηση για την επιλογή των προϊσταμένων αυτής της Υπηρεσίας
- Η εποπτεία των δημοσιευμάτων της Υπηρεσίας

- Η εισήγηση για συνεργασία με ανάλογες υπηρεσίες άλλων κοινοβουλίων

Η Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής εποπτεύεται από το Επιστημονικό Συμβούλιο και συγκροτείται από τέσσερις διευθύνσεις:

- Πρώτη Διεύθυνση Επιστημονικών Μελετών
- Δεύτερη Διεύθυνση Επιστημονικών Μελετών
- Διεύθυνση Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών
- Διεύθυνση Βιβλιοθήκης της Βουλής

Οι Διευθύνσεις Επιστημονικών Μελετών έχουν σαν βασική αποστολή την επιστημονική υποστήριξη του Κοινοβουλίου κατά την άσκηση του έργου του και την επιστημονική συνδρομή των Βουλευτών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η Διεύθυνση Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών υποστηρίζει, με ένα συνεχώς αναβαθμιζόμενο πληροφορικό σύστημα, τους Βουλευτές και τις υπηρεσίες της Βουλής στο έργο τους. Τέλος, η Διεύθυνση Βιβλιοθήκης της Βουλής, μέρος της οποίας βρίσκεται στο κτήριο του Κοινοβουλίου ενώ άλλο μέρος της στη Μπενάκειο Βιβλιοθήκη, είναι αρμόδια για την ταξινόμηση των πάσης φύσεως εντύπων καθώς επίσης για την επιλογή βιβλίων, περιοδικών και λοιπών εντύπων και τη συνεργασία με άλλες Βιβλιοθήκες του εσωτερικού και του εξωτερικού.

3. Λειτουργία της Βουλής

Ι. Βουλευτικές συνόδους

Είναι τα χρονικά διαστήματα κατά τα οποία η Βουλή μπορεί να συνέρχεται και να ασκεί τις αρμοδιότητές της και διακρίνονται σε τακτικές, έκτακτες και ειδικές συνόδους.

i. Τακτική σύνοδος

Συγκαλείται τουλάχιστον μια φορά το χρόνο με ελάχιστη διάρκεια τους πέντε (5) μήνες και ψηφίζει τον προϋπολογισμό του επόμενου οικονομικού έτους.

ii. Έκτακτη σύνοδος

Συγκαλείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κάθε φορά που το θεωρεί σκόπιμο.

iii. Ειδική σύνοδος

Η Βουλή συνέρχεται υποχρεωτικά εφόσον δεν βρίσκεται ήδη σε τακτική ή έκτακτη σύνοδο για την άσκηση μιας ειδικής συνταγματικής αρμοδιότητάς της.

II. Συνεδριάσεις

i. Καταμερισμός της κοινοβουλευτικής εργασίας στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας

Στις συνεδριάσεις νομοθετικής εργασίας επιτρέπεται η συζήτηση ερωτήσεων. Η συζήτηση αυτή γίνεται στην αρχή της συνεδρίασης και δεν μπορεί να διαρκέσει λιγότερο από μία και περισσότερο από μιάμιση ώρα.

Στις συνεδριάσεις κοινοβουλευτικού ελέγχου επιτρέπεται η ψήφιση στο σύνολο νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων. Με ομόφωνη γνώμη των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, που εγκρίνεται από τη Βουλή, επιτρέπεται η συζήτηση και ψήφιση κατεπειγόντων νομοσχεδίων πριν από την έναρξη ή μετά τη λήξη του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

ii. Δημοσιότητα των συνεδριάσεων και υποχρεώσεις των ακροατών

Οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των διαρκών επιτροπών είναι δημόσιες και οι πολίτες τις παρακολουθούν από τα γενικά θεωρεία της αίθουσας συνεδριάσεων, αν έχουν εφοδιαστεί με την απαραίτητη άδεια εισόδου.

Οι ακρατές απαγορεύεται να φέρουν όπλα, εκρηκτικές ύλες και οποιασδήποτε φύσης επικίνδυνα αντικείμενα και οφείλουν να έχουν ευπρεπή εμφάνιση, να τηρούν απόλυτη ησυχία και να μην καπνίζουν. Αν τυχόν δημιουργηθεί θόρυβος στο ακροατήριο και η ησυχία δεν μπορεί να επιβληθεί με άλλον τρόπο, ο Πρόεδρος διατάσσει την εκκένωση του θεωρείου όπου σημειώθηκε ο θόρυβος και με τη συγκατάθεση της Βουλής όλων των θεωρείων. Όποιος μέσα στο βουλευτήριο εξυβρίζει ή διαπράττει άλλη αξιόποινη πράξη συλλαμβάνεται αμέσως και μετά διαταγή του Προέδρου παραπέμπεται στις αρμόδιες αρχές.

iii. Μυστικές συνεδριάσεις

Η Ολομέλεια της Βουλής και το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής μπορούν να αποφασίσουν να συνέλθουν σε μυστική συνεδρίαση ύστερα από αίτηση της Κυβέρνησης ή πρόταση που υπογράφεται από δεκαπέντε (15) τουλάχιστον Βουλευτές. Αντίστοιχα για τις διαρκείς επιτροπές ο αριθμός αυτός μειώνεται στους πέντε (5).

Στη συζήτηση μετέχουν οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, ο πρώτος από τους Βουλευτές που υπογράφουν την πρόταση, καθένας για δεκαπέντε (15) λεπτά της ώρας, και η Κυβέρνηση. Αντίστοιχα πάλι για τις διαρκείς επιτροπές ο χρόνος μειώνεται στα πέντε (5) λεπτά.

Η μυστική συνεδρίαση συνεχίζεται χωρίς διακοπή. Στο τέλος της συνεδρίασης αυτής η Βουλή αποφασίζει αν πρέπει να επαναληφθεί η συζήτηση για το ίδιο θέμα σε δημόσια συνεδρίαση, καθώς και αν πρέπει να δημοσιευτούν τα πρακτικά της μυστικής συνεδρίασης.

iv. Συμμετοχή και παράσταση στις συνεδριάσεις

Σε αντίθεση με τις συνεδριάσεις της Ολομέλειας όπου όλοι οι βουλευτές έχουν δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου, στις συνεδριάσεις του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των διαρκών ή ειδικών επιτροπών αυτό το δικαίωμα το έχουν μόνο τα μέλη του. Σε αυτά βέβαια δικαίωμα συμμετοχής έχουν και οι Πρόεδροι των κοινοβουλευτικών ομάδων, χωρίς όμως δικαίωμα ψήφου.

III. Συζητήσεις

i. Γενικά

Συζητήσεις γίνονται μόνο για θέματα που περιλαμβάνει η ημερήσια διάταξη, με σειρά όπως αναγράφονται σ' αυτήν, και από βουλευτές οι οποίοι ζήτησαν το λόγο. Μάλιστα οι ομιλητές έχουν το δικαίωμα λόγου μονάχα δυο (2) φορές στη διάρκεια μιας συζήτησης.

ii. Ομιλίες Αρχηγών Κρατών, Προέδρων Κυβερνήσεων και προσωπικοτήτων στη Βουλή

Μετά από πρόταση του Προέδρου της Βουλής, γνώμη της Διάσκεψης των Προέδρων και απόφαση της Ολομέλειας μπορούν να απευθύνονται στη Βουλή Αρχηγοί Κρατών, Πρόεδροι Κυβερνήσεων και προσωπικότητες διεθνούς κύρους.

iii. Ανακοινώσεις του Προέδρου προς τη Βουλή

Αμέσως μετά την κήρυξη της έναρξης της συνεδρίασης και πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, ο Πρόεδρος ανακοινώνει στη Βουλή:

- Θέματα που έχουν εξαιρετική σημασία για το έθνος

- Την κατάθεση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων, εκθέσεων κοινοβουλευτικών επιτροπών, σχεδίων και προτάσεων μεταβολής του Κανονισμού της Βουλής και προτάσεων αναθεώρησης του Συντάγματος
- Πράξεις, αποφάσεις και ενέργειες του Προέδρου και της Διάσκεψης των Προέδρων, που η ανακοίνωσή τους κρίνεται χρήσιμη από τον Πρόεδρο της Βουλής ή επιβάλλεται από τις διατάξεις του Κανονισμού
- Αναφορές που διαβιβάζει στη Βουλή το προεδρεία ή που κατέθεσαν Βουλευτές
- Προτάσεις που σχετίζονται με την αποστολή και τη λειτουργία της Βουλής
- Πληροφορίες που ενδιαφέρουν τη Βουλή και έγγραφα που απευθύνονται σ' αυτήν, αν ο Πρόεδρος το κρίνει χρήσιμο

iv. Σειρά των ομιλητών

Ο λόγος δίνεται στους Βουλευτές κατά τη σειρά της εγγραφής τους στον κατάλογο των ομιλητών. Στις συζητήσεις νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων ο λόγος δίνεται πρώτα στους αρμόδιους Υπουργούς, στη συνέχεια στους εισηγητές και τυχόν ειδικούς αγορητές και σε έξι (6) Βουλευτές κατά σειρά εγγραφής με εναλλαγή των ομιλητών. Δικαίωμα παρέμβασης των Υπουργών δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε (5) λεπτά της ώρας στην πρώτη και τα τρία (3) λεπτά της ώρας σε κάθε τυχόν επόμενη παρέμβασή τους.

v. Εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών

Το βήμα της Βουλής είναι το σημείο από το οποίο μπορούν να αγορεύουν πάντα οι Πρόεδροι των κοινοβουλευτικών ομάδων, κάποιες φορές ο πρόεδρος της Βουλής και οι βουλευτές αν ο χρόνος ομιλίας τους υπερβαίνει τα επτά (7) λεπτά. Τότε ο λόγος απευθύνεται σε όλη τη Βουλή. Διαφορετικά οι βουλευτές αγορεύουν από τη θέση τους και ο λόγος απευθύνεται αποκλειστικά στον Πρόεδρο της Βουλής. Ακόμα απαγορεύονται οι γραπτοί λόγοι, αλλά επιτρέπονται κάποιες σημειώσεις για υπόμνηση.

IV. Ψηφοφορίες

Η ψήφος των Βουλευτών είναι προσωπική και η ψηφοφορία μπορεί να είναι φανερή (ανάταση του χεριού, έγερση ή ονομαστική κλήση) ή μυστική (ψηφοδέλτια). Η ψηφοφορία για οποιοδήποτε θέμα διεξάγεται με ανάταση του χεριού ή έγερση. Η ψηφοφορία με ονομαστική κλήση διεξάγεται όταν: 1) υποβληθεί αίτηση, που υπογράφεται από το ένα εικοστό (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών, 2) διατυπωθούν αντιρρήσεις και 3) σε κάθε περίπτωση που ο Πρόεδρος το κρίνει αναγκαίο. Η ψηφοφορία είναι μυστική για εκλογή προσώπων, καθώς και για κάθε ζήτημα που αφορά πρόσωπα, τα οποία αναφέρονται ονομαστικά, είτε είναι Βουλευτές είτε όχι.

Επίσης οι Βουλευτές που βρίσκονται σε αποστολή της Κυβέρνησης ή της Βουλής στο εξωτερικό μπορούν να μετέχουν στις ψηφοφορίες, όταν είναι ονομαστικές, καθώς και όταν απαιτείται ειδική πλειοψηφία για τη λήψη απόφασης, με επιστολή ή τηλεομοιοτυπία που φέρουν την υπογραφή τους και αντίστοιχη μνεία του θέματος.

3. Σκοπός της Έρευνας

Στην προηγούμενη παράγραφο αναφέραμε με ποιόν τρόπο λειτουργεί η Βουλή και τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολείται το Κοινοβούλιο. Όπως, όμως, φαίνεται και από την εισαγωγή, στόχος μας είναι να αξιολογήσουμε τους βουλευτές στο πλαίσιο της κατάθεσης ερωτήσεων. Η έρευνα επικεντρώνεται μόνο σε αυτό το μέσο του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου. Κι όπως είναι φυσικό δε δύναται να συγκρίνουμε τους βουλευτές μεταξύ τους και να αποφανθούμε ποιός είναι ο καλύτερος ή ποια Κοινοβουλευτική Ομάδα υπερισχύει στο κομμάτι αυτό, επειδή παρουσιάζουμε μόνο μια μικρή πτυχή των δραστηριοτήτων τους, την οποία και αξιολογούμε.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν πολλές φορές αναφέρεται ο όρος «ΑΠΟΔΟΣΗ». Είναι το κομμάτι με το οποίο ασχολείται ουσιαστικά η έρευνα μας. Αναφέρεται στην κατάθεση ερωτήσεων εκ μέρους των βουλευτών και

ορίζεται ως εξής: Αν ένας βουλευτής έχει καταθέσει στο χρονικό διάστημα που ερευνούμε 200 ερωτήσεις, αλλά αυτές απευθύνονται μόνο σε 7 Υπουργεία, τότε το σκορ του συγκεκριμένου Βουλευτή είναι 7. Όσα δηλαδή και Υπουργεία στα οποία υπέβαλε ερωτήσεις. Αν ένας άλλος βουλευτής έχει καταθέσει 65 ερωτήσεις σε 14 Υπουργεία συνολικά, τότε αυτός έχει ένα σκορ ίσο με 14. Παρ' όλο λοιπόν που ο πρώτος έχει καταθέσει περισσότερες ερωτήσεις, έχει μικρότερο σκορ. Το σκορ αυτό ονομάζουμε «ΑΠΟΔΟΣΗ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Μεθοδολογία

1. Συλλογή Δεδομένων

1. Εισαγωγή στη δειγματοληψία

Η δειγματοληψία είναι η διαδικασία συλλογής δεδομένων από έναν πληθυσμό. Το σύνολο των δεδομένων που θα συλλεχθούν ονομάζεται δείγμα. Το δείγμα ονομάζεται αντιπροσωπευτικό όταν όλα τα στοιχεία του πληθυσμού έχουν την ίδια πιθανότητα επιλογής. Υπάρχουν διάφορες τεχνικές με τις οποίες μπορούμε να αντλήσουμε δεδομένα από έναν πληθυσμό. Οι κύριες δειγματοληπτικές τεχνικές είναι τέσσερις (Τσαγρής, 2008).

- Με την απλή τυχαία δειγματοληψία επιλέγουμε τυχαία στοιχεία από το σύνολο του πληθυσμού.
- Με την στρωματοποιημένη δειγματοληψία χωρίζουμε τον πληθυσμό σε στρώματα και μετά επιλέγουμε τυχαία τα στοιχεία από κάθε στρώμα.
- Με την δειγματοληψία κατά ομάδες χωρίζουμε τον πληθυσμό σε πολλές ομάδες, όπου η κάθε ομάδα περιέχει ένα πλήθος στοιχείων. Επιλέγουμε τυχαία ομάδες από το σύνολο των ομάδων και συμπεριλαμβάνουμε στο δείγμα όλα τα στοιχεία των επιλεγμένων ομάδων.
- Τέλος, με τη συστηματική δειγματοληψία, όταν έχουμε ένα μακρύ κατάλογο με τα στοιχεία του πληθυσμού αριθμημένα, διαλέγουμε ένα στοιχείο στην αρχή του καταλόγου, έστω το στοιχείο που βρίσκεται στην 7^η γραμμή του καταλόγου, και τα επόμενα τα επιλέγουμε με ένα βήμα όπως για παράδειγμα το 10. Δηλαδή, θα επιλέξουμε το 17^ο στοιχείο, το 27^ο στοιχείο και ούτω καθεξής.

Οι περιπτώσεις που αναφέραμε εδώ είναι οι πιο απλές αλλά και οι πιο δημοφιλείς τεχνικές δειγματοληψίας. Υπάρχει, όμως, η δυνατότητα οι παραπάνω τεχνικές να συνδυαστούν και να προκύψουν πιο σύνθετα δειγματοληπτικά σχήματα.

Μια άλλη διαφοροποίηση που υπάρχει κατά τη διαδικασία της δειγματοληψίας είναι στα είδη των πληθυσμών. Πρόκειται για τον αντικειμενικό πληθυσμό (target population), τον υπό μελέτη πληθυσμό (study population) και το δειγματοληπτικό πλαίσιο (sampling frame). Επίσης θα πρέπει να προσδιορίσουμε την έννοια του δειγματοληπτικού σφάλματος. Ο αντικειμενικός πληθυσμός είναι το σύνολο των ατόμων ή στοιχείων των οποίων ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά θέλουμε να εξετάσουμε. Ο υπό μελέτη πληθυσμός είναι υποσύνολο συνήθως του αντικειμενικού πληθυσμού (μπορεί και να ταυτίζεται). Για παράδειγμα ο αντικειμενικός πληθυσμός μίας μελέτης θα μπορούσε να είναι το σύνολο των ελλήνων μαθητών του δημοτικού σχολείου, ενώ ο υπό μελέτη πληθυσμός να αφορά μόνο στους μαθητές της Αττικής. Το δειγματοληπτικό πλαίσιο είναι το σύνολο των ατόμων (ή στοιχείων) που έχουν πραγματικά δυνατότητα επιλογής στο δείγμα (η πηγή του δείγματος). Στο ίδιο παράδειγμα, λόγω κόστους οι μαθητές κάποιων απομακρυσμένων περιοχών της Αττικής δεν έχουν τη δυνατότητα να συμπεριληφθούν στο δείγμα. Το πλαίσιο δηλαδή στην ουσία αποτελεί μία υποδιαίρεση του υπό μελέτη πληθυσμού, μπορεί όμως και να ταυτίζεται με αυτόν. Το δειγματοληπτικό σφάλμα είναι η διαφορά ανάμεσα στα αποτελέσματα μίας δειγματοληψίας και μίας απογραφής (100% δείγμα). Με άλλα λόγια, είναι το περιθώριο σφάλματος που αναφέρουν οι εταιρείες δημοσκοπήσεων όταν κάνουν πρόβλεψη για το ποσοστό που θα πάρει ένα κόμμα, και συνήθως κυμαίνεται από συν 3 μέχρι πλην 3 ποσοστιαίες μονάδες.

2. Τρόπος συλλογής των δεδομένων μας

Για τη συλλογή των δεδομένων έγινε χρήση της ιστοσελίδας της βουλής, www.hellenicparliament.gr και του συνδέσμου « Μέσα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου ». Επειδή μας ενδιαφέρει μόνο το πλαίσιο των ερωτήσεων, στη φόρμα που ακολουθεί στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα, επιλέξαμε ως τύπο τις ερωτήσεις και για χρονικό διάστημα οκτώ (8) μηνών (01/05/2010 έως 31/12/2010). Οι μεταβλητές αυτές ήταν πάντοτε σταθερές. Από την άλλη, κρατώντας έναν βουλευτή σταθερό και εναλλάσσοντας τα υπουργεία, καταγράφηκε ο συνολικός αριθμός ερωτήσεων που είχε υποβάλει ο εκάστοτε

βουλευτής στα αντίστοιχα υπουργεία. Αν κάποιος επιχειρούσε να καταχωρήσει αυτά τα δεδομένα θα διαπίστωνε πως ο συνολικός αριθμός ερωτήσεων που έχει γίνει είναι 11711. Στο φύλλο excel όμως που δημιουργήσαμε για τις ανάγκες της εργασίας προκύπτει ότι ο αριθμός αυτός αλλάζει και είναι 17746. Δεν πρόκειται για κάποιο τυπογραφικό λάθος, αλλά σε αρκετές περιπτώσεις οι βουλευτές μπορεί να υποβάλλουν μια ερώτηση και αυτή να απευθύνεται σε περισσότερα από ένα υπουργεία. Έτσι, για παράδειγμα, αν μια ερώτηση εμπλέκει 3 υπουργεία, η ιστοσελίδα την μετράει για μία, εμείς όμως για τρεις. Σε αντίθετη περίπτωση θα έπρεπε να αποφασίζαμε σε ποιο υπουργείο « ταιριάζει » καλύτερα μια τέτοια ερώτηση, πράγμα το οποίο θα αλλοίωνε την εγκυρότητα της έρευνας. Επιπροσθέτως, θεωρήσαμε πως είναι χρήσιμα κάποια από τα προσωπικά στοιχεία των βουλευτών, τα οποία και συμπεριλάβαμε στην έρευνα μας και τα επεξεργαστήκαμε ως δεδομένα.

Κάποιες σημαντικές πληροφορίες για τα δεδομένα μας είναι τα εξής: Οι βουλευτές Αρναουτάκης, Κατσιφάρας, Κουσουρνάς και Σκουλάκης αποχώρησαν από τη Βουλή στις 10/01/2011 καθώς εξελέγησαν στις δημοτικές και περιφερειακές εκλογές του 2010 και τη θέση τους πήραν οι Μιχελογιαννάκης, Κυριακοπούλου, Κασσάρας και Κουρουπάκη αντίστοιχα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε για το διάστημα 01/05/2010 μέχρι και 31/12/2010 γι' αυτό οι 4 νεοεισελθόντες βουλευτές δε φαίνονται στην έρευνα. Κατά τη διάρκεια της σημερινής Κυβέρνησης έχουν γίνει αλλαγές ή/και συγχωνεύσεις στην αρχική σύνθεση όπως:

- 1) Καταργήθηκε το Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.
- 2) Δημιουργήθηκε το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.
- 3) Το Υπουργείο παρά τω Πρωθυπουργό άλλαξε σε Υπουργείο Επικρατείας και Επενδύσεων.

Κάποιες άλλες λεπτομέρειες-πληροφορίες είναι: μεταξύ των βουλευτών υπάρχουν 5 κόμματα καθώς και ανεξάρτητοι βουλευτές, υπάρχουν άνδρες και γυναίκες, η εκπαίδευση ξεκινάει από το δημοτικό και το γυμνάσιο για λίγους

και φτάνει μέχρι το διδακτορικό για κάποιους άλλους και τέλος υπάρχουν 13 εκλογικές περιφέρειες.

2. Στατιστικές Τεχνικές

1. Ανάλυση Παραγόντων (Exploratory Factor Analysis)

Η ανάλυση παραγόντων είναι μια στατιστική μέθοδος που σαν σκοπό έχει να περιορίσει το μεγάλο αριθμό μεταβλητών με ένα περιεκτικό και ακριβή τρόπο, ώστε να βοηθήσει να γίνει αντιληπτή μια έννοια ή μια ιδιότητα. Με άλλα λόγια είναι μια τεχνική μείωσης δεδομένων. Συγκεκριμένα, η μέθοδος εξετάζει τη συνδιακύμανση ανάμεσα στις παρατηρήσιμες μεταβλητές, με σκοπό να συλλέξει πληροφορίες και να δημιουργήσει τις λανθάνουσες δομές τους.

Υπάρχουν δύο είδη ανάλυσης των παραγόντων (**Τσαούσης**), η Διερευνητική Ανάλυση Παραγόντων (Exploratory Factor Analysis) και η Επιβεβαιωτική Ανάλυση Παραγόντων (Confirmatory Factor Analysis).

I. Διερευνητική Ανάλυση Παραγόντων (Ορθογώνια Παραγοντική Ανάλυση)

Η διερευνητική ανάλυση παραγόντων (**Πλατσίδου, 2001**) χρησιμοποιείται από τον ερευνητή για να μπορέσει να διερευνήσει και να περιγράψει συνοπτικά ένα σύνολο μεταβλητών μέσα από τη συλλογή και την ομαδοποίησή τους. Οι μεταβλητές αυτές μπορούν να περιγραφούν από μια μόνο, η οποία ονομάζεται λανθάνουσα. Βασίζεται δηλαδή στην υπόθεση ότι η δομή του συνόλου των παρατηρήσιμων μεταβλητών ενός δείγματος δεδομένων μπορεί να αναχθεί σε ένα περιορισμένο αριθμό παραγόντων, οι οποίοι αποτελούν έκφραση των λανθανόντων διαστάσεων που διέπουν τα δεδομένα.

Η μέθοδος της διερευνητικής ανάλυσης παραγόντων μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση που είναι άγνωστος ο τρόπος με τον οποίο οι

παρατηρήσιμες μεταβλητές ανάγονται σε λανθάνουσες δομές. Η προσέγγιση θεωρείται διερευνητική, γιατί ο ερευνητής δεν έχει καμιά προηγούμενη γνώση για το πώς οι παρατηρήσιμες μεταβλητές μπορούν να χρησιμεύσουν ως μέτρηση των παραγόντων.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία δημιουργείται ένα μοντέλο το οποίο δείχνει τις σχέσεις εξάρτησης ανάμεσα στις παρατηρήσιμες μεταβλητές και τους παράγοντες, καθώς και το πρότυπο συσχετίσεων μεταξύ των παραγόντων. Όμως, δεν παρέχει τη δυνατότητα να περιγραφούν οι σχέσεις εξάρτησης μεταξύ των παραγόντων. Το μοντέλο αυτό λέγεται μοντέλο μέτρησης.

Το πρόγραμμα που υποστηρίζει αυτού του είδους την ανάλυση είναι το SPSS (**Φαχιρίδης**). Αποτελεί ένα από τα πιο διαδεδομένα προγράμματα για στατιστική ανάλυση στις κοινωνικές επιστήμες και, εκτός των άλλων, συντελεί στη διαχείριση και τεκμηρίωση των δεδομένων.

Η αρχή έγινε το 1965 από τους Norman Nie και Dale Ben, φοιτητές ειδικευμένοι στον τομέα της πολιτικής επιστήμης. Προσπάθεια τους ήταν να δημιουργήσουν ένα πρόγραμμα κατάλληλο για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων, μιας και τα μέχρι τότε προγράμματα δεν επαρκούσαν ή δε μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους. Έτσι αποφάσισαν να αναπτύξουν ένα δικό τους πρόγραμμα που στη συνέχεια ονομάστηκε **SPSS**- Superior Performance Software System (σύστημα λογισμικού μέγιστης παραγωγικότητας) για να υποδηλώσουν ότι το πρόγραμμα αυτό καλύπτει όλους τους τομείς που ασχολούνται με τη στατιστική ανάλυση δεδομένων, και όχι μόνο τις κοινωνικές επιστήμες. Ο βασικός άξονας πάνω στον οποίο λειτουργεί το πρόγραμμα SPSS είναι η δημιουργία ενός πίνακα κωδικοποίησης, με τον οποίο γίνεται αντιστοίχιση των δεδομένων με μεταβλητές και τα αποτελέσματα της ανάλυσης παρουσιάζονται από πίνακες και γραφήματα.

i. Υποθέσεις

Αποτελούν βασικό κομμάτι της ανάλυσης και είναι (**Πραμμαγγιούλης, 2008**):

- $E(F) = 0$

- $\text{Cov}(F) = I$, όπου ο μοναδιαίος πίνακας
- $E(\varepsilon) = 0$
- $\text{Cov}(\varepsilon) = \Psi$, όπου Ψ είναι ένας διαγώνιος πίνακας της μορφής

$$\Psi = \begin{bmatrix} \psi_1 & \cdots & 0 \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & \cdots & \psi_m \end{bmatrix}$$

- $\text{Cov}(\varepsilon_i, F_j) = 0$ για κάθε $i \neq j$

Από τις παραπάνω υποθέσεις μπορεί ναδειχθεί ότι:

$$\Sigma = \text{Cov}(X) = \text{Cov}(LF + \varepsilon) = L\text{Cov}(F)L' + \text{Cov}(\varepsilon) = LL' + \Psi$$

ii. Έλεγχος Συσχετίσεων

Είναι σημαντικό να υπάρχουν μεγάλες συσχετίσεις ανάμεσα στις μεταβλητές, κάτι το οποίο δε σημαίνει απαραίτητα συσχετίσεις διάφορες του μηδενός. Όσο αυξάνει το μέγεθος του δείγματος, τότε οι συσχετίσεις κοντά στο μηδέν τείνουν να είναι στατιστικά σημαντικές διάφορες του μηδενός, αν και πολύ μικρές σε απόλυτη τιμή. Συνεπώς, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να υπάρχουν μεγάλες συσχετίσεις τουλάχιστον σε μεγάλο ποσοστό του πίνακα συσχετίσεων.

Ένας απλός συντελεστής συσχέτισης θα υπολόγιζε την συσχέτιση μεταξύ δύο μεταβλητών αγνοώντας τις υπόλοιπες. Αυτό θα είχε σαν αποτέλεσμα να εμφανίζονται συσχετισμένες κάποιες μεταβλητές απλά και μόνο επειδή κάποιες άλλες έχουν μεγάλη συσχέτιση με αυτές και όταν ακυρώσουμε την επίδραση τους, οι αρχικές μεταβλητές να μην εμφανίσουν καμία συσχέτιση. Για αυτό είναι χρήσιμος ένας συντελεστής ο οποίος θα υπολογίζει την συσχέτιση, αφού αφαιρέσει την επίδραση των υπόλοιπων μεταβλητών. Για να προχωρήσουμε σε παραγοντική ανάλυση μας ενδιαφέρει οι μερικοί συντελεστές συσχέτισης να είναι μικροί.

Ένα μέτρο για να συγκρίνουμε το σχετικό μέγεθος των συντελεστών συσχέτισης σχετικά με τους μερικούς συντελεστές συσχέτισης είναι το Kaiser-Meyer-Olkin στατιστικό που υπολογίζεται ως

$$KMO = \frac{\sum \sum_{i \neq j} r_{ij}^2}{\sum \sum_{i \neq j} r_{ij}^2 + \sum \sum_{i \neq j} a_{ij}^2}$$

όπου r_{ij} και a_{ij} είναι οι δειγματικοί συντελεστές συσχέτισης και μερικής συσχέτισης αντίστοιχα.

Αν η τιμή του KMO είναι μεγάλη τότε τα δεδομένα είναι κατάλληλα για παραγοντική ανάλυση. Τιμές μικρότερες του 0,5 θεωρούνται κακές και τιμές μεγαλύτερες του 0,8 ικανοποιητικές.

iii. Αριθμός και Εκτίμηση Παραγόντων

Για τον καθορισμό του αριθμού των παραγόντων χρησιμοποιούνται διάφορες τεχνικές που αποτελούν εργαλείο για τον ερευνητή. Οι τεχνικές αυτές άλλοτε χρησιμοποιούν ως βάση τις τιμές των ιδιοτιμών του πίνακα διακύμανσης- συνδιακύμανσης και άλλοτε ως βάση τις τιμές που εξηγούν κάποιο ποσοστό διακύμανσης ή το λεγόμενο Scree Plot, το οποίο είναι ένα γράφημα που έχει στον οριζόντιο άξονα των x τη σειρά και στον κάθετο άξονα των y την τιμή κάθε ιδιοτιμής.

Μια ακόμη δυσκολία που συναντάμε στη παραγοντική ανάλυση είναι ότι ο αριθμός των παραγόντων χρειάζεται να καθοριστεί πριν γίνει η εκτίμησή τους. Επομένως κάποιος θα μπορούσε να δουλέψει με διαδοχικά αυξανόμενο αριθμό παραγόντων και να κρατήσει το μοντέλο με βάση κάποιο κριτήριο καλής προσαρμογής. Τέτοια κριτήρια είναι:

- Από τον πίνακα των επιβαρύνσεων μπορεί κάποιος να εκτιμήσει τον πίνακα Σ . Οι αποκλίσεις του πραγματικού πίνακα με τον εκτιμημένο θα πρέπει να είναι μικρές. Δυστυχώς δεν υπάρχει ένα κριτήριο του πόσο μικρές.
- Έλεγχος πιθανοφανειών, αν οι εκτιμήσεις έχουν γίνει με την μέθοδο μεγίστης πιθανοφάνειας. Τέτοιοι έλεγχοι στηρίζονται στις υποθέσεις για την κατανομή του πληθυσμού.

Οι δύο βασικές μέθοδοι εκτίμησης που χρησιμοποιούνται στην πράξη είναι η μέθοδος των κυρίων συνιστωσών και η μέθοδος μέγιστης πιθανοφάνειας. Συγκριτικά έχουμε:

- Όταν εκτιμούμε το μοντέλο με την μέθοδο των κυρίων συνιστωσών, προσθέτοντας παράγοντες δεν αλλάζουν οι επιβαρύνσεις των παραγόντων που είχαμε πριν, κάτι το οποίο δεν ισχύει με την μέθοδο μέγιστης πιθανοφάνειας.
- Με την μέθοδο μέγιστης πιθανοφάνειας μπορούμε να κάνουμε ελέγχους καλής προσαρμογής του μοντέλου βασισμένη στον κλασσικό έλεγχο του λόγου πιθανοφανειών.
- Η μέθοδος των κυρίων συνιστωσών δεν βάζει περιορισμούς στον αριθμό των παραγόντων που μπορούμε να εκτιμήσουμε.
- Όταν η μέθοδος μέγιστης πιθανοφάνειας δεν δουλεύει, αυτό είναι μια ένδειξη ότι υπάρχει πρόβλημα με το μοντέλο. Αντίθετα, η μέθοδος κυρίων συνιστωσών, επειδή στην ουσία είναι ένα μαθηματικός μετασχηματισμός των δεδομένων δεν δουλεύει πάντα, χωρίς όμως να μας δίνει ένδειξη αν καλώς δουλεύει ή όχι.
- Με την μέθοδο μέγιστης πιθανοφάνειας τα score των παραγόντων δεν μπορούν να υπολογιστούν ακριβώς, όπως συμβαίνει με την μέθοδο κυρίων συνιστωσών.

Άλλες μέθοδοι εκτίμησης είναι:

- Μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων
- Γενικευμένη μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων
- Μέθοδος κυρίων αξόνων

II. Επιβεβαιωτική Ανάλυση Παραγόντων (Μη Ορθογώνια Παραγοντική Ανάλυση)

Η μέθοδος της επιβεβαιωτικής ανάλυσης (**Πλατσίδου, 2001**) χρησιμοποιείται για να διαπιστώσει κατά πόσο ένα προκαθορισμένο πλαίσιο σχέσεων ανάμεσα σε κάποιες μεταβλητές επιβεβαιώνεται και στην πράξη. Εμφανίζεται για πρώτη φορά στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Αρχικά χρησιμοποιήθηκε για την επιστημονική έρευνα. Στη συνέχεια όμως επεκτάθηκε και στις κοινωνικές επιστήμες, αν και οι ερευνητές εκεί στο ξεκίνημα της συνάντησαν αρκετά προβλήματα, κυρίως λόγω της άγνοιας τους σε θέματα στατιστικής και μεθοδολογίας.

Σε αντίθεση με τη διερευνητική ανάλυση παραγόντων, η επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων εφαρμόζεται όταν ο ερευνητής επιθυμεί να ελέγξει την υπόθεση ότι υπάρχει ένα συγκεκριμένο πρότυπο σχέσεων μεταξύ των παρατηρήσιμων μεταβλητών και των παραγόντων. Στην προσέγγιση αυτή, το μοντέλο που περιγράφει το πρότυπο των σχέσεων που θα ελεγχθεί διατυπώνεται με βάση την προϋπάρχουσα γνώση ή/και τη σχετική ερευνητική εμπειρία.

Η επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων επιτρέπει να προσδιοριστεί το μέρος της διακύμανσης της κάθε μεταβλητής που εξηγείται από τους παράγοντες που συνδέονται με αυτή. Η σχέση αυτή περιγράφεται με τη μορφή μιας δομικής εξίσωσης. Μπορεί, δηλαδή, να υπολογιστεί ποιοι παράγοντες και σε ποιο βαθμό σχετίζονται με τις συγκεκριμένες παρατηρήσιμες μεταβλητές. Επιπλέον, είναι δυνατό να καθοριστούν οι συνδέσεις μεταξύ των παραγόντων, δηλαδή, να βρεθεί πώς συσχετίζονται, αλληλεξαρτώνται ή οικοδομούνται ιεραρχικά οι παράγοντες και, κατ' επέκταση, οι διαστάσεις που εκπροσωπούν (ικανότητες, χαρακτηριστικά, κτλ)

Η μέθοδος στοχεύει στο να βρεθεί το μοντέλο που περιγράφει με τον πιο κατάλληλο αλλά και οικονομικό τρόπο τη δομή των πραγματικών δεδομένων, καθώς και όλες τις σχέσεις μεταξύ μεταβλητών και παραγόντων για να εκτιμηθεί αν εναρμονίζεται με τα πραγματικά δεδομένα. Όταν, δε, το μοντέλο

εφαρμόζεται σωστά στα δεδομένα, τότε η οργάνωση των μεταβλητών είναι σύμφωνη με την αρχική πρόβλεψη. Διαφορετικά η μέθοδος ελέγχει την καταλληλότητα του προκαθορισμένου μοντέλου.

Συχνά, ο ερευνητής καταλήγει σε δύο μοντέλα που φαίνεται να προβλέπουν το ίδιο καλά τη δομή των πραγματικών δεδομένων, αλλά διαφέρουν στον αριθμό των παραμέτρων που εμπλέκουν στις δομικές εξισώσεις. Ως γενική αρχή, θεωρείται ότι, ανάμεσα σε δύο μοντέλα που έχουν το ίδιο καλούς στατιστικούς δείκτες, προτιμότερο είναι εκείνο που χρησιμοποιεί τις λιγότερες παραμέτρους για να ερμηνεύσει τη δομή των δεδομένων.

Το βασικότερο εργαλείο που χρησιμοποιείται στην επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων είναι το πρόγραμμα **LISREL**.

(Πραμμαγγιούλης, 2008)

i. Υποθέσεις

Σε αυτή την περίπτωση υποθέτουμε ότι $\text{Cov}(F) = \Omega$ όπου Ω είναι ένας οποιοσδήποτε πίνακας διακύμανσης. Έτσι έχουμε:

$$\Sigma = \text{Cov}(X) = \text{Cov}(LF + \varepsilon) = L\text{Cov}(F)L' + \text{Cov}(\varepsilon) = L\Omega L' + \Psi$$

ii. Εκτίμηση Παραγόντων

Έχουμε να εκτιμήσουμε περισσότερες παραμέτρους, καθώς χρειαζόμαστε και τα στοιχεία του πίνακα Ω . Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ο πίνακας Ω είναι ένας πίνακας διακύμανσης-συνδιακύμανσης και οπότε μπορεί να γραφτεί στην μορφή $\Omega = BB'$ όπου B ένας κατάλληλος πίνακας. Οπότε έχουμε:

$$\Sigma = L\Omega L' + \Psi = LB'B'L' + \Psi = L^*L'^* + \Psi$$

Αυτό που καταφέραμε είναι να καταλήξουμε σε ένα ορθογώνιο μοντέλο, όπου τώρα ο πίνακας επιβαρύνσεων είναι ο L^* .

2. Βήματα στην Ανάλυση Παραγόντων

Τα βήματα που ακολουθούνται κατά τη διαδικασία της ανάλυσης παραγόντων είναι τα εξής (Τσαούσης):

- Επιλογή και μέτρηση δεδομένων
- Δημιουργία ενός πίνακα ενδοσυναφειών ή μήτρας συσχέτισης (correlation matrix)
- Επιλογή της μεθόδου εξαγωγής των παραγόντων
- Επιλογή της μεθόδου περιστροφής των παραγόντων
- Ερμηνεία των παραγόντων που προκύπτουν
- Επιβεβαίωση (με συλλογή επιπλέον δεδομένων, με πραγματοποίηση διαφορετικών μορφών ανάλυσης παραγόντων, ή με τη διεξαγωγή επιβεβαιωτικής ανάλυσης παραγόντων σε καινούρια δεδομένα)

I. Ποιότητα των δεδομένων

Η Ανάλυση Παραγόντων επηρεάζεται από την ποιότητα των δεδομένων που έχουμε στη διάθεση μας. Αυτά πρέπει να πληρούν κάποιες προϋποθέσεις και είναι οι εξής:

- Οι μεταβλητές θα πρέπει να συσχετίζονται ($r > 0.20$) αλλά όχι υπερβολικά ($r < 0.80$)
- Οι σχέσεις πρέπει να είναι ευθύγραμμες και να μην υπάρχουν ακραίες τιμές
- Οι μεταβλητές θα πρέπει να έχουν μετρηθεί σε κλίμακα ίσων διαστάσεων
- Ο συνολικός αριθμός μεταβλητών πρέπει να είναι 3 με 5 φορές περισσότερες από τους υποτιθέμενους παράγοντες
- Ο συνολικός αριθμός ατόμων πρέπει να είναι σημαντικός (τουλάχιστον > 300)
- Θα πρέπει να υπάρχει μια αναλογία ανάμεσα στον αριθμό των μεταβλητών και των ατόμων που θα χρησιμοποιήσουμε (10:1, ή 5:1)

Για την επίτευξη του ελέγχου της ποιότητας των δεδομένων το πρόγραμμα SPSS χρησιμοποιεί 2 δείκτες. Ο πρώτος δείκτης, **Keiser-Meyer-Olkin**, αξιολογεί την επάρκεια του δείγματος ($p < 0.50$), και ο δεύτερος, **Bartlett's Test of Sphericity**, αξιολογεί το κατά πόσο οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών επιτρέπουν την εφαρμογή της ανάλυσης παραγόντων ($p < 0.05$).

II. Εξαγωγή των Παραγόντων

Για κάθε μεταβλητή υπολογίζεται ένας δείκτης της σχέσης της μεταβλητής με τον κάθε παράγοντα. Οι δείκτες αυτοί όταν υψωθούν στο τετράγωνο δείχνουν την διακύμανση που μοιράζεται η κάθε μεταβλητή με τον κάθε παράγοντα, και ονομάζονται structural coefficients ή factor loadings. Ικανοποιητικά loadings θεωρούνται αυτά που είναι μεγαλύτερα του 0.4.

Στο σημείο αυτό θα ήταν σκόπιμο να ορίσουμε τις έννοιες παράγοντες και συνιστώσες. Παράγοντες είναι οι πραγματικές λανθάνουσες μεταβλητές που προκαλούν τη συνδιακύμανση μεταξύ των μεταβλητών, ενώ συνιστώσες είναι τα εμπειρικά καθορισμένα αθροίσματα μεταβλητών.

Υπάρχουν πολλές μέθοδοι εξαγωγής παραγόντων, πχ Principal Components Analysis, Principal Axis Factoring, Maximum Likelihood, Alpha Factoring, Image Factoring, κλπ. Η πιο ισχυρή και ευρύτερα χρησιμοποιούμενη είναι η ανάλυση κύριων συνιστωσών.

Όποια μέθοδος κι αν χρησιμοποιηθεί, η εξαγωγή παραγόντων ακολουθεί την ίδια λογική.

- Αρχικά εξάγεται ο πρώτος παράγοντας ή συνιστώσα, ο οποίος ερμηνεύει το μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό της διακύμανσης ανάμεσα στα στοιχεία (items) και τον παράγοντα (συσχέτιση)
- Στη συνέχεια εξάγεται ο επόμενος παράγοντας ή συνιστώσα, ο οποίος ερμηνεύει το μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό της διακύμανσης που έχει απομείνει από την ερμηνεία του πρώτου παράγοντα

- Μετά εξάγεται ο επόμενος παράγοντας ή συνιστώσα μέχρι να μην μείνει ποσοστό διακύμανσης που δεν ερμηνεύεται από τα στοιχεία που μελετάμε

Τέλος, υπάρχουν κριτήρια που δείχνουν ποιοι παράγοντες θα εξαχθούν. Τα κριτήρια αυτά συνοψίζονται σε 3 κατηγορίες:

- Κρατάμε όσους παράγοντες έχουν ιδιοτιμή μεγαλύτερη από 1. Αυτό γίνεται με τη χρήση του κανόνα Kaiser-Guttman. Σύμφωνα με αυτό τον κανόνα, το πρόγραμμα εξαγει τόσους παράγοντες όσες και οι μεταβλητές. Κάθε μεταβλητή συνεισφέρει διακύμανση μιας μονάδας, οπότε δεν έχει νόημα να εξαχθεί ένας παράγοντας που εξηγεί λιγότερη διακύμανση από αυτή που εξηγεί μία μόνο μεταβλητή. Οι παράγοντες με ιδιοτιμή > 1 θεωρούνται ως ξεχωριστοί, ισχυροί παράγοντες με κάποιο ερμηνευτικό νόημα
- Χρήση του Scree test, με το οποίο επιλέγονται οι παράγοντες που φαίνονται στο γράφημα πριν αυτό γίνει επίπεδο
- Και κρατάμε τους παράγοντες που ερμηνεύουν το 70-80% της συνολικής διακύμανσης

III. Περιστροφή των Παραγόντων

Η περιστροφή των παραγόντων είναι μια διαδικασία απαραίτητη για την καλύτερη και ευκολότερη ερμηνεία των δεδομένων μας και για την επίτευξη της απλής δομής τους. Με τον όρο απλή δομή (simple structure) εννοούμε:

- Ύπαρξη ξεκάθαρων loadings στους παράγοντες
- Υψηλά loadings μόνο σε ένα παράγοντα και μικρά στους υπόλοιπους (< 0.3)
- Και τα αποτελέσματα σχετικά με τον αριθμό και τη δομή των παραγόντων σχετικά με το υπό μελέτη θέμα να εμφανίζονται σταθερά σε παρόμοιες έρευνες

Υπάρχουν δυο είδη περιστροφής. Η ορθογώνια (Varimax rotation) και η πλάγια (Oblique rotation). Η πρώτη εφαρμόζεται στην περίπτωση που ο

ερευνητής είναι σίγουρος ότι οι παράγοντες δε συσχετίζονται, ενώ η δεύτερη στην περίπτωση που αυτοί συσχετίζονται. Όποια μέθοδο όμως και αν χρησιμοποιήσει ο ερευνητής θα πρέπει να είναι απόλυτα βέβαιος, γιατί τυχόν λάθος πρόβλεψη οδηγεί σε λάθος αποτελέσματα.

IV. Ερμηνεία

Τέλος, πρέπει να ερμηνεύσουμε το νόημα των παραγόντων με βάση τις μεταβλητές που έχουν σημαντικά loadings (>0.4) σε αυτούς. Οι μεταβλητές με τα υψηλότερα loadings έχουν μεγαλύτερη σχέση με τον παράγοντα και λογικά ξεκινάμε από αυτές για την ερμηνεία του παράγοντα.

Εάν έχουμε επιλέξει την Oblique περιστροφή ελέγχουμε τον πίνακα 'pattern matrix'. Εάν έχουμε επιλέξει την Varimax περιστροφή ελέγχουμε τον πίνακα 'rotated component matrix'.

Αν έχουμε επιτύχει απλή δομή (simple structure), θα πρέπει να υπάρχουν λίγες έως καμία μεταβλητές με υψηλά loadings σε περισσότερους από έναν παράγοντα. Η ξεκάθαρη δομή των παραγόντων διευκολύνει την ερμηνεία τους.

3. Independent t-test

Η μέθοδος εφαρμόζεται σε μικρές ομάδες δεδομένων και αποσκοπεί στην πραγματοποίηση της σύγκριση δύο μέσων τιμών. Το t-test περιγράφηκε για πρώτη φορά το 1908 από τον William Sealy Gosset για λογαριασμό της εταιρείας ζυθοποιίας Guinness στο Δουβλίνο. Ο ιδιοκτήτης της εταιρείας, ο ίδιος ο Guinness, θεώρησε ότι η χρήση των στατιστικών αποτελούσε ένα εμπορικό μυστικό, το οποίο μπορούσε να εκμεταλλευτεί κρυφά από τους υπόλοιπους με σκοπό να εκτοξεύσει την παραγωγή του και κατά συνέπεια και της πωλήσεις τις εταιρείας του. Έτσι δημοσίευσε το τεστ του με το ψευδώνυμο Student, εξ ου και η δοκιμή πλέον συχνά αναφέρεται ως Student t-test (www.wikipedia.org & <http://www.chem.uoa.gr>).

Το αποτέλεσμα αυτών των δοκιμασιών είναι η αποδοχή ή η απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης (H_0). Η μηδενική υπόθεση γενικά δηλώνει ότι οι διαφορές

οφείλονται αποκλειστικά σε τυχαία και όχι σε συστηματικά σφάλματα. Η εναλλακτική υπόθεση (H_a) δηλώνει το ακριβώς αντίθετο. Στην περίπτωση που απορριφθεί λανθασμένα η μηδενική υπόθεση H_0 ενώ ισχύει, δημιουργείται σφάλμα 1ου είδους, ενώ εσφαλμένη αποδοχή της H_0 ενώ δεν ισχύει, συνιστά σφάλμα 2ου είδους.

Όλες οι δοκιμές παρέχουν αποτελέσματα με προκαθορισμένο επίπεδο εμπιστοσύνης %. Τα επίπεδα εμπιστοσύνης που χρησιμοποιούνται κατά κόρον είναι 90%, 95% και 99%, με πλέον συνηθισμένο το 95%. Έτσι, επίπεδο εμπιστοσύνης 95% σημαίνει ότι, σε περίπτωση απόρριψης της H_0 είμαστε σίγουροι ότι κάναμε το σωστό στο 95% ή περισσότερο των περιπτώσεων. Δηλαδή διακινδυνεύουμε με πιθανότητα μικρότερη από 5% να κάνουμε σφάλμα 1ου είδους.

Από την άλλη υπάρχει η δυνατότητα αύξησης ή μείωσης του επιπέδου εμπιστοσύνης μιας δοκιμασίας, αλλά θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κάποιοι κίνδυνοι που ελλοχεύουν όπως:

- Ελαττώνοντας το επίπεδο εμπιστοσύνης στο 90% προφανώς αυξάνουμε την πιθανότητα σφάλματος 1ου είδους.
- Αυξάνοντας το επίπεδο εμπιστοσύνης στο 99% προφανώς αυξάνουμε την πιθανότητα σφάλματος 2ου είδους.

Γενικά ένα επίπεδο εμπιστοσύνης στο 95% θεωρείται μια καλή επιλογή, ούτως ώστε να αποφευχθούν τέτοιου είδους κίνδυνοι.

4. Ανάλυση Διακύμανσης (One way Analysis of Variance)

I. Διακύμανση

Η διακύμανση, ή αλλιώς διασπορά, είναι ένα μέτρο που δείχνει τη μεταβλητότητα μεταξύ των παρατηρήσεων ενός δείγματος, και συγκεκριμένα για μια τυχαία μεταβλητή, πόσο συγκεντρωμένες είναι οι τιμές της γύρω από τη μέση τιμή τους. Αν το σύνολο των δεδομένων αποτελεί τον πληθυσμό που συμβολίζεται με n και ο αριθμητικός τους μέσος είναι μ , τότε η διακύμανση

είναι ο αριθμητικός μέσος των τετραγωνικών αποκλίσεων από τη μέση τιμή, συμβολίζεται με s^2 και ισχύει ότι:

$$s^2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_i - \mu)^2$$

Η διακύμανση προκύπτει σαν αποτέλεσμα της επίδρασης των ανεξάρτητων μεταβλητών αλλά και άλλων παραγόντων, οι οποίοι μπορούν να παρεμβαίνουν κατά τη διάρκεια της μέτρησης μιας συμπεριφοράς ενός συνόλου δεδομένων και να προκαλούν σφάλματα. Στο σημείο αυτό ο ερευνητής επιδιώκει μόνο τη διακύμανση που δημιουργείται από την ανεξάρτητη μεταβλητή, και προσπαθεί να εξαλείψει το ποσοστό της διακύμανσης που οφείλεται σε άγνωστους παράγοντες, ελαχιστοποιώντας έτσι τα σφάλματα.

II. Η μέθοδος της Ανάλυσης Διακύμανσης

Η Ανάλυση Διακύμανσης, ή ANOVA όπως αναφέρεται στη διεθνή βιβλιογραφία, αποτελεί μια μέθοδο ανάλυσης δεδομένων, ευρέως διαδεδομένη, η οποία χρησιμοποιείται για τη σύγκριση των μέσων όρων πολλών πληθυσμών και βασίζεται στην σύγκριση της μεταβλητότητας μεταξύ των πληθυσμών και της μεταβλητότητας στο εσωτερικό των πληθυσμών. Στην πραγματικότητα η ANOVA περιλαμβάνει μία ομάδα στατιστικών μεθόδων κατάλληλων για την ανάλυση δεδομένων που προκύπτουν από πειραματικούς σχεδιασμούς.

Η μέθοδος χρησιμοποιεί τα δεδομένα από μια δειγματοληψία και τα κατατάσσει σε δυο κατηγορίες. Σε παρατηρήσεις και σε πειραματικά. Στην πρώτη κατηγορία οι μεταβλητές δεν επιδέχονται καμία επεξεργασία, ενώ στη δεύτερη ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει την επίδραση που έχουν οι ανεξάρτητες μεταβλητές πάνω στις υπό μελέτη μεταβλητές, οι οποίες ονομάζονται εξαρτημένες ή αποκρίσεις. Για παράδειγμα απόκριση θα μπορούσε να είναι η βαθμολογία στην εξέταση ενός μαθήματος ή ο όγκος των

πωλήσεων μια επιχείρησης. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές συνήθως αναφέρονται σαν παράγοντες και μπορεί να είναι είτε ποσοτικοί είτε ποιοτικοί. Κατά τη διαδικασία του στατιστικού πειράματος προσδιορίζονται οι τιμές των παραγόντων, που λέγονται επίπεδα, ενώ όταν υπάρχει ένας και μοναδικός παράγοντας τα επίπεδα του ονομάζονται μεταχειρίσεις.

Η εφαρμογή του προγράμματος ANOVA προσφέρει στον ερευνητή τρία διαφορετικά είδη ανάλυσης της διακύμανσης. Μπορεί να είναι Ανάλυση Διακύμανσης κατά ένα παράγοντα, κατά δυο παράγοντες με αλληλεπίδραση και κατά δυο παράγοντες χωρίς αλληλεπίδραση.

Επιγραμματικά, η Ανάλυση Διακύμανσης κατά ένα παράγοντα, η οποία παρεμπιπτόντως είναι και η πιο απλή μορφή από τις τρεις, εφαρμόζεται στην περίπτωση που υποθέτουμε ότι οι μέσες τιμές δυο ή περισσότερων δειγμάτων είναι ίσες. Τότε το εργαλείο αυτό εκτελεί μια μόνο απλή ανάλυση διακύμανσης για να επαληθεύσει την παραπάνω υπόθεση. Στην Ανάλυση Διακύμανσης κατά δυο παράγοντες με αλληλεπίδραση το εργαλείο ανάλυσης εκτελεί μια παραλλαγή της ανάλυσης διακύμανσης ενός παράγοντα, που περιλαμβάνει περισσότερα από ένα δείγματα για κάθε ομάδα δεδομένων. Τέλος, στην Ανάλυση Διακύμανσης κατά δυο παράγοντες χωρίς αλληλεπίδραση το εργαλείο ανάλυσης εκτελεί μια ανάλυση διακύμανσης δύο παραγόντων, η οποία δεν περιλαμβάνει περισσότερες από μία δειγματοληψίες ανά ομάδα, κάνοντας δοκιμή της υπόθεσης ότι οι μέσες τιμές δύο ή περισσότερων δειγμάτων είναι ίσες και εφόσον λαμβάνονται από πληθυσμούς με την ίδια μέση τιμή.

III. Ανάλυση Διακύμανσης κατά ένα παράγοντα

Η Ανάλυση Διακύμανσης κατά ένα παράγοντα είναι ένας τρόπος για να ελεγχθεί η ισότητα τριών ή περισσότερων μέσων. Η αρχή στην οποία στηρίζεται αυτή η μέθοδος είναι η αρχή της υπόθεσης της ισότητας των μέσων.

Υπάρχει έτσι η μηδενική υπόθεση (H_0): Δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικά διαφορές μεταξύ των διαφόρων ομάδων, υποθέτει δηλαδή ότι όλες οι μέσες τιμές του πληθυσμού είναι ίσες ή σχεδόν ίσες. Και η εναλλακτική υπόθεση (H_1): Υπάρχουν στατιστικά σημαντικά διαφορές μεταξύ των διαφόρων ομάδων, υποθέτει δηλαδή ότι τουλάχιστον ένας μέσος όρος είναι διαφορετικός από τους υπόλοιπους.

Το κριτήριο για τον έλεγχο υποθέσεων είναι το επίπεδο σημαντικότητας. Αν αυτό είναι μεγαλύτερο από το κρίσιμο όριο του 5% (που χρησιμοποιείται συνήθως) τότε ικανοποιείται η μηδενική υπόθεση, ενώ επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο του κρίσιμου ορίου επιτρέπει την ικανοποίηση της εναλλακτικής υπόθεσης.

Υπάρχουν όμως και κάποιες παραδοχές που πρέπει να εκπληρούνται. Αυτές είναι:

- Οι πληθυσμοί από τα δείγματα που λαμβάνονται πρέπει να ακολουθούν την κανονική κατανομή.
- Τα δείγματα πρέπει να είναι ανεξάρτητα.
- Οι διακυμάνσεις των πληθυσμών πρέπει να είναι ίσες.

5. Ανάλυση Κατηγορικών Δεδομένων

Η ανάλυση κατηγορικών δεδομένων (**Πραμμαγγιούλης, 2008**) αποτελεί ένα κομμάτι της στατιστικής ανάλυσης δεδομένων. Οι τυχαίες μεταβλητές που χρησιμοποιούνται σε μια τέτοια ανάλυση, αποτελούνται από δεδομένα τα οποία μπορεί να είναι μετρήσιμα (π.χ. ηλικία) αλλά και μη μετρήσιμα (π.χ. φύλο) και έχουν κατηγοριοποιηθεί σε ομάδες. Για παράδειγμα, τέτοιες τυχαίες μεταβλητές θα μπορούσαν να είναι απαντήσεις που έχουν δώσει ερωτώμενοι σε ερωτήσεις κάποιου ερωτηματολογίου και υποδεικνύουν τη θέση των ερωτώμενων για κάποιο εξεταζόμενο χαρακτηριστικό.

Οι μετρήσεις που προκύπτουν μέσα από τέτοιες διαδικασίες ονομάζονται ποιοτικές μετρήσεις. Όσον αφορά τέτοιου είδους μετρήσεις, μπορούμε να ξεχωρίσουμε δύο ειδών κατηγορικές μεταβλητές:

- Ονομαστικές (nominal), όπου η κάθε μέτρηση αντιπροσωπεύει την κατηγορία στην οποία ανήκει το υποκείμενό μας (π.χ. ερωτώμενος). Οι αριθμοί που θα χρησιμοποιηθούν για την αναπαράσταση των τιμών (π.χ. 0,1,2,...) λειτουργούν σαν ετικέτες που περιγράφουν τις κατηγορίες. Για παράδειγμα, φύλο, θρήσκευμα κ.α.
- Διατεταγμένες (ordinal), όπου κάθε μέτρηση δείχνει την σειρά και την διάταξη των ομάδων. Εδώ οι που αντιπροσωπεύουν τις ομάδες θα πρέπει να διατηρούν την διάταξη των διαφορετικών κατηγοριών. Για παράδειγμα, το χαρακτηριστικό θερμοκρασία θα μπορούσε να έχει τέσσερις κατηγορίες: 'πολύ ζεστό', 'ζεστό', 'κρύο' και 'πολύ κρύο', οι οποίες θα μπορούσαν να αναπαρασταθούν από τους αριθμούς 1,2,3 και 4 αντίστοιχα.

Σε αντίθεση με τα συνεχή δεδομένα, στα κατηγορικά δεν έχει νόημα να υπολογίσουμε των μέσο, την διακύμανση και γενικότερα τα μέτρα που υπολογίζουμε στην περίπτωση των συνεχών μεταβλητών. Στην περίπτωση των κατηγορικών δεδομένων αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι υπολογίσουμε την επικρατούσα τιμή, η οποία αποτελεί την κατηγορία με την μεγαλύτερη συχνότητα ή να εξάγουμε έναν πίνακα συχνοτήτων, το οποίο θα μας βοηθήσει να δούμε πόσες φορές εμφανίζεται η κάθε κατηγορία μιας μεταβλητής στα δεδομένα μας. Μια καλή απεικόνιση των συχνοτήτων θα μπορούσε να γίνει με ένα διάγραμμα πίτας (pie-chart) ή ένα ραβδόγραμμα (bar-plot).

Όταν θέλουμε να ελέγξουμε την ισότητα πιθανότητας εμφάνισης ενός χαρακτηριστικού/ ενδεχομένου μεταξύ δύο κατηγορικών μεταβλητών με πολλά επίπεδα τότε χρησιμοποιούμε τον έλεγχο ανεξαρτησίας του Pearson. Ας υποθέσουμε ότι έχουμε X και Y κατηγορικές μεταβλητές με I και J επίπεδα. Αυτό που θέλουμε να ελέγξουμε την υπόθεση:

H_0 : Ανεξαρτησία μεταξύ X και Y

H_1 : Εξάρτηση μεταξύ X και Y

Η συνάρτηση για τον παραπάνω έλεγχο δίνεται από το τύπο:

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^I \sum_{j=1}^J \frac{(n_{ij} - \hat{m}_{ij})^2}{\hat{m}_{ij}}$$

όπου

$$\hat{m}_{ij} = \frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n_{..}}$$

με n_{ij} : συχνότητα στο κελί ij

$\hat{m}_{ij}$: οι αναμενόμενες συχνότητες κάτω από την υπόθεση της ανεξαρτησίας

$n_{i.}$: περιθώρια συχνότητα για το επίπεδο i της μεταβλητής X

$n_{.j}$: περιθώρια συχνότητα για το επίπεδο j της μεταβλητής Y

$n_{..}$: σύνολο δείγματος

Η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται όταν $\chi_0^2 > \chi_{(I-1)(J-1), 1-\alpha}^2$ ή όταν p-value < α όπου α και στις δύο περιπτώσεις είναι το επίπεδο σημαντικότητας που έχουμε ορίσει (συνήθως $\alpha=5\%$).

6. Πρόγραμμα Factor Analysis

I. Εισαγωγικά

Το Factor Analysis (**Lorenzo-Seva & Ferrando, 2006**) είναι ένα χρήσιμο στατιστικό πρόγραμμα που κυκλοφορεί ελεύθερα στο διαδίκτυο. Το στατιστικό αυτό πακέτο δημιουργήθηκε τον Αύγουστο του 2005 από τους Urbano Lorenzo-Seva και Pere J. Ferrando, στο πανεπιστήμιο Rovira i Virgili University της Tarragona στην Ισπανία.

II. Περιγραφή

Το στατιστικό πρόγραμμα Factor Analysis είναι ένα πακέτο που αναπτύχθηκε για τον ευκολότερο υπολογισμό της ανάλυσης παραγόντων. Στο πρόγραμμα ο αριθμός των δεδομένων που μπορούμε να εισάγουμε είναι θεωρητικά απεριόριστος. Ωστόσο αν επιχειρήσουμε να διαχειριστούμε εξαιρετικά μεγάλο αριθμό δεδομένων, μπορεί να παρατηρήσουμε προβλήματα κατά την διάρκεια εκτέλεσης του προγράμματος.

Μερικές από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται περιγράφονται παρακάτω:

- Μονοπαραγοντική μέση τιμή, διακύμανση και κύρτωση
- Πολυδιάστατη ασυμμετρία και κύρτωση (Mardia, 1970)
- Διαγράμματα διασποράς για τις κατηγορικές μεταβλητές

Κάποιοι από τους πίνακες διασποράς που χρησιμοποιούνται είναι:

- Πίνακας διακύμανσης
- Pearson πίνακας συσχέτισης
- Πολυχωρικός πίνακας συσχέτισης με εκτιμήσεις Ridge προαιρετικά

Διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για να καθορίσουν τον αριθμό των παραγόντων:

MAP: Minimum Average Partial Test (Velicer, 1976)

- PA: Parallel Analysis (Horn, 1965)
- PA-MBS. (Είναι μία προέκταση της Parallel Analysis που αναπαράγει τυχαίους πίνακες συσχέτισης από τους Lattin, Carroll, & Green, 2003)

Τεχνικές ανάλυσης παραγόντων:

- PCA: Principal Component Analysis

- ULS: Unweighted Least Squares factor analysis (επίσης MINRES και PAF)
- EML: Exploratory Maximum Likelihood factor analysis
- MRFA: Minimum Rank Factor Analysis (ten Berge, & Kiers, 1991)
- Schmid-Leiman second-order solution (1957)
- Factor scores (ten Berge, Krijnen, Wansbeek, & Shapiro, 1999)

Κάποιες μέθοδοι απλοποίησης:

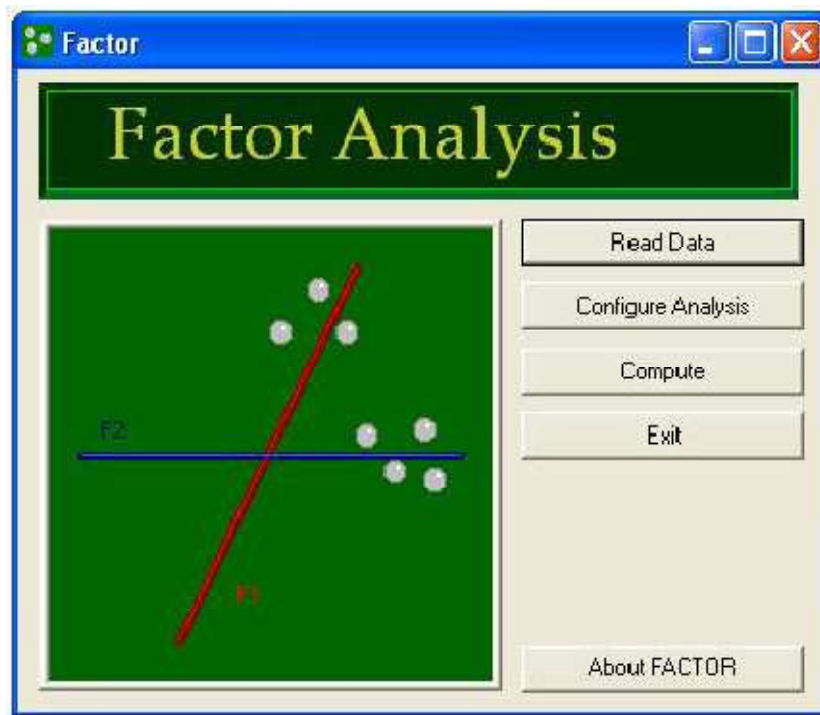
- Quartimax (Neuhauser & Wrigley, 1954)
- Varimax (Kaiser, 1958)
- Weighted Varimax (Cureton & Mulaik, 1975)
- Orthomin (Bentler, 1977)
- Direct Oblimin (Clarkson & Jennrich, 1988)
- Weighted Oblimin (Lorenzo-Seva, 2000)
- Promax (Hendrickson & White, 1964)
- Promaj (Trendafilov, 1994)
- Promin (Lorenzo-Seva, 1999)
- Simplimax (Kiers, 1994)

Κάποιοι από τους δείκτες που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση:

- Τεστ σε πίνακες διασποράς: Determinant, Bartlett's test και Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)
- Στατιστικές τεχνικές: Chi-Square Non-Normed Fit Index (NNFI; Tucker & Lewis); Comparative Fit Index (CFI); Goodness of Fit Index (GFI); Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI); Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA); and Estimated Non-Centrality Parameter (NCP)
- Μέσοι όροι, διασπορές και ιστογράμματα ακραίων τιμών. Επίσης υποστηρίζεται και ο αυτόματος εντοπισμός των ακραίων τιμών μέσα στο δείγμα μας.

III. Περιγραφή του Κυρίως Μενού του Προγράμματος Factor Analysis

Μόλις έχουμε εγκαταστήσει το πρόγραμμα Factor Analysis στον προσωπικό μας υπολογιστή και το τρέξουμε το πρώτο παράθυρο που μας ανοίγει είναι το παρακάτω:

Εικόνα 1.

Αυτό είναι και το κεντρικό παράθυρο του προγράμματος. Από εδώ μπορούμε να εισάγουμε τα δεδομένα μας από τον σκληρό μας δίσκο, να διαμορφώσουμε μία ανάλυση και να πάρουμε τα αποτελέσματα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το πρόγραμμα συνεχώς ενημερώνει τον χρήστη για την πορεία της ανάλυσης και τότε έχει ολοκληρωθεί η εργασία.

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουμε αναλυτικά είναι:

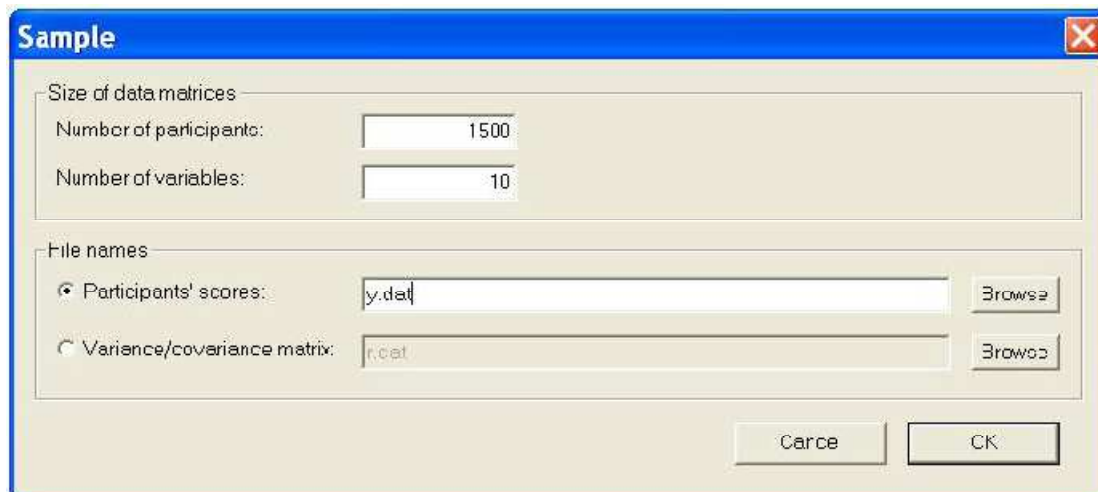
- Εισαγωγή των δεδομένων πατώντας το κουμπί: Read Data.
- Πατώντας το κουμπί Configure Analysis επιτυγχάνουμε την κατάλληλη διαμόρφωση των δεδομένων μας,
- Τελικά η εκτέλεση της ανάλυσης ξεκινά όταν πατήσουμε το κουμπί Compute.

Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι η παραπάνω σειρά πρέπει να κρατηθεί αυστηρά. Το πρόγραμμα δεν θα επιτρέψει να γίνει οποιαδήποτε εκτέλεση εάν δεν έχουν περαστεί τα δεδομένα και δεν έχει διαμορφωθεί κατάλληλα η ανάλυση. Μόλις ολοκληρωθεί η εκτέλεση τα αποτελέσματα του προγράμματος αποθηκεύονται σε ένα αρχείο σημειωματάριου (.txt) με το όνομα `output.txt`. Τέλος το κουμπί Exit τερματίζει την λειτουργία του προγράμματος. Παρακάτω περιγράφονται αναλυτικά τα βήματα που ακολουθούμε.

IV. Εισαγωγή δεδομένων

Ένα παράδειγμα δεδομένων για τα οποία θα χρησιμοποιούσαμε το στατιστικό πρόγραμμα Factor Analysis θα ήταν αν είχαμε τα αποτελέσματα από περίπου 1.500 συμμετέχοντες που συμμετείχαν για μία έρευνα και η οποία θα περιελάμβανε δέκα ενότητες. Τα δεδομένα πρέπει να αποθηκευτούν σε αρχείο ASCII. Οι επιδόσεις του κάθε συμμετέχοντα σημειώνονται στις γραμμές ενός πίνακα, ενώ οι απαντήσεις τους περνιούνται στις στήλες του πίνακα. Κάθε στήλη πρέπει να συμπληρώνεται από τουλάχιστον ένα χαρακτήρα για να είναι αποδεκτός ο πίνακας

Πρέπει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι, αρχεία με χαμένες τιμές δεν είναι αποδεκτά από το πρόγραμμα. Έστω λοιπόν ότι έχουμε τα παραπάνω δεδομένα σε ένα αρχείο ASCII με το όνομα `y.dat`. Εισάγουμε λοιπόν τον πίνακα με τα δεδομένα μας για να τα διαβάσει το πρόγραμμα. Το παράθυρο που μας εμφανίζεται είναι το παρακάτω:

Εικόνα 2.

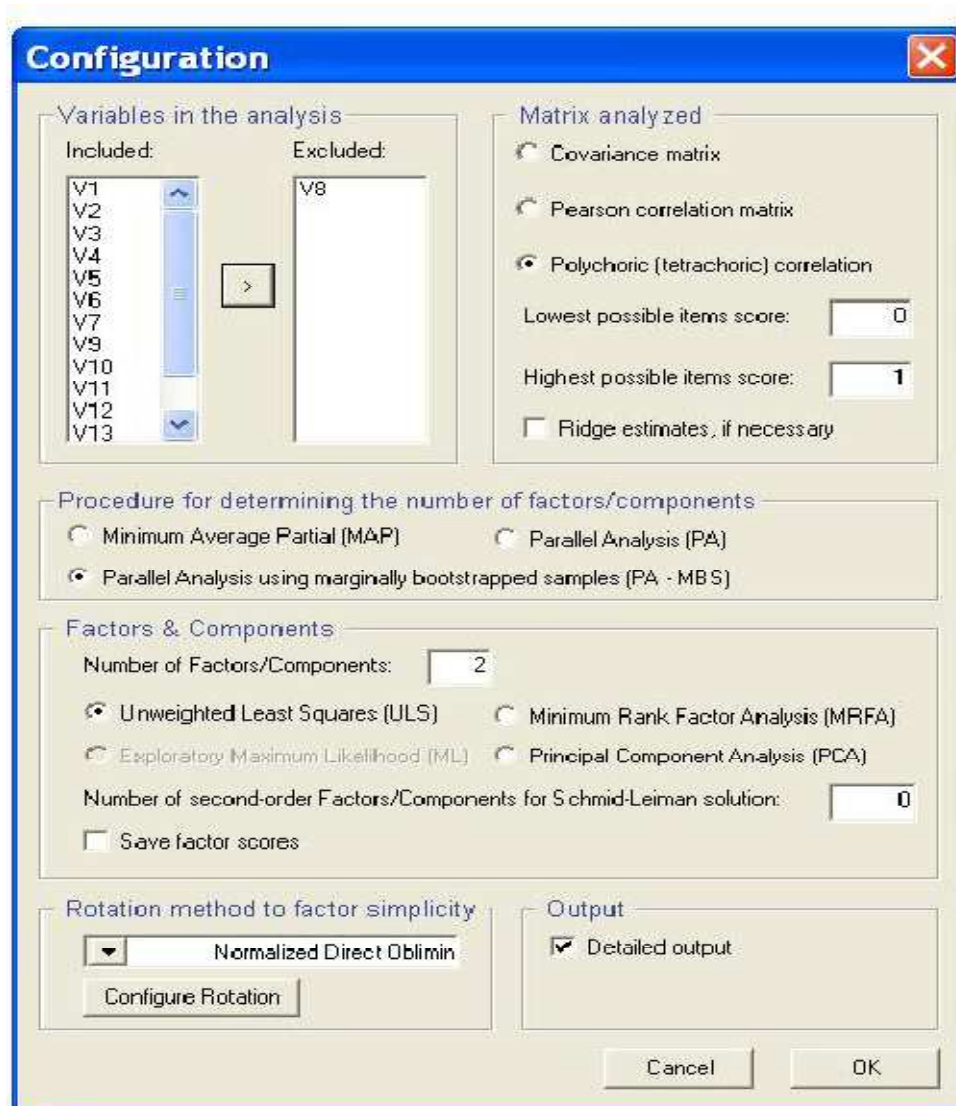
Παρατηρούμε ότι ορίσαμε τον αριθμό των συμμετεχόντων, αλλά και των αριθμών των ερωτήσεων στις οποίες μετρήθηκε η επίδοσή τους.

V. Διαμόρφωση δεδομένων

Η διαμόρφωση των δεδομένων ξεκινά μόλις πατήσουμε το κουμπί **Configure Analysis** που βρίσκεται στο κεντρικό μενού μας. Τονίζεται ξανά ότι πρώτα πρέπει να έχουμε εισάγει τα δεδομένα μας. Αυτό το κουμπί ανοίγει ένα παράθυρο διαλόγου που μας βοηθάει να διαμορφώσουμε κατάλληλα την ανάλυση που θα κάνουμε στα δεδομένα μας. Οι δυνατότητες που μας προσφέρει αυτό το παράθυρο είναι οι εξής:

- Εκτέλεση ανάλυσης με συσχετισμούς, σε δεδομένα με τιμές 0 και 1
- Εκτέλεση παράλληλης ανάλυσης,
- Υπολογισμός των παραγόντων ανά δύο χρησιμοποιώντας Unweighted Least Squares factor analysis, και
- Εξαγωγή λύσης χρησιμοποιώντας την Normalized Direct Oblimin.

Σημειώνεται ότι η μεταβλητή 8 έχει αποκλειστεί από την διαδικασία της ανάλυσης.

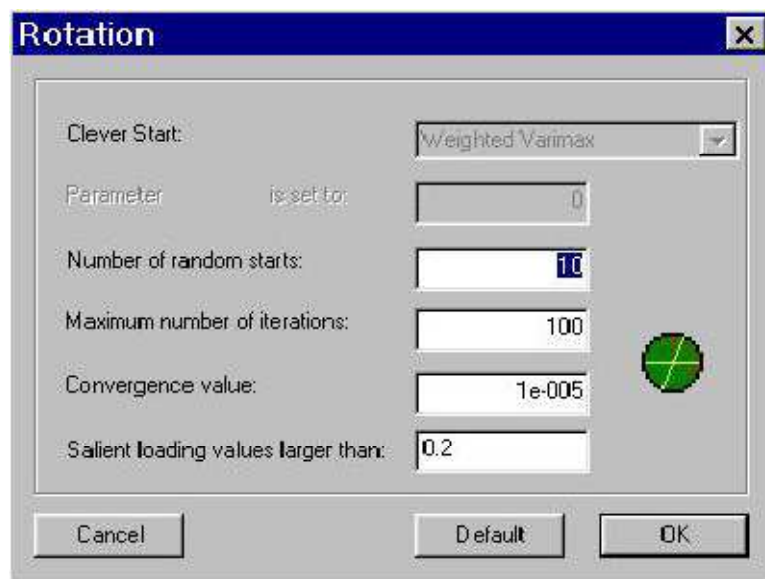

Εικόνα 3.

Ωστόσο θα πρέπει να είμαστε προσεχτικοί όταν υπολογίζουμε τις πολυωνυμικές συσχετίσεις στα εξής ζητήματα:

- Το πρόγραμμα Factor Analysis υπολογίζει την χαμηλότερη και την υψηλότερη τιμή που δόθηκαν ως απάντηση στα δεδομένα, αυτές τις τιμές τις παίρνει σαν προεπιλεγμένες.
- Όλες οι μεταβλητές αναμένονται να έχουν τον ίδιο αριθμό κατηγοριών.

Για να ρυθμίσουμε τις παραμετρικές τιμές υπάρχει η επιλογή Configure rotation, όταν την πατήσουμε βλέπουμε το παρακάτω μενού:

Εικόνα 4.

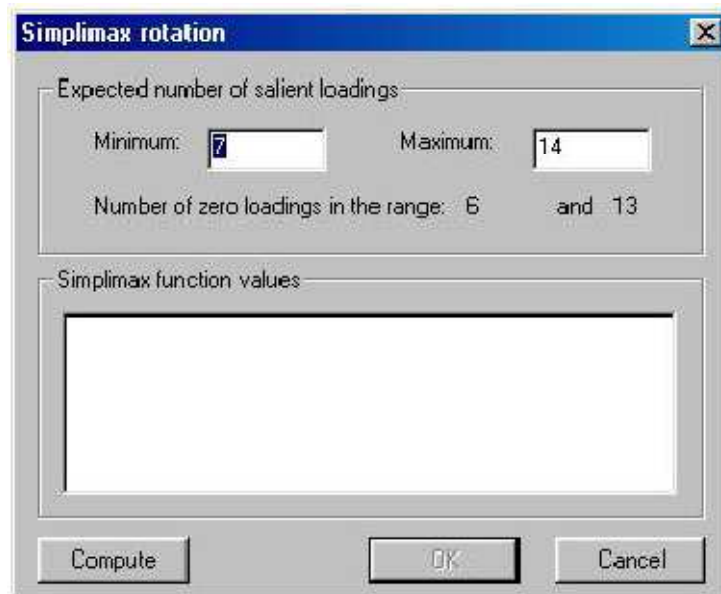
Αυτό το μενού μας δείχνει τις προεπιλεγμένες τιμές που παίρνει η Normalized Direct Oblimin. Αυτές οι τιμές είναι:

- Clever start: Αυτή αφορά μία μέθοδο η οποία υπολογίζει τις προκαθορισμένες τιμές της μεθόδου.
- Parameter gamma set to: Εδώ καθορίζεται η αρχική τιμή για τον παράγοντα γάμμα.
- Number of random starts: Ο αριθμός των τυχαίων δοκιμών.
- Maximum number of iterations: Ορίζεται ο μέγιστος αριθμός επαναλήψεων.
- Convergence value: Ορίζεται η τιμή σύγκλισης.
- Salient loading values larger than: Σε αυτό το σημείο ορίζεται ο μικρότερος αριθμός των αξιοσημείωτων ποσών επιβάρυνσης που θα εκτυπωθεί σε έναν νέο πίνακα. Εάν αυτή η τιμή είναι ίση με μηδέν, τότε ο πίνακας αυτός δεν εκτυπώνεται. Το κουμπί default ορίζει τις παραμέτρους που καθορίζονται όταν ξεκινάει το πρόγραμμα.

VI. Υπολογισμός των αποτελεσμάτων

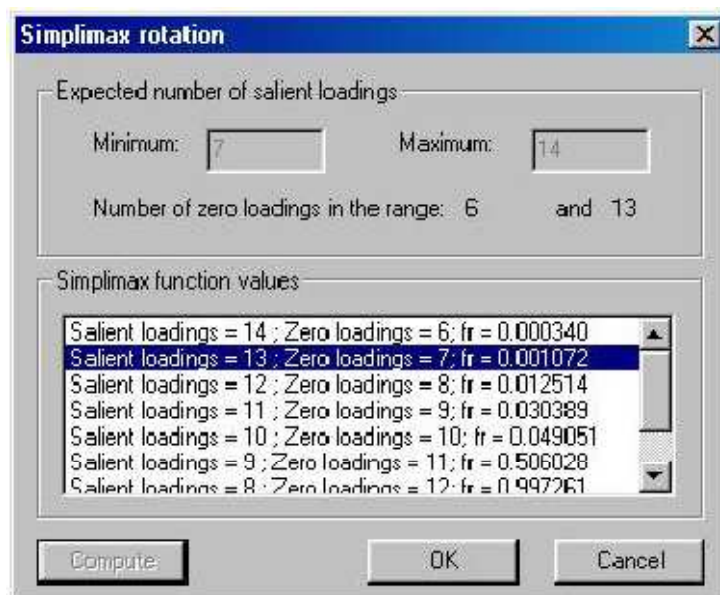
Ο υπολογισμός των αποτελεσμάτων ξεκινάει από την στιγμή που επιλέξουμε το κουμπί Compute από το κυρίως μενού. Ο υπολογισμός των

αποτελεσμάτων δεν μπορεί να γίνει αν δεν έχουν εισαχθεί και ρυθμιστεί κατάλληλα τα δεδομένα μας. Από την στιγμή που ο υπολογισμός των αποτελεσμάτων ξεκινά, τότε το Factor Analysis μας ενημερώνει συνεχώς για την πορεία της ανάλυσης. Εάν η μέθοδος απλοποίησης που χρησιμοποιείται είναι η Simplimax τότε το παρακάτω παράθυρο διαλόγου μας εμφανίζεται:

Εικόνα 5.

Στην συγκεκριμένη μέθοδο ο χρήστης πρέπει να εισάγει τον αριθμό των salient loadings που εκτιμά ότι θα εκτυπωθούν. Το πρόγραμμα ωστόσο μας προτείνει μία μέγιστη και μία ελάχιστη τιμή για τα salient loadings. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα οι τιμές αυτές προτείνονται στο 7 και στο 14. Για να συνεχιστεί η ανάλυση πρέπει να πατήσουμε το κουμπί compute. Όταν υπολογιστούν τα αποτελέσματα για κάθε salient loading μία από τις προτεινόμενες λύσεις πρέπει να επιλεγεί η τελική λύση.

Εικόνα 6.

Όταν ο χρήστης έχει πλέον επιλέξει την τελική λύσης η ανάλυση συνεχίζεται όταν πατάμε το κουμπί ok. Μόλις ολοκληρωθεί ο υπολογισμός των τιμών, τα αποτελέσματα αποθηκεύονται σε ένα αρχείο .txt το οποίο ονομάζεται: output.txt.

VII. Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα από την εκτέλεση του προγράμματος αποθηκεύονται σε ένα αρχείο ASCII με το όνομα output.txt. Όταν ολοκληρωθεί η ανάλυση τα αποτελέσματα φορτώνονται αυτόματα. Το κείμενο που προκύπτει μπορεί να επεξεργαστεί, να εκτυπωθεί και να αποθηκευτεί, όπως ένα οποιοδήποτε άλλο αρχείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – Αποτελέσματα

1. Εισαγωγή στη στατιστική

Με τον όρο «στατιστική» (Τσαγρής, 2008) εννοούμε την επιστήμη που ασχολείται με τη συλλογή δεδομένων, την περιγραφή τους και την εξαγωγή τεκμηριωμένων αποτελεσμάτων με τη χρήση επιστημονικά αποδεκτών τεχνικών. Μια άλλη εκδοχή της στατιστικής είναι αυτή που έδωσε ο πατέρας της σύγχρονης στατιστικής, Ronald Fisher (1890-1962), η οποία περιγράφεται παρακάτω:

Στατιστική είναι ένα σύνολο αρχών και μεθοδολογιών για:

- Το σχεδιασμό της διαδικασίας συλλογής δεδομένων.
- Τη συνοπτική και αποτελεσματική παρουσίαση τους.
- Την ανάλυση και εξαγωγή αντίστοιχων συμπερασμάτων.

Υπάρχουν δυο βασικές μορφές της στατιστικής. Αυτή της περιγραφικής στατιστικής και της επαγωγικής στατιστικής. Η μεν πρώτη ασχολείται με την περιγραφή των δεδομένων του δείγματος και η δεύτερη με τη εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για τον πληθυσμό.

Παρακάτω παρουσιάζονται και κάποιες σημαντικές και βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στη στατιστική.

Τα χαρακτηριστικά ως προς τα οποία εξετάζουμε έναν πληθυσμό καλούνται μεταβλητές. Οι δυνατές τιμές που μπορεί να πάρει μία μεταβλητή ονομάζονται τιμές της μεταβλητής. Οι μεταβλητές με τη σειρά τους διακρίνονται σε ποιοτικές ή κατηγορικές και ποσοτικές. Οι ποιοτικές μεταβλητές μπορεί να είναι είτε ονομαστικού τύπου, στις οποίες οι τιμές αναφέρονται μόνο σε κατηγορίες, πχ. ομάδα αίματος, είτε διατακτικού τύπου, στις οποίες οι συγκρίσεις της μορφής “μεγαλύτερη”, “μικρότερη” ή “ίση” έχουν νόημα, πχ. απάντηση σε ερωτηματολόγιο ικανοποίησης. Οι ποσοτικές μεταβλητές μπορεί να είναι είτε συνεχείς είτε διακριτές. Συνεχείς είναι οι μεταβλητές που μπορούν να πάρουν οποιαδήποτε τιμή σε ένα διάστημα τιμών. Διακριτές είναι οι μεταβλητές που μπορούν να πάρουν

διακριτές (μεμονωμένες) τιμές. Επιπλέον οι ποσοτικές μεταβλητές μπορούν να διαχωριστούν σε άλλες δύο κατηγορίες ανάλογα με τον τρόπο μέτρησης τους. Όταν εκτός από την προφανή διάταξη των τιμών τους έχει νόημα και η μεταξύ τους απόσταση, όπως πχ έτη ζωής, τότε μιλάμε για ποσοτικές μεταβλητές που μετριούνται σε κλίμακα διαστήματος. Αν εκτός από την διάταξη και το μέγεθος του διαστήματος μεταξύ των τιμών έχει έννοια και ο λόγος των τιμών τότε μιλάμε για ποσοτικές μεταβλητές που μετριούνται σε κλίμακα λόγου. Οι τιμές για παράδειγμα στα προϊόντα μετριούνται σε κλίμακα λόγου. Έχει νόημα να πούμε ότι η τιμή ενός προϊόντος σε μία λαϊκή αγορά είναι κατά ένα ποσοστό μεγαλύτερη ή μικρότερη από την τιμή του ίδιου προϊόντος σε μία άλλη λαϊκή αγορά.

2. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων από SPSS

Στην παράγραφο αυτή να παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα που προκύπτουν από το πρόγραμμα SPSS. Πρόκειται για πίνακες και διάφορα γραφήματα, μέσω των οποίων θα προσπαθήσουμε αναλύσουμε τη συλλογή των δεδομένων μας, έτσι ώστε να γίνει κατανοητή από όλους τους αναγνώστες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, εκτός από το SPSS χρησιμοποιήσαμε και την εφαρμογή του Excel για τα γραφήματα μας. Αρχικά αναφέρονται τα αποτελέσματα για τα προσωπικά δεδομένα των βουλευτών (κόμμα, ηλικία, φύλλο, εκπαίδευση, επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και περιφέρεια εκλογής τους) και στη συνέχεια για τα υπουργεία στα οποία υπέβαλαν ερωτήσεις και για κάποιες άλλες πρόσθετες παρατηρήσεις.

1. Προσωπικά Δεδομένα

Ο πίνακας 4.2.1. είναι ένας συγκεντρωτικός πίνακας με τις προσωπικές πληροφορίες για κάθε έναν από τους βουλευτές. Για τις μεταβλητές κόμμα, φύλλο, εκπαίδευση και περιφέρεια στην οποία ανήκουν έχουμε συλλέξει πληροφορίες και για τους 300. Αντίθετα, δε γνωρίζουμε την ηλικία για 12 βουλευτές, ενώ η ποσότητα 14 που φαίνεται να λείπει από την τριτοβάθμια εκπαίδευση εξηγείται από το γεγονός ότι τόσα άτομα δεν έχουν λάβει τριτοβάθμια εκπαίδευση.

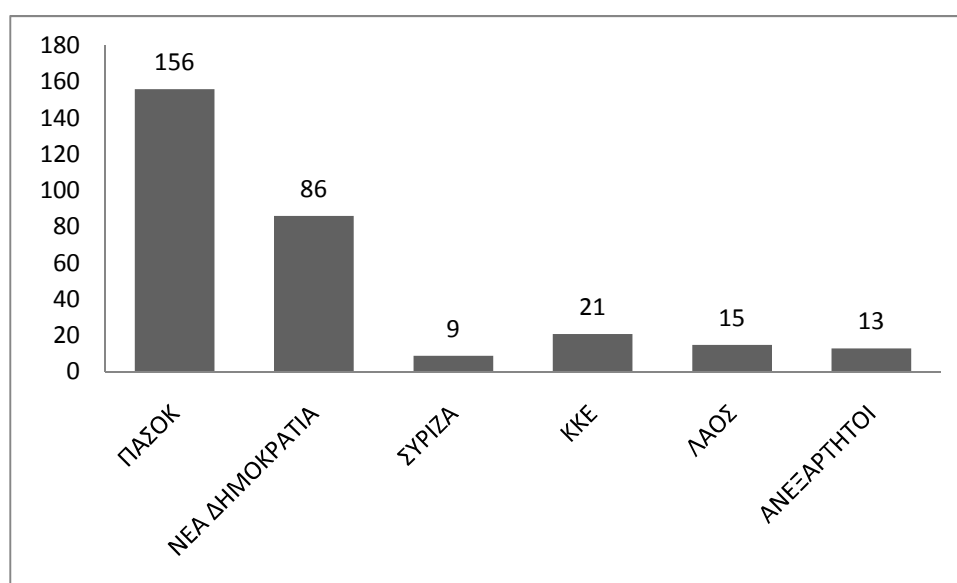
Πίνακας 4.2.1. Στατιστική προσωπικών δεδομένων

	Κόμμα	Ηλικία	Φύλο	Εκπαίδευση	Τριτοβάθμια	Περιφέρεια
N	Valid	300	288	300	286	300
	Missing	0	12	0	14	0

Στον πίνακα 4.2.2. μπορούμε να δούμε πόσους βουλευτές έχει το κάθε κόμμα και το ποσοστό του κάθε κόμματος στο ελληνικό κοινοβούλιο. Το ΠΑΣΟΚ ως κυβέρνηση έχει την πλειοψηφία με 52 %, και ακολουθούν κατά σειρά η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ με 28,7%, το ΚΚΕ με 7%, το ΛΑΟΣ με 5%, το ΣΥΡΙΖΑ με 3%, ενώ οι ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ αποτελούν το 4.3% του συνόλου. Μια διαφορετική εικόνα των όσων προαναφέρθηκαν μπορούμε να δούμε και στο σχήμα 4.2.1.

Πίνακας 4.2.2. Ποσοστό των βουλευτών στα διάφορα Κόμματα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΠΑΣΟΚ	156	52,0	52,0	52,0
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	86	28,7	28,7	80,7
ΣΥΡΙΖΑ	9	3,0	3,0	83,7
ΚΚΕ	21	7,0	7,0	90,7
ΛΑΟΣ	15	5,0	5,0	95,7
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ	13	4,3	4,3	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Σχήμα 4.2.1. Ραβδόγραμμα κατανομής βουλευτών ανάλογα με το Κόμμα στο οποίο ανήκουν

Οι ηλικίες των βουλευτών κυμαίνονται σε ένα εύρος 46 ετών, με τη μικρότερη ηλικία να είναι 30 έτη και τη μέγιστη 76 έτη. Στο σχήμα 4.2.3. μπορεί να δει κανείς ότι η μέση ηλικία είναι τα 54 έτη περίπου, ενώ αυτή που συγκεντρώνει τα περισσότερα άτομα είναι η ηλικία των 55 ετών, όπως φαίνεται και από την καμπύλη κανονικής κατανομής. Βέβαια να υπενθυμίσουμε ότι, δεν έχουμε στοιχεία για την ηλικία 12 ατόμων.

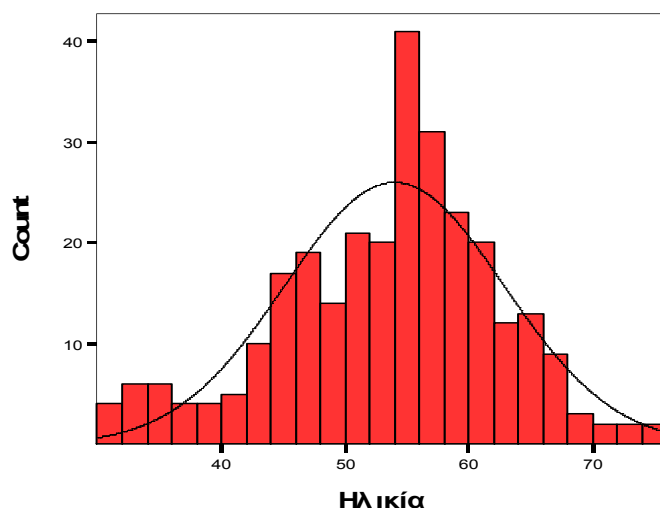
Πίνακας 4.2.3. Οι Ηλικίες των βουλευτών στο Ελληνικό Κοινοβούλιο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 30	1	,3	,3	,3
31	2	,7	,7	1,0
32	1	,3	,3	1,4
33	1	,3	,3	1,7
34	5	1,7	1,7	3,5
36	6	2,0	2,1	5,6
37	2	,7	,7	6,3
38	2	,7	,7	6,9
39	2	,7	,7	7,6
40	2	,7	,7	8,3
41	3	1,0	1,0	9,4
42	2	,7	,7	10,1
43	7	2,3	2,4	12,5
44	3	1,0	1,0	13,5
45	8	2,7	2,8	16,3
46	9	3,0	3,1	19,4
47	6	2,0	2,1	21,5
48	13	4,3	4,5	26,0
49	7	2,3	2,4	28,5
50	7	2,3	2,4	30,9
51	10	3,3	3,5	34,4
52	11	3,7	3,8	38,2
53	8	2,7	2,8	41,0
54	12	4,0	4,2	45,1
55	24	8,0	8,3	53,5
56	17	5,7	5,9	59,4
57	12	4,0	4,2	63,5
58	19	6,3	6,6	70,1
59	12	4,0	4,2	74,3
60	11	3,7	3,8	78,1
61	12	4,0	4,2	82,3
62	8	2,7	2,8	85,1
63	6	2,0	2,1	87,2
64	6	2,0	2,1	89,2
65	7	2,3	2,4	91,7
66	6	2,0	2,1	93,8
67	7	2,3	2,4	96,2

68	2	,7	,7	96,9
69	2	,7	,7	97,6
70	1	,3	,3	97,9
71	1	,3	,3	98,3
72	1	,3	,3	98,6
73	1	,3	,3	99,0
74	1	,3	,3	99,3
75	1	,3	,3	99,7
76	1	,3	,3	100,0
Total	288	96,0	100,0	
Missing System	12	4,0		
Total	300	100,0		

Πίνακας 4.2.4. Στατιστική των Ηλικιών

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Ηλικία	288	30	76	53,95	8,848
Valid N (listwise)	288				

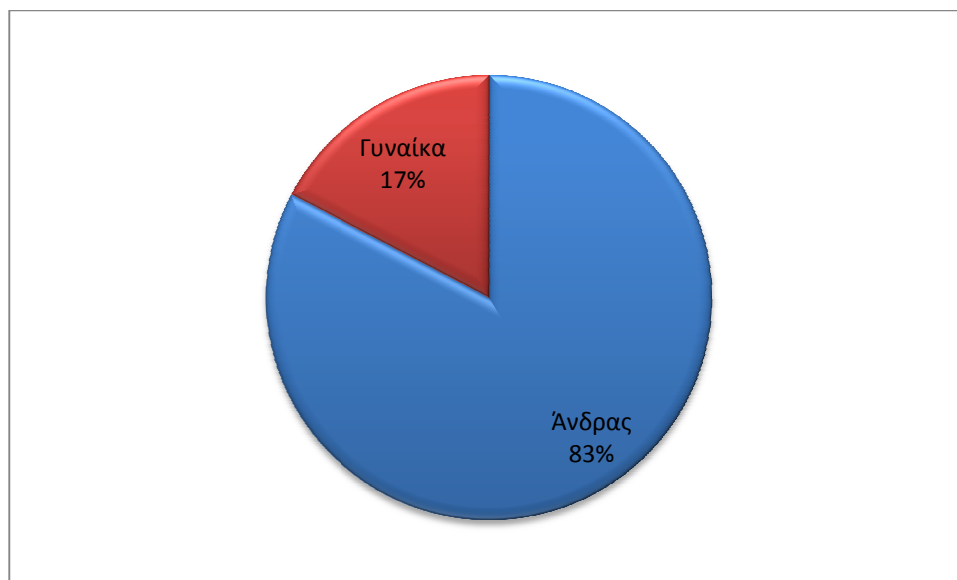

Σχήμα 4.2.2. Ραβδόγραμμα για την Ηλικία των βουλευτών

Ο επόμενος πίνακας (4.2.5.) και το σχήμα (4.2.4.) παρουσιάζουν την κατανομή και το ποσοστό, αντίστοιχα, των ανδρών και των γυναικών που βρίσκονται στο Ελληνικό Κοινοβούλιο. Ξεκάθαρα υπερισχύουν οι άνδρες, αλλά οι γυναίκες κατέχουν ένα ποσοστό της τάξης του 17%, το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί μικρό, μιας και το ποσοστό αυτό είναι από τα χαμηλότερα μεταξύ των υπολοίπων εθνικών κοινοβουλίων ανά την Ευρώπη και ενώ το ποσοστό των Ελληνίδων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αγγίζει το 32% (μεταξύ των Ελλήνων Ευρωβουλευτών) σύμφωνα με έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το Μάρτιο του τρέχοντος έτους.

Πίνακας 4.2.5. Κατανομή Ανδρών-Γυναικών στο Ελληνικό Κοινοβούλιο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρας	248	82,7	82,7	82,7
	Γυναίκα	52	17,3	17,3	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

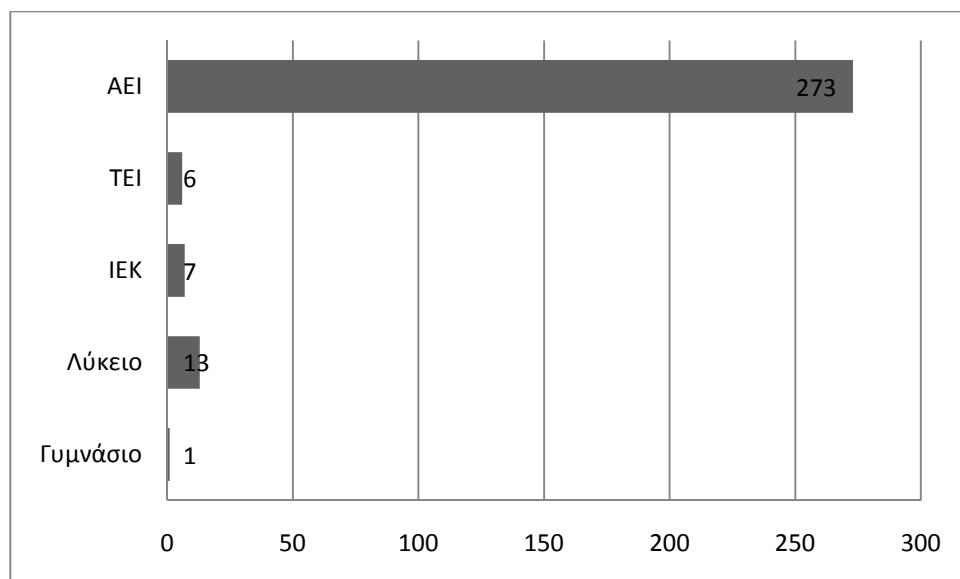

Σχήμα 4.2.3. Πίτα για το ποσοστό Ανδρών-Γυναικών

Όσον αφορά την εκπαίδευσή τους, κάτι παραπάνω από εννιά στους δέκα έχουν λάβει πανεπιστημιακή εκπαίδευση και μόλις το 4,7% αυτών είναι επιπέδου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στοιχείο που “ανεβάζει” το πνευματικό επίπεδο τους. Ενδεικτικός πίνακας είναι ο 4.2.6. όπως και το σχήμα 4.2.5.

Πίνακας 4.2.6. Κατανομή της εκπαιδευτικής κατάρτισης των βουλευτών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γυμνάσιο	1	,3	,3	,3
	Λύκειο	13	4,3	4,3	4,7
	ΙΕΚ	7	2,3	2,3	7,0
	ΤΕΙ	6	2,0	2,0	9,0
	ΑΕΙ	273	91,0	91,0	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Σχήμα 4.2.4. Ραβδόγραμμα για την Εκπαίδευση των βουλευτών στο Ελληνικό Κοινοβούλιο

Σαν συνέχεια του προηγούμενου παρουσιάζουμε τον πίνακα 4.2.7. και το σχήμα 4.2.6. για το επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του συνόλου των βουλευτών. Από τους 286 που έχουν αποφοιτήσει από ΙΕΚ, ΤΕΙ και ΑΕΙ, στις τάξεις των οποίων εντάσσονται γιατροί, δικηγόροι αλλά και άλλοι επιστήμονες, 195 είναι απλά πτυχιούχοι, 60 έχουν πάρει το μεταπτυχιακό τους δίπλωμα και 31 είναι κάτοχοι διδακτορικού, δηλαδή ένας στους δέκα περίπου.

Πίνακας 4.2.7. Επίπεδο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πτυχίο	195	65,0	68,2	68,2
	Μεταπτυχιακό	60	20,0	21,0	89,2
	Διδακτορικό	31	10,3	10,8	100,0
	Total	286	95,3	100,0	
Missing	System	14	4,7		
Total		300	100,0		

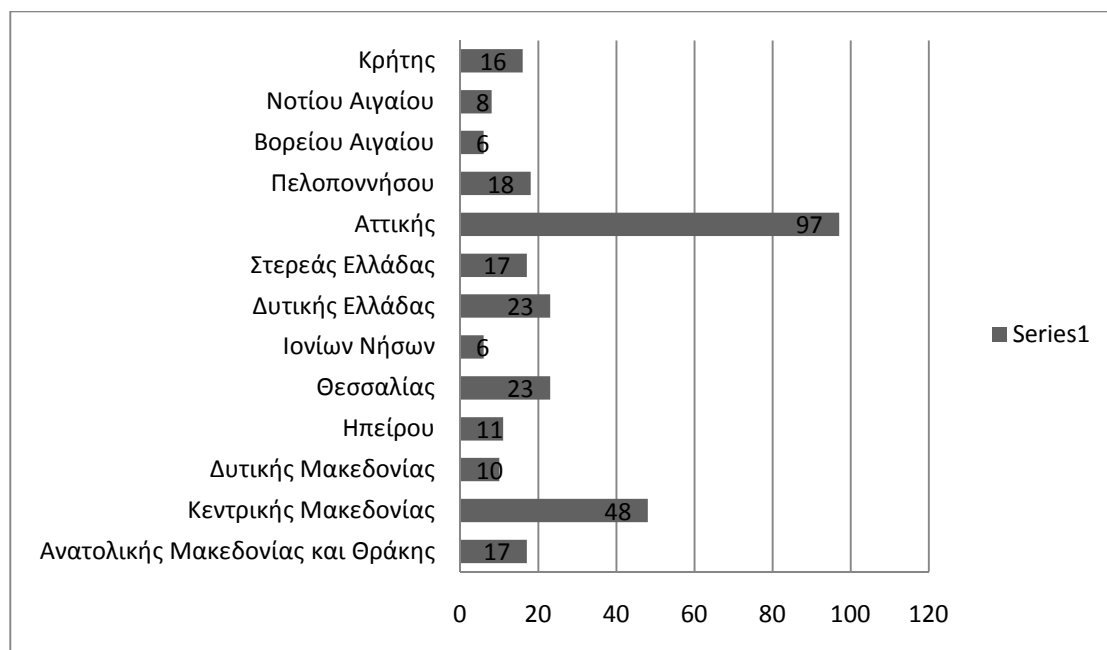

Σχήμα 4.2.5. Παρουσίαση επιπέδου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Τέλος, ο επόμενος πίνακας και σχήμα δείχνουν το ποσοστό των Ελλήνων βουλευτών ανάλογα με την εκλογική τους περιφέρεια. Οι περισσότεροι προέρχονται από την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία να ακολουθεί, ενώ οι λιγότερες έδρες ανήκουν σε βουλευτές από τα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο. Θα πρέπει να τονιστεί ακόμα ότι, στους βουλευτές Αττικής συμπεριλάβαμε και τους βουλευτές Επικρατείας.

Πίνακας 4.2.8. Ποσοστό Ελλήνων βουλευτών ανάλογα με την Περιφέρεια στην οποία εκλέγονται

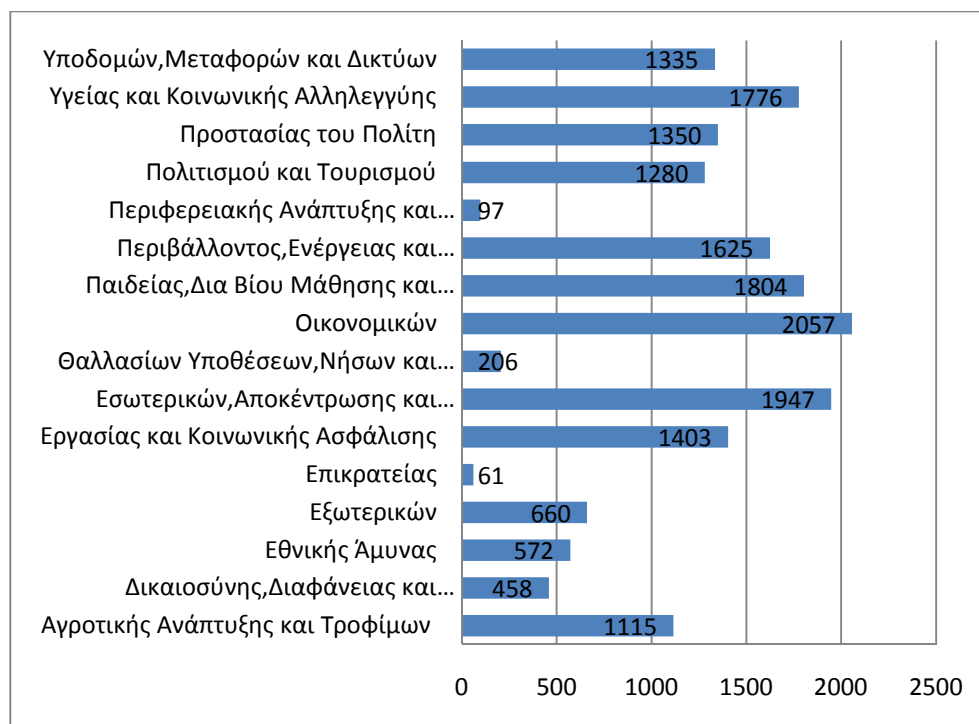
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	17	5,7	5,7	5,7
	Κεντρικής Μακεδονίας	48	16,0	16,0	21,7
	Δυτικής Μακεδονίας	10	3,3	3,3	25,0
	Ηπείρου	11	3,7	3,7	28,7
	Θεσσαλίας	23	7,7	7,7	36,3
	Ιονίων Νήσων	6	2,0	2,0	38,3
	Δυτικής Ελλάδας	23	7,7	7,7	46,0
	Στερεάς Ελλάδας	17	5,7	5,7	51,7
	Αττικής	97	32,3	32,3	84,0
	Πελοποννήσου	18	6,0	6,0	90,0
	Βορείου Αιγαίου	6	2,0	2,0	92,0
	Νοτίου Αιγαίου	8	2,7	2,7	94,7
	Κρήτης	16	5,3	5,3	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Σχήμα 4.2.6. Ραβδόγραμμα για την Περιφέρεια

2. Υπουργεία

Στην προηγούμενη ενότητα είδαμε κάποια χαρακτηριστικά των Ελλήνων βουλευτών. Σε αυτή την ενότητα θα εξετάσουμε από μια σκοπιά πόσο ουσιαστικοί, αποδοτικοί και παραγωγικοί είναι. Στη φάση αυτή δεν αποσκοπούμε στον έλεγχο κάθε κόμματος ή κάθε βουλευτή ξεχωριστά. Όπως θα γίνει σαφές και από τους πίνακες παρακάτω, γίνεται παρουσίαση του αριθμού των βουλευτών που έχουν υποβάλει έστω και μία ερώτηση σε καθένα από τα Υπουργεία. Επίσης, το σχήμα που ακολουθεί δείχνει το συνολικό αριθμό ερωτήσεων που έχουν τεθεί σε όλα τα Υπουργεία από το σύνολο του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

Σχήμα 4.2.7. Ραβδόγραμμα με τον αριθμό των ερωτήσεων σε κάθε Υπουργείο από το σύνολο των βουλευτών

Το Υπουργείο που συγκεντρώνει τις περισσότερες ερωτήσεις είναι αυτό των Οικονομικών με 2057. Την πρώτη πεντάδα συμπληρώνουν κατά σειρά το Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με 1947 ερωτήσεις, το Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων με 1804 ερωτήσεις, το Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με 1776 ερωτήσεις και το Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με 1625 ερωτήσεις. Από την άλλη, στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας με 97 ερωτήσεις και το Υπουργείο Επικρατείας με μόλις 61 ερωτήσεις.

Η αντίληψη που κυριαρχεί είναι ότι, τα θέματα που απασχολούν περισσότερο από κάθε τι τους Έλληνες πολίτες, τη δεδομένη χρονική στιγμή και εν καιρώ κρίσης, είναι η οικονομία, η υγεία, η παιδεία και οι αλλαγές στο περιβάλλον από την παρεμβολή του ανθρώπινου παράγοντα σ' αυτό. Με μια γρήγορη ματιά λοιπόν στο παραπάνω αντιλαμβάνεται κανείς πως, κάτι τέτοιο ενστερνίζονται και οι εκλεγμένοι από το λαό βουλευτές. Υπάρχει λοιπόν μια σχετική αμεσότητα ανάμεσα στις ανησυχίες του κόσμου και στο έργο των βουλευτών.

Στους πίνακες που ακολουθούν, από 4.2.9. έως και 4.2.24., φαίνεται αναλυτικά πόσοι βουλευτές υπέβαλαν έστω και μια ερώτηση στα αντίστοιχα Υπουργεία, με το μηδέν (0) να δηλώνει ότι δεν υπέβαλε ερώτηση κάποιο πλήθος βουλευτών στο συγκεκριμένο Υπουργείο και η μονάδα (1) να δηλώνει το αντίθετο. Για παράδειγμα, στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ένα πλήθος 170 βουλευτών επέβαλε έστω και μία ερώτηση, ενώ οι υπόλοιποι 130 καμία.

Άξια σχολιασμού είναι το Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, διότι συγκεντρώνουν το περισσότερο ενδιαφέρον των βουλευτών όπως φαίνεται από την έρευνα. Μάλιστα, τα τέσσερα από αυτά ανήκουν στην πρώτη πεντάδα των υπουργείων με τις περισσότερες ερωτήσεις, όπως αναφέρθηκε και πριν.

Πίνακας 4.2.9. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	130	43,3	43,3	43,3
1	170	56,7	56,7	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.10. Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	201	67,0	67,0	67,0
1	99	33,0	33,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.11. Εθνικής Άμυνας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	208	69,3	69,3	69,3
	1	92	30,7	30,7	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.12. Εξωτερικών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	209	69,7	69,7	69,7
	1	91	30,3	30,3	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.13 Επικρατείας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	269	89,7	89,7	89,7
	1	31	10,3	10,3	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.14. Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	116	38,7	38,7	38,7
	1	184	61,3	61,3	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.15. Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	137	45,7	45,7	45,7
	1	163	54,3	54,3	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.16. Θαλασσιών Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	230	76,7	76,7	76,7
	1	70	23,3	23,3	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.17. Οικονομικών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	105	35,0	35,0	35,0
	1	195	65,0	65,0	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.18. Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	135	45,0	45,0	45,0
	1	165	55,0	55,0	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.19. Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	132	44,0	44,0	44,0
	1	168	56,0	56,0	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.20. Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	249	83,0	83,0	83,0
	1	51	17,0	17,0	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.21. Πολιτισμού και Τουρισμού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	140	46,7	46,7	46,7
	1	160	53,3	53,3	100,0
	Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.22. Προστασίας του Πολίτη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	162	54,0	54,0	54,0
1	138	46,0	46,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.23. Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	133	44,3	44,3	44,3
1	167	55,7	55,7	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2.24. Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	140	46,7	46,7	46,7
1	160	53,3	53,3	100,0
Total	300	100,0	100,0	

3. Πρόσθετες παρατηρήσεις

Μέχρι τώρα έχουμε επικεντρώσει την προσοχή μας μόνο στην απόδοση των βουλευτών, όπως αυτή έχει οριστεί. Στην ενότητα που ακολουθεί θα εξετάσουμε κάτι διαφορετικό. Θα καταγράψουμε το συνολικό αριθμό ερωτήσεων που έχουν τεθεί σε κάθε Υπουργείο, τις μέσες τιμές των ερωτήσεων αυτών και ποιος είναι ο μέγιστος αριθμός από ερωτήσεις που έχει υποβάλει κάποιος βουλευτής σε όλα τα Υπουργεία.

Πίνακας 4.3.1.

<u>Υπουργείο</u>	<u>Σύνολο Ερωτήσεων</u>
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	1115
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων	458
Εθνικής Άμυνας	572
Εξωτερικών	660

Επικρατείας	61
Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	1403
Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης	1947
Θαλασίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας	206
Οικονομικών	2057
Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων	1804
Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής	1625
Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας	97
Πολιτισμού και Τουρισμού	1280
Προστασίας του Πολίτη	1350
Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	1776
Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων	1335

Ο πίνακας 4.3.1 δείχνει πόσες ερωτήσεις έχουν δεχθεί τα Υπουργεία από το σύνολο της Βουλής στο διάστημα που εξετάζεται (1/5/2010 έως 31/12/2010). Παρατηρείται ότι, οι περισσότερες ερωτήσεις έχουν γίνει προς το Υπουργείο Οικονομικών με 2057 ερωτήσεις. Ακολουθεί δεύτερο στη σχετική λίστα το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με 1947 ερωτήσεις και την πρώτη πεντάδα κλείνουν το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων με 1804 ερωτήσεις, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με 1776 ερωτήσεις και το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με 1625 ερωτήσεις. Από την άλλη «πάτο» πιάνουν τα Υπουργεία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και Επικρατείας με μόλις 97 και 61 ερωτήσεις αντίστοιχα, ενώ σε μια μέση κατάσταση βρίσκονται τα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών.

Πίνακας 4.3.2.

<u>Υπουργείο</u>	<u>Μέγιστος Αριθμός Ερωτήσεων</u>
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	40
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων	33
Εθνικής Άμυνας	64
Εξωτερικών	211
Επικρατείας	11
Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	48
Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης	107

Θαλασίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας	29
Οικονομικών	129
Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων	193
Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής	132
Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας	8
Πολιτισμού και Τουρισμού	162
Προστασίας του Πολίτη	132
Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	169
Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων	91

Ο πίνακας 4.3.2. δείχνει τις περισσότερες ερωτήσεις που έχουν υποβληθεί από ένα βουλευτή σε κάθε Υπουργείο. Δηλαδή στο Υπουργείο Εξωτερικών οι περισσότερες ερωτήσεις που έχει θέσει κάποιος βουλευτής είναι 211. Αναλυτικά για το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ο αριθμός αυτός είναι 40, αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 3,5% επί των συνολικών ερωτήσεων στο συγκεκριμένο Υπουργείο. Για τα υπόλοιπα Υπουργεία κατά σειρά ισχύει: Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 7,2%, Εθνικής Άμυνας ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 11,1%, Εξωτερικών ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 31,9%, Επικρατείας ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή της Ν/Δ και σε ποσοστό 18%, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 3,4%, Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 5,4%, Θαλασίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 14%, Οικονομικών ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 6,2%, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή της Ν/Δ και σε ποσοστό 10,6%, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 8,1%, Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή της Ν/Δ και σε ποσοστό 8,2%, Πολιτισμού και Τουρισμού ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 9,8%, Προστασίας του Πολίτη ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 9,7%, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ο αριθμός

αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 9,5% και τέλος Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ο αριθμός αντιστοιχεί σε βουλευτή του ΛΑΟΣ και σε ποσοστό 6,8%.

Παρατηρείται λοιπόν το φαινόμενο στα 13 από τα 16 Υπουργεία οι βουλευτές που καταβάλλουν τις περισσότερες ερωτήσεις να είναι από το χώρο του ΛΑΟΣ και μόνο 3 από τη Νέα Δημοκρατία στα υπόλοιπα τρία Υπουργεία. Επίσης, αυτοί οι βουλευτές που «υπερέχουν» σε αυτή τη στατιστική είναι μονάχα 4 άτομα.

Πίνακας 4.3.3.

<u>Υπουργείο</u>	<u>Μέσος Αριθμός Ερωτήσεων</u>
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	3,71
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων	1,52
Εθνικής Άμυνας	1,9
Εξωτερικών	2,2
Επικρατείας	0,2
Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	4,67
Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης	6,49
Θαλασίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας	0,68
Οικονομικών	6,85
Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων	6,01
Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής	5,41
Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας	0,32
Πολιτισμού και Τουρισμού	4,26
Προστασίας του Πολίτη	4,5
Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	5,92
Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων	4,45

Ο τελευταίος πίνακας, 4.3.3., δείχνει το μέσο όρο ερωτήσεων που τίθενται σε κάθε Υπουργείο από το σύνολο του Κοινοβουλίου. Μπορεί να λειτουργήσει συγκριτικά με τον προηγούμενο πίνακα και να βγουν διάφορα συμπεράσματα. Το πιο απλό που μπορεί να παρατηρήσει κανείς από αυτή τη σύγκριση είναι ότι, ο μέγιστος αριθμός ερωτήσεων διαφέρει κατά πολύ από το μέσο όρο. Υπάρχει δηλαδή μεγάλη απόκλιση στο κομμάτι αυτό. Είναι κάτι το οποίο θα περιμέναμε και θα χαρακτηρίζαμε ως φυσιολογικό και επόμενο, αφού οι βουλευτές που προέρχονται από αυτόν τον πολιτικό χώρο είναι λίγοι

συγκριτικά με τους υπόλοιπους στη Βουλή (εκτός από αυτούς του ΣΥΡΙΖΑ και τους Ανεξάρτητους) και επωμίζονται μεγαλύτερο φορτίο.

Εν κατακλείδι οι τρεις αυτοί πίνακες δείχνουν ότι έδειξε και η προηγούμενη ενότητα. Ότι, δηλαδή, οι τομείς που «πάσχουν» στην Ελλάδα είναι η οικονομία, η υγεία, η παιδεία και το περιβάλλον κι εκεί ακριβώς στρέφεται το ενδιαφέρον των εκλεγμένων της Βουλής.

3. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων από Factor Analysis

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι, επειδή τα δεδομένα που έχουμε από τα Υπουργεία είναι της μορφής 0, 1 (δηλαδή διχοτομικά, κατηγορικά δεδομένα), δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το SPSS για ανάλυση παραγόντων. Αντί αυτού χρησιμοποιούμε το λογισμικό FACTOR (Lorenzo-Seva & Ferrando, 2006). Το συγκεκριμένο λογισμικό χρησιμοποιεί πολυχωρικούς συντελεστές για την εξαγωγή παραγόντων.

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εφαρμογή του Factor Analysis αποτυπώνονται στο παρακάτω σχήμα.

OVERALL FACTOR ANALYSIS STATISTICS			
Total observed variance =	16		
Total common variance =	15.536		
Explained common variance =	11.209 (72.15%)		
Unexplained common variance =	4.327		
EIGENVALUES OF THE REDUCED CORRELATION MATRIX			
Variable	Eigenvalue	Proportion of Common Variance	Cumulative Proportion of Variance
1	11.20886	0.72148	0.72148
2	1.04965	0.06756	
3	0.60681	0.03906	
4	0.47996	0.03089	
5	0.45037	0.02899	
6	0.34757	0.02237	
7	0.32356	0.02083	
8	0.26151	0.01683	
9	0.24838	0.01599	
10	0.19354	0.01246	
11	0.16286	0.01048	
12	0.08804	0.00567	
13	0.06277	0.00404	
14	0.04818	0.00310	
15	0.00384	0.00025	
16	0.00000	0.00000	

Σχήμα 4.3.1. Αποτελέσματα από Factor Analysis

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ένας και μόνο παράγοντας εξηγεί το 72% της κοινής μεταβλητότητας (διακύμανσης) στα δεδομένα που έχουμε για τα 16 Υπουργεία. Αυτός ο παράγοντας ή τη λανθάνουσα μεταβλητή είναι η «ΑΠΟΔΟΣΗ» όπως την έχουμε ορίσει και πιο πριν.

4. Ανάλυση βαθμολογίας των παραγόντων

Τα δεδομένα που έχουμε από τα 16 υπουργεία περιγράφονται από ένα μόνο παράγοντα. Έτσι μπορούμε να αθροίσουμε για κάθε βουλευτή σε πόσα Υπουργεία έχει υποβάλει έστω και μια ερώτηση και να έχουμε ένα σκορ (βαθμολογία) για τη λανθάνουσα μεταβλητή «ΑΠΟΔΟΣΗ». Ο επόμενος πίνακας (4.4.1.) δείχνει για πόσους βουλευτές έχει γίνει αυτό το σκορ (ουσιαστικά για όλους), αν υπάρχουν βουλευτές που δεν υπέβαλαν ερώτηση σε κανένα Υπουργείο (minimum 0) και βουλευτές που υπέβαλαν ερωτήσεις σε όλα τα Υπουργεία (maximum 16), ποιος είναι ο μέσος όρος και η τυπική απόκλιση των Υπουργείων στα οποία τέθηκαν ερωτήσεις και ο πίνακας 4.4.2. παρουσιάζει το πόσοι βουλευτές έχουν θέσει ερωτήσεις σε πόσα Υπουργεία.

Πίνακας 4.4.1. Συγκεντρωτικός πίνακας του παράγοντα ΑΠΟΔΟΣΗ

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Απόδοση	300	0	16	7,01	5,214
Valid N (listwise)	300				

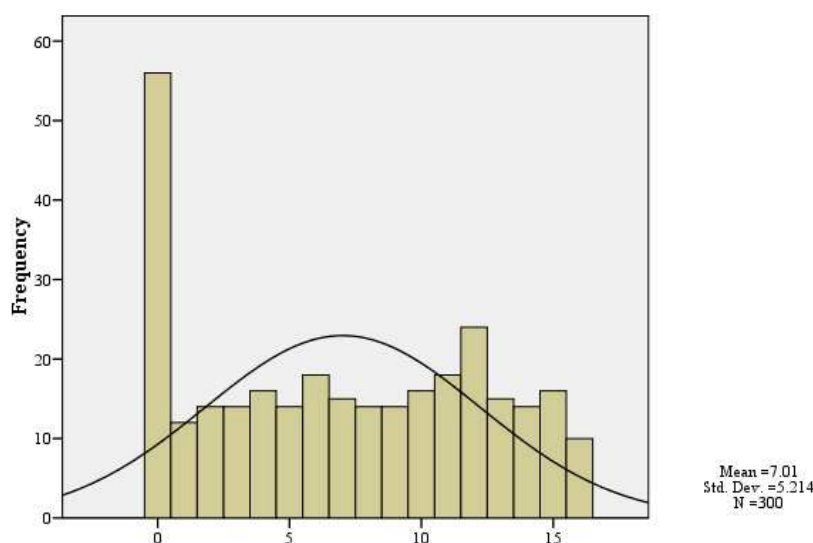
Πίνακας 4.4.2. Στατιστική του παράγοντα ΑΠΟΔΟΣΗ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	56	18,7	18,7	18,7
1	12	4,0	4,0	22,7
2	14	4,7	4,7	27,3
3	14	4,7	4,7	32,0
4	16	5,3	5,3	37,3
5	14	4,7	4,7	42,0
6	18	6,0	6,0	48,0
7	15	5,0	5,0	53,0
8	14	4,7	4,7	57,7
9	14	4,7	4,7	62,3
10	16	5,3	5,3	67,7
11	18	6,0	6,0	73,7
12	24	8,0	8,0	81,7
13	15	5,0	5,0	86,7
14	14	4,7	4,7	91,3
15	16	5,3	5,3	96,7
16	10	3,3	3,3	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Για παράδειγμα, 56 βουλευτές δεν έχουν θέσει καμία ερώτηση σε κανένα από τα 16 Υπουργεία. Αυτοί είναι επι το πλείστον ο Πρωθυπουργός, Υπουργοί και βουλευτές της Κυβέρνησης. Κατά τα λοιπά, 12 βουλευτές έχουν υποβάλει ερωτήσεις σε μόνο ένα Υπουργείο, 14 βουλευτές σε μόνο δυο Υπουργεία κ.ο.κ. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι, μόνο 10 βουλευτές έχουν θέσει ερωτήσεις σε όλα τα Υπουργεία.

Θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε και να υπενθυμίσουμε όμως, πως, αυτό δεν είναι από μόνο του ισχυρό κριτήριο για να κρίνουμε αρνητικά κάποιον βουλευτή, μιας και οι ερωτήσεις αποτελούν μονάχα ένα μικρό μέρος του συνόλου του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου. Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο, αναφορές, επίκαιρες ερωτήσεις, επερωτήσεις κ.α. πλαισιώνουν το θεσμό του κοινοβουλευτικού Ελέγχου.

Το σχήμα που ακολουθεί δείχνει ευδιάκριτα τα όσα αναλύσαμε μόλις παραπάνω.

Σχήμα 4.4.1. Κατανομή της βαθμολογίας για τον παράγοντα Απόδοση

5. Συσχετίσεις βαθμολογίας του παράγοντα ΑΠΟΔΟΣΗ με την ηλικία των βουλευτών

Πριν αναλύσουμε τα αποτελέσματα της συσχέτισης μεταξύ του παράγοντα ΑΠΟΔΟΣΗ και της ηλικίας των βουλευτών θα ήταν χρήσιμο να αναφέρουμε κάποια πράγματα για τη συσχέτιση.

Ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης δύο ποσοτικών μεταβλητών ορίζεται από το πηλίκο $r = \frac{\text{cov}(x,y)}{\sigma_x \sigma_y}$, όπου $\text{cov}(x,y)$ είναι η συνδιακύμανση των μεταβλητών x , y και σ_x , σ_y οι τυπικές αποκλίσεις (standard deviation) αυτών.

Είναι καθαρός αριθμός και παίρνει τιμές στο διάστημα $[-1,+1]$. Όταν παίρνει την τιμή -1 σημαίνει ότι υπάρχει πλήρης συσχέτιση και μάλιστα οι τιμές της μιας μεταβλητής αυξάνουν, ενώ οι τιμές της άλλης μεταβλητής μειώνονται. Ομοίως, η τιμή $+1$ σημαίνει πλήρης συσχέτιση των δύο μεταβλητών και μάλιστα οι τιμές και των δύο βαίνουν αύξουσες ή φθίνουσες.

Δηλαδή, θετικές τιμές του r δεν υποδηλώνουν, κατ' ανάγκην μεγαλύτερο βαθμό γραμμικής συσχέτισης από το βαθμό γραμμικής συσχέτισης που υποδηλώνουν αρνητικές τιμές του r . Ο βαθμός γραμμικής συσχέτισης καθορίζεται από την απόλυτη τιμή του r και όχι από το πρόσημο του r . Το πρόσημο του r καθορίζει το είδος, μόνο, της συσχέτισης (θετική ή αρνητική). Μας πληροφορεί δηλαδή για το αν αύξηση της μιας μεταβλητής αντιστοιχεί σε αύξηση ή σε μείωση της άλλης μεταβλητής. Για παράδειγμα η τιμή $r = -0,9$ δείχνει ισχυρότερη γραμμική συσχέτιση από την τιμή $r = 0,8$ ενώ οι τιμές $r = -0,6$ και $r = 0,6$ δείχνουν ίδιο βαθμό γραμμικής συσχέτισης αλλά αντίθετο είδος.

Και στις δύο ακραίες τιμές του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης ισχύει, ανάμεσα στις δύο μεταβλητές X και Y , η ποσοτική μαθηματική σχέση $Y = \alpha + \beta \cdot X$. Αντίστροφα, όταν οι μεταβλητές X και Y συνδέονται με τη σχέση $Y = \alpha + \beta \cdot X$, τότε $r = -1$ αν $\beta > 0$ και $r = 1$ αν $\beta < 0$. Αν $r = 0$ τότε οι μεταβλητές X και Y λέγονται ασυσχέτιστες.

Επίσης, ισχύουν τα παρακάτω:

- Αν $-0,3 \leq r < 0,3$ δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει άλλου είδους συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών.
- Αν $-0,5 < r \leq -0,3$ ή $0,3 \leq r < 0,5$ υπάρχει ασθενής γραμμική συσχέτιση.
- Αν $-0,7 < r \leq -0,5$ ή $0,5 \leq r < 0,7$ υπάρχει μέση γραμμική συσχέτιση.
- Αν $-0,8 < r \leq -0,7$ ή $0,7 \leq r < 0,8$ υπάρχει ισχυρή γραμμική συσχέτιση.
- Αν $-1 < r \leq -0,8$ ή $0,8 \leq r < 1$ υπάρχει πολύ ισχυρή γραμμική συσχέτιση.

Ύστερα από όλα αυτά μπορούμε να παρουσιάσουμε τον πίνακα 4.5.1. που δίνει τη συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ του παράγοντα ΑΠΟΔΟΣΗ και της ηλικίας των βουλευτών.

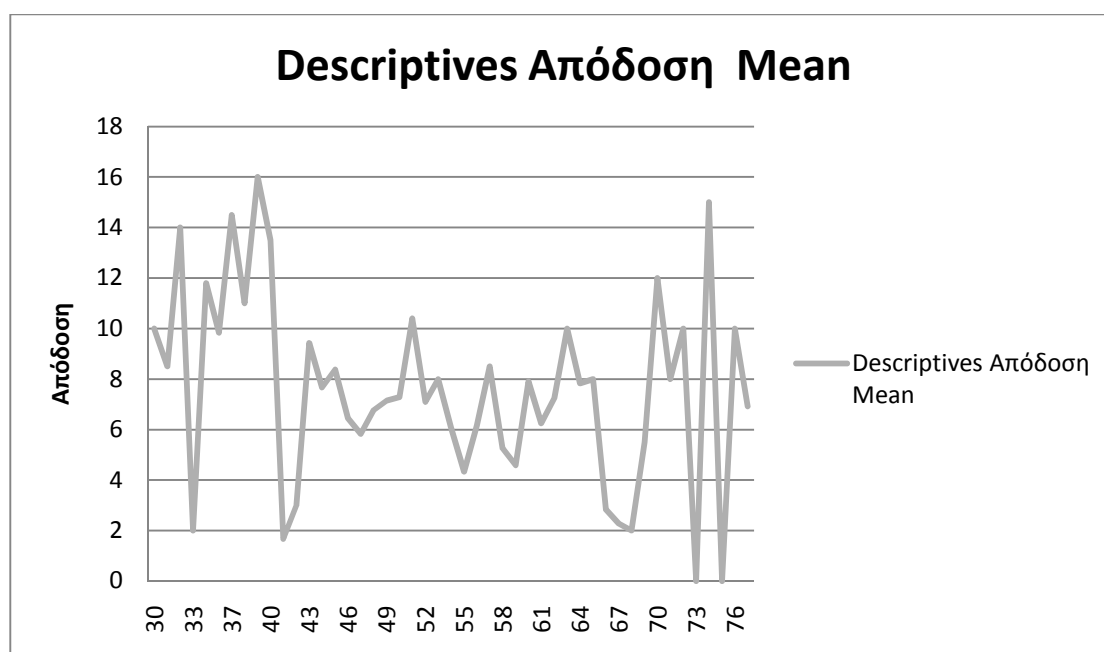
Πίνακας 4.5.1. Συσχέτιση του παράγοντα ΑΠΟΔΟΣΗ με την ηλικία

		Ηλικία	Απόδοση
Ηλικία	Pearson Correlation	1	-,199(**)
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	288	288
Απόδοση	Pearson Correlation	-,199(**)	1
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	288	300

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Τα στοιχεία του πίνακα μας πληροφορούν ότι, ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ των δυο μεταβλητών μας είναι -0.199. Επίσης βλέπουμε ότι έχουμε δεδομένα για 288 βουλευτές, κάτι το οποίο θα περιμέναμε αφού από τον πίνακα 4.2.4. για τις ηλικίες γνωρίζουμε ότι δεν έχουμε πληροφορίες για την ηλικία 2 βουλευτών, και τέλος, ότι έχουμε ένα επίπεδο p της τάξης του 1% (αυτό φαίνεται στη γραμμή κάτω από τον πίνακα).

Τι σημαίνουν λοιπόν όλα αυτά; Κατ' αρχήν το $p < 0.01$ σημαίνει πως αν περνάμε δεδομένα άλλες 100 φορές κάτω ακριβώς από τις ίδιες συνθήκες, τότε η πιθανότητα η τιμή -0,199 να προέκυψε από τύχη είναι μόλις 1%. Το ότι ο συντελεστής συσχέτισης είναι αρνητικός υποδηλώνει ότι οι τιμές των μεταβλητών είναι αντιστρόφως ανάλογες. Τέλος, η απόλυτη τιμή του r , 0.199, που προσεγγίζει περισσότερο το μηδέν παρά τη μονάδα φανερώνει ότι δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών.

Σχήμα 4.5.1.

Επίσης, παρατηρώντας το σχήμα 4.5.1. μπορούμε να χωρίσουμε τις ηλικίες σε τρεις κατηγορίες και να τις εξετάσουμε. Θα μπορούσαμε λοιπόν να πούμε ότι, η πρώτη ομάδα αποτελείται από τις ηλικίες 30-45, η δεύτερη ομάδα από τις ηλικίες 46-60- και η τρίτη ομάδα από τις ηλικίες 61-76. Έτσι, η πρώτη ομάδα παρουσιάζεται σαν η πιο παραγωγική, η δεύτερη προσεγγίζει τη μέση τιμή, περίπου 7 ερωτήσεις, και η γηραιότερη ομάδα είναι λιγότερη αποδοτική. Γίνεται αισθητή λοιπόν η ιδέα πως όσο τα χρόνια αυξάνονται, τόσο λιγότερες ερωτήσεις τίθενται από τους βουλευτές.

6. Διαφορές στο φύλο, το πολιτικό κόμμα την εκλογική περιφέρεια, το επίπεδο εκπαίδευσης και το επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Στην παράγραφο αυτή θα παρουσιάσουμε και θα αναλύσουμε τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις μεταβλητές φύλο, κόμμα, εκλογική περιφέρεια, εκπαίδευση και επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με τον παράγοντα Απόδοση. Να υπενθυμίσουμε όμως, προτού ξεκινήσουμε την ανάλυση, ότι επίπεδο σημαντικότητας (sig) μικρότερο από το κρίσιμο όριο 5% υποδηλώνει ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των συγκρινόμενων μέσων. Από την άλλη, επίπεδο σημαντικότητας μεγαλύτερο από το κρίσιμο όριο υποδηλώνει το αντίθετο. Τέλος, το κρίσιμο όριο ίσο με 5% προκύπτει από το γεγονός ότι, το επίπεδο εμπιστοσύνης στους πίνακες που χρησιμοποιούμε είναι 95%.

1. Φύλο

Κοιτώντας τον πίνακα που ακολουθεί διαπιστώνουμε πως η Απόδοση των δύο φύλων είναι περίπου ίση, με τους άνδρες να κάνουν κατά μέσο όρο λιγότερο από μισή ερώτηση περισσότερη από τις γυναίκες.

Πίνακας 4.6.1. Group Statistics

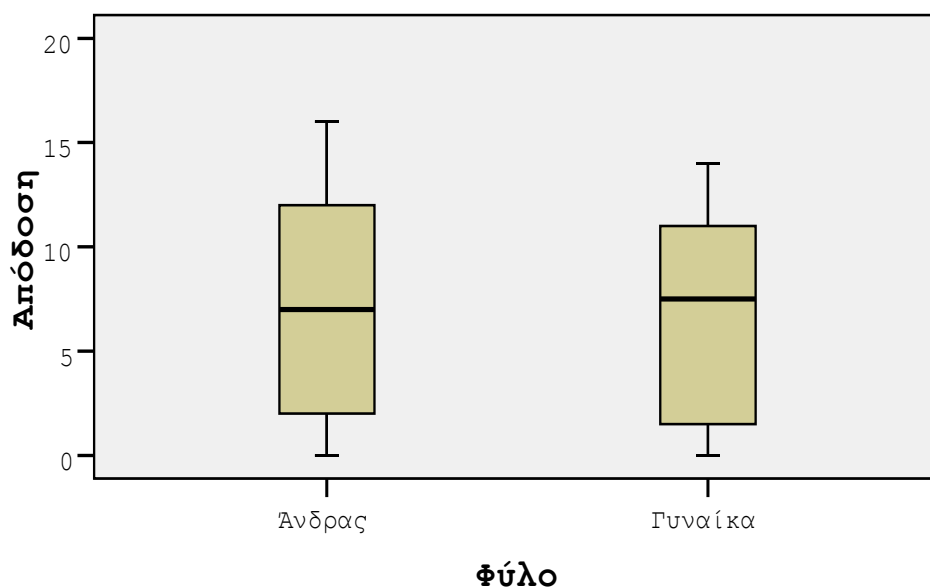
Φύλο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Απόδοση Άνδρας	248	7,06	5,293	,336
Γυναίκα	52	6,77	4,865	,675

Το ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών-γυναικών φαίνεται και από το γεγονός ότι, το επίπεδο σημαντικότητας ισούται με $\text{sig}=0,299$, είναι δηλαδή μεγαλύτερο από 0,05. Το στοιχείο αυτό βρίσκεται στη δεύτερη στήλη του πίνακα 4.6.2.

Πίνακας 4.6.2. Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Απόδοση	Equal variances assumed	1,083	0,299	0,371	298	0,711	0,295	0,796	-1,272	1,863
	Equal variances not assumed			0,392	78,452	0,696	0,295	0,754	-1,205	1,796

Ένα τρίτο αποδεικτικό στοιχείο αποτελεί το παρακάτω σχήμα. Θα πρέπει να επισημάνουμε πως η μαύρη γραμμή που φαίνεται στο Boxplot είναι η μέση τιμή του δείγματος και από τη στιγμή που η γραμμή αυτή βρίσκεται εντός του ορθογωνίου υποδηλώνει κανονική κατανομή.

Σχήμα 4.6.1. Boxplot για τη σχέση Απόδοση-Φύλο

2. Κόμμα

Όσον αφορά τη σχέση της Απόδοσης με τα κόμματα, παρατηρούμε ότι, πιο παραγωγικοί για το κομμάτι του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου που εξετάζουμε, τις ερωτήσεις δηλαδή, είναι οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ και του ΛΑΟΣ, και να ακολουθούν κατά σειρά αυτοί του ΚΚΕ, οι ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ και τελευταίοι στη σχετική λίστα να είναι οι βουλευτές της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ και του ΠΑΣΟΚ.

Πίνακας 4.6.3. Descriptives

Απόδοση

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper bound		
ΠΑΣΟΚ	156	4,42	4,209	0,337	3,75	5,08	0	15
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	86	8,26	4,6	0,496	7,27	9,24	0	16
ΣΥΡΙΖΑ	9	13,89	1,269	0,423	12,91	14,86	12	15
ΚΚΕ	21	12	3,162	0,69	10,56	13,44	0	16
ΛΑΟΣ	15	13,73	2,915	0,753	12,12	15,35	6	16
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ	13	9,38	5,561	1,542	6,02	12,75	0	16
TOTAL	300	7,01	5,214	0,301	6,42	7,61	0	16

Η διαπίστωση για την ύπαρξη στατιστικά σημαντικής διαφοράς προκύπτει από το μηδενικό επίπεδο σημαντικότητας που δίνει ο πίνακας 4.6.4.

Πίνακας 4.6.4. ANOVA

Απόδοση

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	2882,759	5	576,552	32,304	,000
Within Groups	5247,188	294	17,848		
Total	8129,947	299			

3. Εκλογική περιφέρεια

Σε αντίθεση με την προηγούμενη παραδοχή, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις ερωτήσεις που υποβάλλουν βουλευτές από διαφορετικές περιφέρειες.

Πίνακας 4.6.5. Descriptives

Απόδοση

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper bound		
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	17	7,47	4,446	1,078	5,18	9,75	0	14
Κεντρικής Μακεδονίας	48	6,66	5,1	0,736	5,18	8,14	0	16
Δυτικής Μακεδονίας	10	5,3	4,832	1,528	1,84	8,75	0	13
Ηπείρου	11	5,72	2,901	0,875	3,77	7,67	3	13
Θεσσαλίας	23	8	4,359	0,909	6,11	9,88	0	14
Ιονίων Νήσων	6	6,83	3,488	1,424	3,17	10,49	3	11
Δυτικής Ελλάδας	23	9,43	5,026	1,048	7,26	11,6	0	16
Στερεάς Ελλάδας	17	7,94	4,548	1,103	5,6	10,27	0	15
Αττικής	97	6,55	5,842	0,593	5,37	7,73	0	16
Πελοποννήσου	18	6,72	5,222	1,231	4,12	9,31	0	14
Βορείου Αιγαίου	6	7,5	6,253	2,553	0,93	14,06	0	15
Νοτίου Αιγαίου	8	4,5	5,043	1,783	0,28	8,71	0	11
Κρήτης	16	7,87	5,795	1,449	4,78	10,96	0	16
Total	300	7,01	5,214	0,301	6,42	7,6	0	16

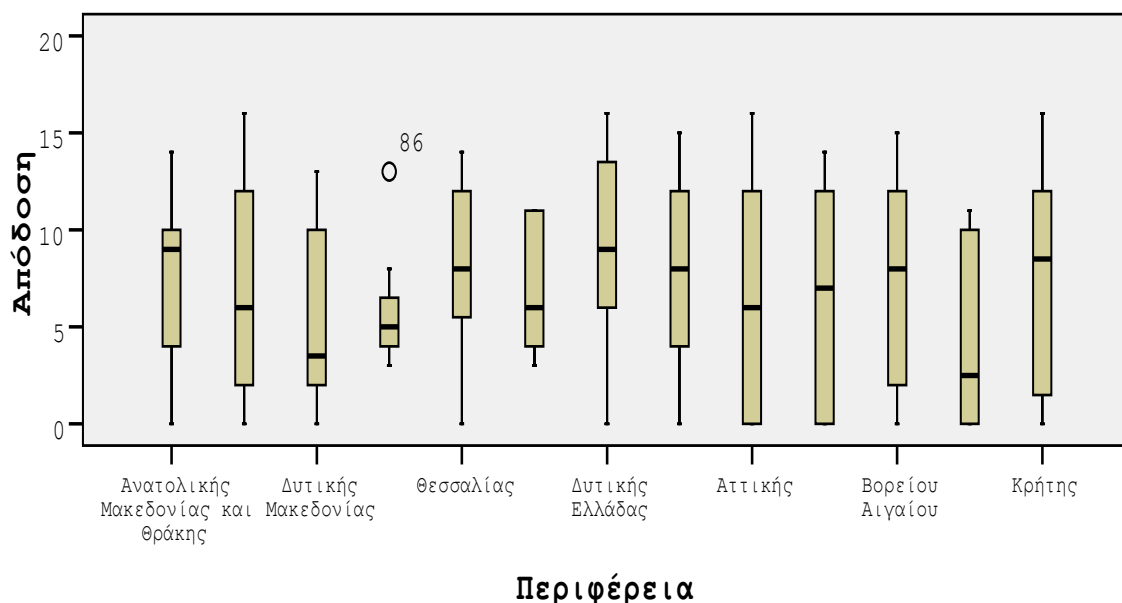
Κοιτώντας τους μέσους του πίνακα 4.6.5. και το επίπεδο σημαντικότητας του πίνακα 4.6.6. καταλήγουμε στο ίδιο συμπέρασμα.

Πίνακας 4.6.6. ANOVA

Απόδοση

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	314,537	12	26,211	,963	,485
Within Groups	7815,410	287	27,231		
Total	8129,947	299			

Το σχήμα 4.6.2. αντικατοπτρίζει με σαφήνεια τα όσα αναφέρθηκαν μόλις παραπάνω.

Σχήμα 4.6.2. Boxplot για τη σχέση Απόδοση-Περιφέρεια

4. Εκπαίδευση

Για το επίπεδο της εκπαίδευσης τα πράγματα είναι διαφορετικά. Κατ' αρχήν επίπεδο σημαντικότητας ίσο με 0,002, πολύ μικρότερο από το κρίσιμο όριο, υποδηλώνει στατιστικά σημαντική διαφορά. Οι βουλευτές φαίνεται να υποβάλλουν τόσο περισσότερες ερωτήσεις όσο το επίπεδο της εκπαίδευσης τους είναι χαμηλότερο. Πιο παραγωγικοί εμφανίζονται οι βουλευτές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, λιγότερο παραγωγικοί αυτοί των ΙΕΚ και όσοι έχουν σπουδάσει σε κάποιο ΤΕΙ και τελευταίοι οι απόφοιτοι ΑΕΙ.

Πίνακας 4.6.7.Descriptives

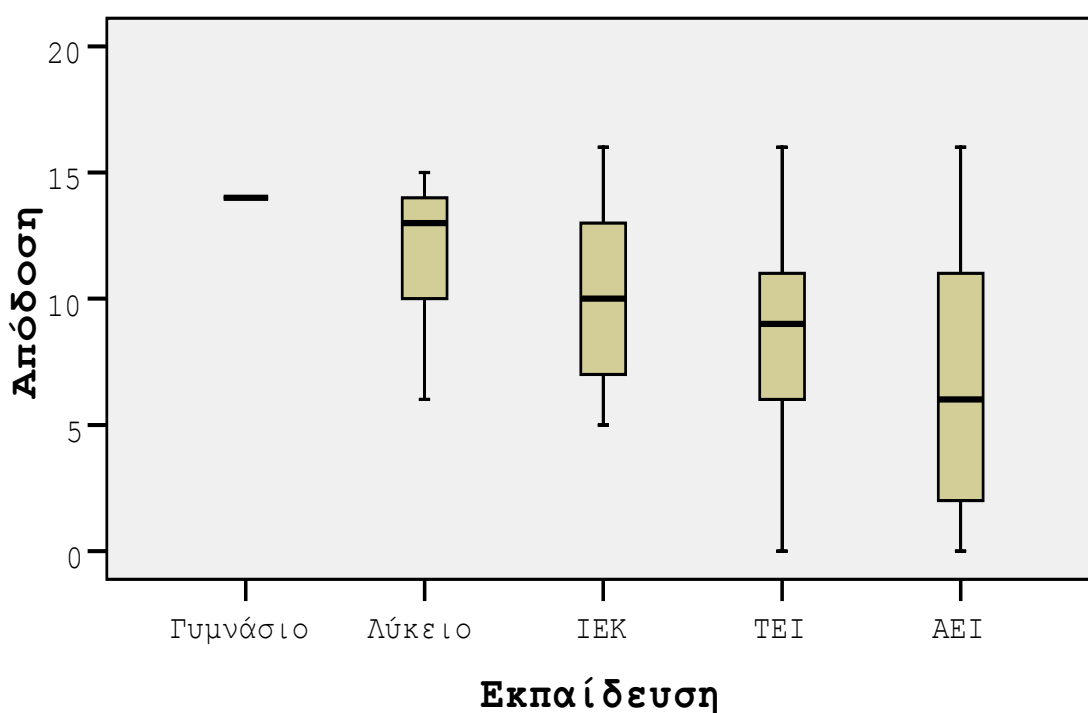
Απόδοση

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper bound		
Γυμνάσιο	1	14	.	.	.	.	14	14
Λύκειο	13	11,76	3,004	0,833	9,95	13,58	6	15
ΙΕΚ	7	10,14	4,22	1,595	6,23	14,04	5	16
ΤΕΙ	6	8,5	5,357	2,187	2,87	14,12	0	16
ΑΕΙ	273	6,64	5,184	0,313	6,03	7,26	0	16
Total	300	7,01	5,214	0,301	6,42	7,6	0	16

Πίνακας 4.6.8. ANOVA

Απόδοση

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	461,040	4	115,260	4,434	,002
Within Groups	7668,907	295	25,996		
Total	8129,947	299			

Σχήμα 4.6.3. Boxplot για τη σχέση Απόδοση-Εκπαίδευση

Το προηγούμενο σχήμα δίνει την κλιμάκωση που περιγράψαμε λίγο πιο πριν. Είναι σαν μια σκάλα που οδηγεί προς τα κάτω.

5. Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Τέλος, για τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, διαπιστώνει κανείς πως, ο μέσος όρος και για τις τρεις κατηγορίες είναι περίπου ίσος με το γενικό μέσο όρο και σε συνδυασμό με το επίπεδο σημαντικότητας προκύπτει ότι, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα τους.

Πίνακας 4.6.9. Descriptives

Απόδοση

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper bound		
Πτυχίο	195	6,67	4,995	0,357	5,96	7,37	0	16
Μεταπτυχιακό	60	7,33	5,673	0,732	5,86	8,79	0	16
Διδακτορικό	31	6,32	5,461	0,98	4,31	8,32	0	16
Total	286	6,77	5,185	0,306	6,16	7,37	0	16

Πίνακας 4.6.10. ANOVA

Απόδοση

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	27,125	2	13,562	,503	,605
Within Groups	7635,102	283	26,979		
Total	7662,227	285			

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – Συμπεράσματα και Συζήτηση

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια να συζητηθούν τα αποτελέσματα που παρήχθησαν στο Κεφάλαιο 4 και να βγει μια γενική εικόνα για το έργο των βουλευτών στο κομμάτι που επεξεργάσθηκε και εξετάστηκε. Έτσι ο αναγνώστης είναι σε θέση να κρίνει και να συγκρίνει τα συμπεράσματα που προέκυψαν να δει ολοκληρωτικά πλέον από μια άλλη οπτική γωνία τι γίνεται στο πολιτικό σκηνικό.

1. Απολογισμός

Το βασικότερο συμπέρασμα είναι πως, χρησιμοποιήσαμε μονάχα ένα παράγοντα για να περιγράψουμε τη διαδικασία υποβολής ερωτήσεων εκ μέρους των βουλευτών. Υπενθυμίζεται πως, ο παράγοντας αυτός είναι μια λανθάνουσα μεταβλητή που δημιουργήσαμε και την ονομάσαμε ΑΠΟΔΟΣΗ για να διευκολύνει το έργο μας.

Παρατηρώντας τους πίνακες και τα σχήματα του προηγούμενου κεφαλαίου, βλέπει κανείς ότι, υπάρχουν διαφορές στην απόδοση των βουλευτών. Αυτή η διαφορά εξαρτάται από την ποικιλία των μεταβλητών μας. Δηλαδή από τα προσωπικά δεδομένα των βουλευτών, όπως η ηλικία και το φύλλο τους, καθώς και από το πολιτικό κόμμα στο οποίο ανήκουν, την εκπαίδευση τους και την περιφέρεια στην οποία εκλέγονται.

1. Απόδοση-Κόμμα

Παρατηρούμε πως, οι βουλευτές των κομμάτων ΣΥΡΙΖΑ και ΛΑΟΣ είναι αυτοί που κάνουν τις περισσότερες ερωτήσεις. Αντίθετα τις λιγότερες ερωτήσεις κάνουν οι βουλευτές της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και αυτοί της Κυβέρνησης. Για τα κόμματα της αντιπολίτευσης κάτι τέτοιο φαίνεται λογικό μιας και η πολιτική τους τους το «επιτρέπει» και «επιβάλλει». Γιατί όμως τα δύο μεγάλα κόμματα δε «συμμετέχουν» ανάλογα; Ίσως κάτι τέτοιο να εξηγεί ο μεγάλος αριθμός από βουλευτές που έχουν αυτά τα δύο κόμματα. ΠΑΣΟΚ και ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ καταλαμβάνουν μαζί τα 4/5 του Ελληνικού κοινοβουλίου, ενώ το ΠΑΣΟΚ μόνο του ως Κυβέρνηση το 52% των εδρών. Η Αξιωματική Αντιπολίτευση, λοιπόν, έχοντας στο δυναμικό της 86 αντιπροσώπους, έχει τη

δυνατότητα να καταναίμει αρμοδιότητες, σχηματίζοντας μικρές ομάδες ή και όχι, για καλύτερη ενημέρωση στα θέματα που προκύπτουν αλλά και για καλύτερη άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου. Αντίθετα, οι βουλευτές των μικρότερων κομμάτων με λιγότερο ποσοστό στη Βουλή επωμίζονται περισσότερες ευθύνες και ως αποτέλεσμα θέτουν περισσότερες ερωτήσεις. Όσον αφορά στην περίπτωση του κυβερνώντος κόμματος, κάποιοι βουλευτές εκτός από την κοινοβουλευτική τους ιδιότητα έχουν και την ιδιότητα των Υπουργών και Υφυπουργών. Αυτό το γεγονός μειώνει αισθητά την απόδοση τους. Τέλος, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι, στην εκάστοτε Κυβέρνηση υπάρχει πάντα μια πολύ αυστηρή εσωκομματική «πειθαρχία» και ο φόβος του πολιτικού κόστους, κάτι το οποίο επίσης περιορίζει τις δυνατότητες αυτών των βουλευτών να ασκήσουν, τόσο ελεύθερα όσο οι υπόλοιποι, κριτική στην κοινοβουλευτική τους ομάδα, και κατά συνέπεια και κοινοβουλευτικό έλεγχο διαμέσου των ερωτήσεων και όχι μόνο. Γενικά, λοιπόν, παρατηρείται μια πτωτική τάση του παράγοντα απόδοση, όσο ο αριθμός των βουλευτών μιας κοινοβουλευτικής ομάδας αυξάνει.

2. Απόδοση-Ηλικία

Στο κομμάτι αυτό συμβαίνει κάτι ανάλογο. Όσο η ηλικία αυξάνεται τόσο μειώνεται η απόδοση, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Οι νεότεροι σε ηλικία βουλευτές φαίνονται πιο διαθετιμένοι να συνεισφέρουν. Μάλιστα, όπως παρουσιάστηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο για την αντίστοιχη μέτρηση, διακρίνονται τρεις ομάδες ηλικιών. Η πρώτη αντιστοιχεί στις ηλικίες 30-45, η δεύτερη στις ηλικίες 46-60 και η τρίτη στις ηλικίες 61-76. Αν ψάχναμε τα αίτια αυτής της επίδρασης της ηλικίας πάνω στη λανθάνουσα μεταβλητή που ονομάσαμε απόδοση, ίσως τα εντοπίζαμε στο γεγονός ότι, η νέα γενιά είναι περισσότερο ελπιδοφόρα, ανησυχεί για το μέλλον της, προσπαθεί να ανατρέψει τα κακώς κείμενα του παρελθόντος για να μην υποπέσει στα ίδια λάθη και έχει όρεξη να δημιουργήσει ένα καλύτερο επίπεδο ζωής για την ίδια και τις γενιές που ακολουθούν. Από την άλλη, οι βουλευτές με χρόνια στον πολιτικό στίβο και στα έδρανα της Βουλής ενδέχεται να έχουν ξεμείνει από φιλοδοξίες, πιθανώς να μην υπερτερούν από τους νεότερους τους σε θέματα σύγχρονης τεχνολογίας που είναι ικανά να στηρίξουν την ανάπτυξη της χώρας, να μην έχουν οράματα ή έστω τα ίδια με αυτά της νεολαίας και γενικά

να έχουν κουραστεί. Παρ' όλα αυτά θα πρέπει να τους αναγνωρίσει κανείς σαν ελαφρυντικό ότι, μέσα από μια μακροχρόνια καριέρα σαν πολιτικοί έχουν το πλεονέκτημα να έχουν δει περισσότερα πράγματα και να γνωρίζουν καλύτερα κάποιες καταστάσεις, και ως εκ τούτου αντιλαμβάνονται πότε πρέπει να παρέμβουν και πότε όχι.

3. Απόδοση-Φύλο

Είδαμε ότι, δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες. Αυτό σημαίνει ότι, και τα δυο φύλα κάνουν περίπου τον ίδιο αριθμό ερωτήσεων ανεξάρτητα από τον πολιτικό χώρο και την περιφέρεια από την οποία αναδεικνύονται, την ηλικίας τους και την εκπαίδευση τους. Η απόδοση των ανδρών είναι ελάχιστα καλύτερη, όμως υπερέχουν συντριπτικά έναντι των γυναικών στην κατοχή εδρών, μιας και οι γυναίκες καταλαμβάνουν μονάχα το 17,3% αυτών.

4. Απόδοση-Εκπαίδευση

Η βασικότερη παρατήρηση που μπορεί να γίνει εδώ είναι ότι, όσο ψηλότερα ανεβαίνουμε στη βαθμίδα της εκπαίδευσης τόσο η απόδοση μειώνεται. Ή αλλιώς, υπάρχει η τάση βουλευτές με χαμηλότερη εκπαιδευτική κατάρτιση να θέτουν περισσότερες ερωτήσεις. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι, τα άτομα αυτά δεν είναι εξειδικευμένα σε κάποιο τομέα με αποτέλεσμα να ασχολούνται με αρκετά θέματα του δημόσιου βίου και κατ' επέκταση να κάνουν περισσότερες ερωτήσεις. Ως αντιστάθμισμα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε κάποιον απόφοιτο πανεπιστημίου, ένα γιατρό επί παραδείγματι, που ασκεί βεβαίως την κοινοβουλευτική του ιδιότητα και η παράταξη του τον έχει τοποθετήσει επικεφαλή ή συναρμόδιο σε θέματα υγείας. Αυτός λοιπόν παρακολουθεί πιο έντονα τις εξελίξεις στο Υπουργείο Υγείας και λιγότερο στα άλλα. Λογικό λοιπόν να κάνει λιγότερες ερωτήσεις. Κάτι το οποίο είναι άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι, όπως και στις άλλες σχέσεις που περιγράφηκαν νωρίτερα, έτσι κι εδώ, τονίζεται πως δεν εξετάζουμε ξεχωριστά κάθε βουλευτή, αλλά το σύνολο τους ανάλογα με την ομάδα στην οποία ανήκουν κάθε φορά. Σαφώς λοιπόν και υπάρχουν βουλευτές με ανώτερο πνευματικό επίπεδο που υπέβαλλαν πάρα πολλές ερωτήσεις, αλλά «χάνονται» μέσα στη μάζα.

5. Απόδοση-Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στην περίπτωση αυτή δεν προκύπτει στατιστικά καμία σημαντική διαφορά στην απόδοση των βουλευτών. Όλοι οι απόφοιτοι ανώτερων και ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο. Τα συμπεράσματα δε διαφέρουν επίσης με αυτά της προηγούμενης παραγράφου. Ότι δηλαδή εξειδικεύονται σε ένα τομέα, ή μόνο σε λίγους, κι έτσι ο αριθμός των ερωτήσεων που υποβάλλουν περιορίζεται.

6. Απόδοση-Εκκλογική Περιφέρεια

Στο τελευταίο κομμάτι που απομένει για σχολιασμό, αυτό σχετικά με τη σχέση απόδοσης και εκλογικής περιφέρειας, τα πράγματα είναι ακόμα πιο ξεκάθαρα. Οι βουλευτές, ασχέτως από πού προέρχονται φαίνεται να κάνουν παρόμοιο αριθμό από ερωτήσεις. Έχουν έτσι περίπου ίδια απόδοση. Κάτι τέτοιο δείχνει ότι, όλοι αντιλαμβάνονται τις ανησυχίες που έχουν οι συντοπίτες τους, καθώς ο ελληνικός λαός περνά τις ίδιες πάνω κάτω δυσκολίες σε όποιο γεωγραφικό μήκος και πλάτος της Ελλάδος κι αν βρίσκονται. Με αυτό τον τρόπο περνάνε στη Βουλή και δημοσιοποιούν κάθε πρόβλημα που προκύπτει με απώτερο σκοπό τη λύση τους και τη βελτίωση του τρόπου ζωής των Ελλήνων πολιτών

Εν κατακλείδι, η απόδοση των βουλευτών επηρεάζεται από το κόμμα στο οποίο ανήκουν, την ηλικία και το επίπεδο εκπαίδευσης τους και όχι από το την περιφέρεια από την οποία προέρχονται ή το φύλο τους.

2. Συζήτηση-Σχόλια

Μέχρι στιγμής έχουμε δει ποιοί απαρτίζουν τη Βουλή, ποια είναι τα πλαίσια μέσα στα οποία λειτουργεί, πως ασκείται ο Κοινοβουλευτικός Έλεγχος και πως επηρεάζουν οι μεταβλητές τον παράγοντα απόδοση των βουλευτών. Ο απολογισμός που έγινε μόλις παραπάνω αποσκοπεί στο να εξηγήσει εν μέρει τα αποτελέσματα που παρήχθησαν. Ας πάμε όμως ένα βήμα παρακάτω.

Είναι γνωστό σε όλους ότι η χώρα μας τα τελευταία 1-2 χρόνια περνά δύσκολες στιγμές και βρίσκεται σε κατάσταση οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής κρίσης. Αυτό συνεπάγεται ότι επιβάλλονται σημαντικές αλλαγές,

αν όχι ριζικές, σε όλους τους τομείς. Ξεκινώντας από εκεί που σταματήσαμε, από τον απολογισμό, δίνεται η αφορμή για κάποιες προτάσεις και παράλληλα παρουσιάζονται και κάποια σημαντικά ερωτηματικά.

Ενώ υπάρχει διαφορά στην απόδοση των βουλευτών, ανάλογα από ποια πλευρά το βλέπουμε, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι κάποιοι «εργάζονται» περισσότερο από κάποιους άλλους για την ανάπτυξη και την ευημερία αυτού του τόπου. Ωστόσο, κάτι τέτοιο ίσως να μη φαίνεται στον απλό κόσμο, αφού βλέπει συνεχώς να αυξάνονται τα ποσοστά ανεργίας, οι μισθοί τους ολοένα και να μειώνονται και οι ελπίδες τους για ένα καλύτερο μέλλον να εξανεμίζονται. Άραγε ισχύει ότι κάνουν καλά το έργο τους; Οποιαδήποτε απάντηση σε αυτό το ερώτημα θα ήταν τελείως άστοχη και άτοπη, καθώς το έργο των βουλευτών δε κρίνεται μονάχα από το πόσες ερωτήσεις θέτει κανείς, γιατί αυτό αποτελεί μόνο ένα μέρος του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου.

Σίγουρα δε θα ήταν καλό στη Βουλή να υπάρχουν μόνο νέα άτομα επειδή υποβάλλουν αρκετές ερωτήσεις. Χρειάζονται και οι μεγαλύτεροι σε ηλικία γιατί μπορούν να καθοδηγήσουν τους νεότερους με την πείρα τους. Θα ήταν σκόπιμο όμως να προωθούνται περισσότερα νέα άτομα στο χώρο της πολιτικής. Κάτι τέτοιο θα βοηθούσε να δοθεί άλλος αέρας και νέες ιδέες σε ένα κόσμο και μέλλον για το οποίο παλεύουν και τους ανήκει. Στο ίδιο μήκος κύματος βρίσκεται και το θέμα της εκπαίδευσης των βουλευτών. Δε θα ήταν συνετό να υπερισχύουν στη Βουλή άτομα που οι γνώσεις τους σταματούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση επειδή κι αυτοί κάνουν αρκετές ερωτήσεις. Θα πρέπει οι πνευματικά ανώτεροι να ανεβάσουν το επίπεδο τους λίγο πιο ψηλά, όντας ουσιαστικοί όμως. Ή θα μπορούσαν οι διάφορες παρατάξεις να έχουν στους κύκλους τους και στα ψηφοδέλτια τους περισσότερους ανθρώπους καταξιωμένους στο χώρο τους, με εμπειρίες πολλές και στο εξωτερικό. Κάτι τέτοιο θα ήταν ευεργετικό και θα πιθανόν να ενεργούσε καταλυτικά στην εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ των κοινοβουλευτικών ομάδων για καλύτερη διακομματική συνεργασία. Τέλος, αν και δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα δυο φύλα σχετικά με την απόδοση τους, ίσως να υπήρχε καλύτερη αποτελεσματικότητα στο νομοθετικό έργο της ολομέλειας της Βουλής, αν το ποσοστό των γυναικών ήταν μεγαλύτερο μιας και οι γυναίκες φημίζονται για την ευαισθησία τους.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Rossi και Freeman (1993), Evaluation: A systematic approach, σελ 5

Jerry Jensen (1997), Employee Evaluation: It's a dirty job, but somebody's got to do it, The Grantmanship Center, σελ 1-3

Urbano Lorenzo-Seva & Pere Joan Ferrando (2011), Manual of the program Factor, Departament de Psicologia Universitat Rovira i Virgili

Fletcher, C. & Perry, E. L. (2001). Performance appraisal and feedback: A consideration of national culture and a review of contemporary research and future trends, σ. 474

Roberts, G. & Pregitzer, M. (2007), Why employees dislike performance appraisal. Regent Global Business Review, σ. 15

Kline, Theresa J. B. & Sulsky, Lorne M. (2009), Canadian Psychology/Psychologie canadienne, Vol 50(3) , σελ 162-163

Ελληνική Βιβλιογραφία

Θανάσης Κ.Καραλής, Ζητήματα Αξιολόγησης Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων, σελ 3-5,15

Σκουλάς Ε.Νίκος (2008), Το Εγχειρίδιο του Μικρού και Μασαίου Επιχειρηματία, NSA, σελ 313

Πλατσίδου Μ. (2001), Η επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων στην ψυχολογική έρευνα: Βασικές αρχές, περιορισμοί, και παραδείγματα εφαρμογής, Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής, σελ 1-8

Φαχρίδης Γεώργιος, Εισαγωγή στο Πρόγραμμα SPSS for Windows, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, σελ 2

Πραμαγγιούλης Παναγιώτης (2008), Οδηγός Ανάλυσης Δεδομένων με τη Χρήση SPSS, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, σελ 86,90-91,108-112,115

Τσαγρής Μιχαήλ (2008), Στατιστική με τη Χρήση του Πακέτου SPSS 15, σελ 4-5

Τσαούσης Ιωάννης, Η Ανάλυση Παραγόντων, Πανεπιστήμιο Κρήτης, σελ 3-15, 20-29

Δημητρόπουλος Γ. Αντρέας, Οργάνωση και λειτουργία του κράτους, Αθήνα 2004, σελ 184

Βενιζέλος Β. Ευάγγελος, Μαθήματα συνταγματικού δικαίου, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1991, σελ 338-339

Ιστός

<http://www.tititudorancea.com/z/evaluation.htm>

<http://www.el.wikipedia.org>

<http://www.hellenicparliament.gr>

<http://e-psychology.gr/work-psychology/451-occupational-psychology-employee-evaluation> (Στεργίου)

<http://www.chem.uoa.gr>

Άλλα

Κανονισμός της Βουλής και Σύνταγμα της Ελλάδας, Προεδρία Φίλιππου Πετσάλνικου